

Maiju Karsikas

**EUROOPAN UNIONIN ULKOPOLIITTINEN IDENTITEETTI
SUHTEESSA INTIAAN TURVALLISUUSKYSYMYKSENÄ –
narratiivinen analyysi identiteetin rakentumisesta**

Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen laitos
Kansainvälinen politiikka
Pro gradu -tutkielma
Joulukuu 2008

Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen laitos

KARSIKAS, MAIJU: EUROOPAN UNIONIN ULKOPOLIITTINEN IDENTITEETTI
SUHTEESSA INTIAAN TURVALLISUUSKYSYMYKSENÄ –
narratiivinen analyysi identiteetin rakentumisesta

Pro gradu -tutkielma, 90 s.
Kansainvälinen politiikka
Joulukuu 2008

Pro gradu -tutkielmani käsittelee Euroopan unionin ulkopoliittisen identiteetin rakentumista suhteessa Intiaan vuosina 1999-2005. Identiteettiä tarkastelen turvallisuuskysymyksenä. Teoreettisen viitekehyksen mukaan Euroopan unionin kollektiivisella ulkopoliittisella identiteetillä ja tunnustuksen saamisella identiteetille on merkitystä Euroopan unionin olemassaololle ja näin ollen EU:n toimijuudelle muuttuvassa maailmanjärjestyksessä. Jos Euroopan unionin kollektiivinen identiteetti on uhattuna, eli jos EU ei kykene luomaan itselleen koherenttia identiteettiä, jonka merkityksellinen toinen – tässä tapauksessa Intia – tunnustaa, Euroopan unioniin kohdistuu vakava turvallisuusuhka ja sen koko olemassaolo on uhattuna. Olemassaololla viitataan Euroopan unionin kansainväliseen statukseen ja toimijuuteen niin sanotussa muuttuvassa maailmanjärjestyksessä. Tutkimuksen tarkoituksena on osoittaa, kuinka EU ottaa paikkansa *de facto* maailmanpolitiikan toimijana suhteessa Intiaan.

Tutkielmani teoreettisena viitekehyksenä toimii sosiaalinen konstruktivismi. Identiteetin tutkiminen turvallisuuskysymyksenä perustuu kansainvälisen politiikan Kööpenhaminan koulukunnan laajaan turvallisuuskäsitteeseen. Narratiivisen analyysin pohjaan Paul Ricoeurin näkemyksille narratiivisesta identiteetistä. Kertomuksellisia työkaluja käyttäen juonellistan narratiivin auktorin ominaisuudessa Euroopan unionille aineistosta nousevan identiteettitarinan. Euroopan unionin identiteettitarina suhteessa Intiaan rakentuu ensisijaisesti positiivisen toiseuden kautta. Tutkimusaineiston aikarajauksen ytimessä on Romano Prodin johtaman komission toimikausi 1999-2004. Aikarajauksen päätän Euroopan unionin ja Intian välisen strategisen kumppanuuden solmimiseen vuonna 2005, sillä strategisen kumppanuuden myötä EU:n ja Intian välisissä suhteissa alkaa uusi aikakausi. Aineisto koostuu Euroopan unionin korkea-arvoisten virkamiesten Intiassa pidetyistä puheista sekä Euroopan komission Intia-asiakirjoista.

Tutkielman tulokset osoittavat, että Euroopan unioni on tunnustanut maailmanjärjestyksen muutoksen ja alkanut kasvattaa painoarvoaan suhteessa Intiaan. Euroopan unioni ei ole vuosina 1999-2005 rakentanut itsestään kuvaa suhteessa Intiaan ainoastaan maailmanpoliittisena suurvaltana kauppapolitiikassa ja kehitysyhteistyössä vaan pyrkinyt nousemaan merkittäväksi maailmanpolitiikan toimijaksi myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Tutkielmastani käy ilmi, että EU on pyrkinyt näyttäytymään tärkeänä kumppanina Intialle ja antanut samalla tunnustusta Intian positiolle nousevana globaalina toimijana. Tutkielman perusteella Intia ei kuitenkaan ole täysin hyväksynyt EU:a sellaisena toimijana kuin EU haluaisi tulla nähdyksi. Näin ollen EU:n turvallisuus – ja teoreettisen lähestymistavan mukaan koko olemassaolo – on uhattuna. Jotta EU välttäisi olemassaoloonsa kohdistuvan turvallisuusuhkan, sen tulisi saada tunnustusta identiteetilleen Intialta. Tunnustuksen saaminen edellyttää tutkielman perusteella EU:lta aktiivista toimimista Intiassa.

Reporter: "What do you think of Western civilization?"
Mahatma Gandhi: "I think it would be a wonderful idea!"

1. TUTKIELMAN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT	1
1.1. GLOBALISAATION KONTEKSTI.....	2
1.2. TUTKIMUSKYSYMYKSET JA AINEISTO	4
1.3. AIEMPI TUTKIMUS JA TUTKIMUKSEN ETENEMINEN	7
2. SOSIAALINEN KONSTRUKTIVISMI TEOREETTIS-METODOLOGISENA VIITEKEHYKSENÄ: IDENTITEETIN TUTKIMUS KANSAINVÄLISESSÄ POLITIIKASSA.....	8
2.1. KANSAINVÄLISEN POLITIIKAN KOLMAS DEBATTI	8
2.1.1. <i>Konstruktivistinen käsitys sosiaalisen maailman rakentumisesta</i>	10
2.1.2. <i>Konstruktivistinen lähestymistapa tässä tutkielmassa</i>	12
2.2. IDENTITEETIPOLITIikka	13
2.2.1. <i>Identiteetti kansainvälisen politiikan tutkimuskohteena</i>	13
2.2.2. <i>Identiteetin määritelmä: kulttuurinen vastaan institutionaalinen identiteetti</i>	14
2.3. INSTITUTIONAALISEN IDENTITEETIN RAKENTUMINEN	18
3. TURVALLISUUDEN ONGELMA	20
3.1. TURVALLISUUDEN TEMATIikka KANSAINVÄLISESSÄ POLITIIKASSA	20
3.2. KÖÖPENHAMINAN KOULUKUNNAN NÄKEMYS TURVALLISUUDESTA	21
3.2.1. <i>Yhteiskunnallisen turvallisuuden sektori</i>	23
3.2.2. <i>Poliittisen turvallisuuden sektori</i>	24
3.3. EU:N IDENTITEETIN RAKENTUMINEN TURVALLISUUSKYSYMYKSENÄ.....	25
4. NARRATIIVINEN ANALYYSI TUTKIELMAN MENETELMÄLLISENÄ VIITEKEHYKSENÄ.....	28
4.1. NARRATIIVISUUS METODOLOGIANA	29
4.2. RICOEURIN TEORIA KERTOMUKSESTA.....	31
4.2.1. <i>Juontaminen</i>	31
4.2.2. <i>Kertomuksen mimesikset</i>	32
4.3. NARRATIIVINEN IDENTITEETTI	34
4.3.1. <i>Ipse- ja idem-identiteetit</i>	35
4.3.2. <i>Identiteetin pysyvyys ja uudistuminen</i>	36
4.4. AINEISTON JA METODIN SUHDE	38
5. AINEISTON ANALYYSI OSA 1: EUROOPAN UNIONIN ULKOPOLIITTINEN IDENTITEETTI..	39
5.1. ”JOS EUROOPALLE ON OLEMASSA LUONNOLLINEN KUMPPANI AASIASSA, SE ON VARMASTI INTIA”	40
5.2. UUSI INKARNAATIO: ”ETTE VOI PAETA SITÄ TOSIASIAA, ETTÄ EU ON KUMPPANINNE TALOUSSUHTEISSA”	50
5.3. MAAILMANJÄRJESTYKSEN MUUTOS: ”EMME OLE AINOASTAAN KAUPPAKUMPPANEITA”	55
5.4. STRATEGINEN KUMPPANUUS: ”EU ON TULLUT JÄÄDÄKSEEN”	60
5.5. EUROOPAN UNIONIN ULKOPOLIITTINEN IDENTITEETTI SUHTEESSA INTIAAN	63
5.5.1. <i>Narratiivinen identiteetti: mikä olen?</i>	64
5.5.2. <i>Narratiivinen identiteetti: mikä minulle on tärkeää?</i>	65
5.5.3. <i>Narratiivinen identiteetti: mihin olen matkalla?</i>	65
6. AINEISTON ANALYYSI OSA 2: IDENTITEETIN TUNNUSTAMINEN JA TURVALLISUUDEN ONGELMA.....	66
6.1. INTIAN ULKOPOLITIIKAN KEHITYS	67
6.2. IDENTITEETIN TUNNUSTAMINEN.....	68
6.3. EUROOPAN UNIONIN ULKOPOLIITTINEN IDENTITEETTI JA TURVALLISUUS	75
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	77
LÄHTEET	83

1. TUTKIELMAN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT

Euroopan unionin ja Intian bilateraalit suhteet juontavat juurensa vuoteen 1963, jolloin Intia oli yksi ensimmäisistä valtioista, joka solmi diplomaattiset suhteet silloisen EEC:n kanssa. Tässä työssä olen kiinnostunut erityisesti Euroopan unionin ja Intian välisistä poliittisista suhteista. Poliittisuus tuli mukaan Euroopan unionin ja Intian välisiin – aiemmin puhtaasti kaupankäyntiin perustuviin – suhteisiin vuonna 1993, jolloin Euroopan unioni ja Intia allekirjoittivat ensimmäisen kahdenvälisen sopimuksen, jossa oli mukana poliittinen näkökulma. Sopimuksessa Euroopan unioni eksplisiittisesti tunnusti Intian muuttuvan roolin Etelä-Aasiassa ja antoi tunnustusta Intian nopealle taloudelliselle kehitykselle.

Poliittisen näkökulman mukaan tuleminen Euroopan unionin ja Intian välisiin suhteisiin liittyy yhtäältä Euroopan unionin sisäiseen kehitykseen. Euroopan unionin ulkopoliittisen identiteetin taustalla on EU:n pyrkimys koordinoida yhteistä ulkopoliittikkaa ja vahvistaa asemaansa ulkopoliittisena toimijana. Kutsun tätä Euroopan unionin identiteettiprojektiksi. Unionin ulkopoliitikalle annettiin lähtölaukaus vuonna 1969 Haagin huippukokouksessa, jossa perustettiin Davignonin komiteaksi nimetty työryhmä pohtimaan yhteisen ulkopoliittikan mahdollisuutta. Davignonin raportti, jossa ensimmäisen kerran Euroopan unionin, silloisen yhteisön, historiassa hahmoteltiin ulkopoliittikan suuntaviivoja, julkaistiin vuonna 1970. Yhteinen ulkopoliittikka sai niin sanotusti lihaa luidensa ympärille kuitenkin vasta 1990-luvun alussa, kun EU:n jäsenvaltiot sitoutuivat entistä tiiviimpään ulkopoliittiseen yhteistyöhön. Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka kirjattiin viralliseen Euroopan unionin perustamissopimukseen Maastrichtissa vuonna 1992.¹

1990-luvun alkupuoli oli mielenkiintoista aikaa myös Intialle. Talouden liberalisointi avasi Intialle tien merkittäväksi taloudelliseksi toimijaksi globalisoituvassa maailmassa. Talouskasvun ohella Intia on pyrkinyt kasvattamaan poliittista painoarvoaan. Intia suoritti ydinkokeen vuonna 1998 ja on esimerkiksi aktiivisesti tuonut esille pyrkimyksiään YK:n turvallisuusneuvoston pysyväksi jäseneksi. Euroopan unionin ja Intian välisiä suhteita siis värittää viimeaikaisen kehityksen valossa yhtäältä Intian talouskasvu ja maan pyrkimykset kasvattaa kansainvälistä statustaan ja toisaalta Euroopan unionin pyrkimykset vakavasti

¹ Hill ja Smith 2005, 108.

otettavaksi kansainvälisen politiikan toimijaksi, jolla on koherentti ulkopolitiikka – tai ainakin ulkopoliittinen identiteetti. Euroopan unioni ja Intia molemmat hakevat paikkaansa globalisoituvassa maailmassa. Katson, että globalisaatio ja keskustelu niin sanotusta muuttuvasta maailmanjärjestyksestä liittyvät niin olennaisesti tutkimuskohteeseeni, että käsitteiden määrittely on välttämätöntä.

1.1. Globalisaation konteksti

Niin sanottu maailmanjärjestyksen muutos ja globalisaatio voidaan ymmärtää monella eri tavalla. Globalisaation määritelmästä käydyn keskustelun laajuudesta huolimatta globalisaatio on varsin epämääräinen ilmiö. Anthony Giddens määrittää globalisaation prosessiksi, joka johtaa tilan ja ajan kutistumiseen ja pitää sisällään muun muassa poliittisten ja taloudellisten päätöksentekijöiden välisen etäisyyden lyhenemisen. Hänen mukaansa globalisaatio on koko maailman kattavien sosiaalisten suhteiden laajentumista siten, että miljoonien kilometrien päässä tapahtuvat asiat vaikuttavat paikallisiin asioihin.¹

Globalisaatiota voidaan tarkastella myös historiallisena prosessina, jolloin monilla sen osatekijöistä on pitkä historia. Esimerkiksi kaupankäynti, siirtolaisuus ja pääoman liikkuminen ovat jo 1800-luvulle tuttuja ilmiöitä. 1930-luvun talouslama päätti tämän aikakauden, mutta vuoden 1945 Bretton Woods -järjestelmä loi puitteet ilmiön asteittaiselle uusiutumiselle. Euroopan vuonna 1949 alkanut integraatio tiukensi asteittain jäsenvaltioiden välisiä taloudellisia siteitä. Myös kulttuuriset, poliittiset ja sosiaaliset kysymykset laajenivat kansainvälisiksi. Eri tekijöiden välinen keskinäisriippuvuus tekee universaalisti hyväksytyyn globalisaation määritelmän löytämisen ongelmalliseksi. Globalisaatio voidaan määritellä puhtaasti taloudelliseksi ilmiöksi tai määritelmän piiriin voidaan ottaa mukaan myös kulttuuriset, sosiaaliset ja poliittiset prosessit. Sitä voidaan pitää rikkaimpien maiden yksinoikeutena tai se voidaan nähdä todellisena maailmanlaajuisena ilmiönä. Erimielisyydet globalisaation käsitteestä liittyvät käsitteen sisällön lisäksi maantieteeseen ja politiikkaan.²

¹ Giddens 1990, 64.

² Inoguchi ja Marsh 2008, 3.

Taloutta pidetään yleisesti ottaen ensisijaisena globalisaation moottorina. Kaupankäynti ja rahoitusmarkkinat ovat olleet globalisaation ensisijaisia liikkeellepanijoita.¹ Intian nopea talouskasvu, johon liittyy muun muassa IT-tekniikan kehitys ja nopeasti kasvava keskiluokka² on pakottanut Euroopan unionin päivittämään suhteitaan Intiaan. Intian talouskasvun vauhtia kuvaa vuodesta 1997 jatkunut 6-7 prosentin vuotuinen bruttokansantuotteen kasvu.³ Grant kirjoittaa, että vuoteen 2050 mennessä Intia tulee olemaan maailman kolmanneksi suurin talous heti Yhdysvaltojen ja Kiinan jälkeen. Kuvaavaa on, että vaikka Intia on sijoitettu sijalle kolme, tulee se olemaan noin neljä kertaa suurempi kuin mikään kolmesta seuraavaksi suurimmasta taloudesta, jotka ovat Japani, Brasilia ja Venäjä.⁴ Euroopan unionin ja Intian välinen kaupankäynti on kasvanut voimakkaasti 1990-luvulta lähtien. Talouspolitiikassa ja kauppasuhteissa EU on Intialle tärkeä kumppani Yhdysvaltain, Kiinan ja ASEAN-jäsenmaiden ohella.⁵

Keskusteluun globalisaatiosta ja nousevista toimijoista, joihin Intia luetaan, liittyy käsite *uusi maailmanjärjestys*⁶. Uusi maailmanjärjestys on globalisaation tavoin käsitteenä monimuotoinen eikä siitä, mitä sillä tarkoitetaan ole päästy yksimielisyyteen. Olennaista on, että käsitettä käyttämällä pyritään nostamaan esiin kansainvälisessä järjestelmässä tapahtuneita ja tapahtumassa olevia suuria muutoksia. Buzan pitää Neuvostoliiton kaatumisesta johtunutta rakenteellista muutosta käsitteen selvimpänä esimerkkinä. Kylmän sodan päättyminen muutti vuosikymmeniä jatkuneen, kaksinapaiseen maailmanjärjestykseen perustuvan, vallanjaon sekä lopetti ideologisen kaksintaistelun kommunismin ja kapitalismin välillä. Buzanin mukaan käänne on vähentänyt sotilaallisia jännitteitä suurvaltojen välillä ja tehnyt tilaa taloudellisille, poliittisille ja yhteiskunnallisille kysymyksille. Toisaalta uudella maailmanjärjestyksellä tarkoitetaan uuden kansainvälisen järjestyksen identifioimista – oli kyse sitten uni- tai multipolaarisen järjestyksen tutkimisesta, keskusta-periferia -analyysistä tai kansainvälisen politiikan merkittävien toimijoiden identifioimisesta.⁷

Itsen katson, että tässä työssä on uuden maailmanjärjestyksen sijaan tarkoituksenmukaisempaa puhua *muuttuvasta maailmanjärjestyksestä*. Muuttuvalla

¹ Inoguchi ja Marsh 2008, 4-5.

² Noin 350 miljoonaa.

³ Abhyankar 2007, 454-457.

⁴ Grant 2006, 1-2.

⁵ European Commission: Country Strategy Paper 2007-2013.

⁶ New World Order (NWO).

⁷ Buzan 1995, 196.

maailmanjärjestyksellä viitataan Intian talouskasvuun ja poliittisiin pyrkimyksiin – toisin sanoen sen muuttuvaan rooliin kansainvälisen politiikan toimijana. Charles Grant toteaa, että Intian vauhdikkaan talouskasvun vuoksi EU:lla ei ole varaa olla ottamatta Intiaa huomioon.¹ Euroopan unionin kiinnostus Intiaa kohtaan onkin kasvanut entisestään 2000-luvulla, kun EU on enenemässä määrin kiinnittänyt huomiota omaan rooliinsa niin sanotussa muuttuvassa maailmanjärjestyksessä. Unioni on tunnustanut nousevien globaalien toimijoiden – Brasilian, Intian, Kiinan ja Venäjän merkityksen – ja pyrkinyt vahvistamaan kahdenvälisiä suhteitaan niihin. Turvallisuusstrategiassaan EU korostaa globaalia rooliaan ja peräänkuuluttaa itseltään vastuunottoa maailmanlaajuisen turvallisuutensa puolesta. Uuden politiikkansa mukaan EU pyrkii kasvattamaan poliittista painoarvoaan erityisesti suhteessa nouseviin taloudellisiin ja poliittisiin toimijoihin.²

1.2. Tutkimuskysymykset ja aineisto

Tutkimusaineistoon kohdistuvat tutkimuskysymykset ovat:

Millaista kollektiivista ulkopoliittista identiteettiä Euroopan Unioni rakentaa itselleen suhteessa Intiaan? Millaisena EU näkee itsensä, millaisen roolin se antaa Intialle? Millainen identiteettitarina tutkimusaineistossa syntyy? Taustaoletuksena on, että EU:n on ollut pakko ottaa Intia huomioon muuttuvassa maailmanjärjestyksessä ja että EU on pyrkinyt kasvattamaan poliittista painoarvoaan suhteessa Intiaan.

Tutkielmani toinen osa tarkastelee Euroopan unionin ja Intian välistä suhdetta Intiasta käsin, sillä teoreettisen lähestymistapani mukaan Euroopan unionin turvallisuus on uhattuna, jos se ei saa tunnustusta omalle identiteetilleen. Näin ollen olen kiinnostunut siitä, *onko Euroopan komission edustajien puheissa ja komission Intia-asiakirjoissa rakentuva Euroopan unionin identiteettitarina nähtävissä intialaisessa EU-diskurssissa. Antaako Intia tunnustusta EU:n identiteetille vai näkeekö Intia EU:n jollain muulla tavoin? Ja millainen vaikutus tällä on Euroopan unionin turvallisuuteen?*

¹ Grant 2006, 1-2.

² Ks. esim. Euroopan unionin turvallisuuspoliittisen instituutin (EUISS) vuosikonferenssi 2007, jossa pääteemana oli tehokas multilateralismi ja EU:n suhde nouseviin globaaleihin toimijoihin.

Tutkimusaineistoksi olen valinnut Euroopan komission korkea-arvoisten EU-virkamiesten – komissaarien ja komission puheenjohtajien – puheita, jotka on pidetty Intiassa tai EU-Intia poliittisten huippukokousten yhteydessä tutkimallani ajanjaksolla vuosina 1999-2005. Korkea-arvoiset EU virkamiehet puhuvat EU:n äänellä ja näin ollen edustavat Euroopan unionin virallista kantaa omien mielipiteiden esittämisen sijaan.

Tutkimuskysymykseeni ja aineiston keräämiseen liittyvä huomio on, että Euroopan unionin kauppakomissaarien pitämiä puheenvuoroja oli tutkimallani ajanjaksolla saatavilla määrällisesti enemmän kuin ulko- ja turvallisuuspolitiikasta vastaavien virkamiesten eli ulkosuhdekomissaarien ja komission puheenjohtajien puheita. Korkea-arvoisten EU-virkamiesten puheenvuorot jakautuivat seuraavalla tavalla: ulkosuhdekomissaarien ja komission puheenjohtajien puheita ja lehtiartikkeleita oli Euroopan komission Intian edustuston verkkosivustolla saatavilla yhteensä 9 kappaletta. Kauppakomissaarien puheita ja lehtiartikkeleita oli saatavilla yhteensä 17 kappaletta. On kuitenkin syytä huomioida, että tämän lisäksi komission puheenjohtajat pitivät varsinaisten puheiden sijaan yksittäisiä puheenvuoroja Euroopan unionin ja Intian välisissä huippukokouksissa. Nämä puheenvuorot on myös sisällytetty aineistoon. Lisäksi olen tutkimusaineistoani varten käynyt läpi Euroopan komission Intian edustuston päälliköiden Michel Caillouët ja Francisco da Câmara Gomesin Euroopan unionin ja Intian suhteita käsittelevät puheet. Edustuston päälliköiden puheita oli verkkosivustolla saatavissa yhteensä 18 kappaletta. Euroopan komission Intian edustuston tehtävänä on edustaa Euroopan komissiota Intiassa.

Koska olen kiinnostunut nimenomaan Euroopan unionin ulkopoliittisesta identiteetistä suhteessa Intiaan, olen sisällyttänyt varsinaiseen primääriaineistooni puheet, joissa Euroopan unioni antaa itselleen erilaisia positioita suhteessa Intiaan. Tutkimusaineistoani varten olen kuitenkin käynyt läpi kaikki edellä mainittujen EU-virkamiesten Intiaan liittyvät puheet ja Intiassa julkaistut lehtiartikkelit, jotka löytyvät Euroopan komission Intian edustuston verkkosivustolta. Aineiston rajaus ja keräystapa korostaa näkökulmaa, jonka mukaan tunnustamisella on merkitystä identiteettipolitiikassa, sillä kyseessä olevia puheita on kuultu myös Intiassa eivätkä ne ole suunnattu vain Euroopan unionin sisälle. Verkkosivuilla olevat puheet ovat yleisesti luettavissa ja ne on myös esitetty julkisesti jossakin tilaisuudessa Intiassa. Kyseessä olevien puheiden avulla Euroopan unioni tekee itseään tunnetuksi Intiassa.

Näkökulmaa laajentaakseni olen ottanut tutkimusaineistooni puheiden ja lehtiartikkeleiden rinnalle mukaan Euroopan komission tiedonannot Euroopan neuvostolle, Euroopan parlamentille ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle vuosilta 2001 (Eurooppa ja Aasia: strateginen toimintakehys kumppanuuksien edistämistä varten) sekä 2004 (EU:n ja Intian strateginen kumppanuus sekä asiakirjan liite). Lisäksi tutkimusaineistossa on mukana Euroopan komission yleisesti jaossa oleva Intia-julkaisu (European union in partnership with India). Katson, että puheiden, komission tiedonantojen ja julkaisun yhdistäminen tutkimusaineistoksi on tutkimuskysymyksen ja -menetelmän puitteissa mahdollista, sillä tutkin ensisijaisesti sitä, millaista ulkopoliittista identiteettiä Euroopan komissio on rakentanut suhteessa Intiaan. Komission tiedonannot ovat puheiden ja lehtiartikkelien tapaan julkisia ja löytyvät Euroopan komission Intian edustuston verkkosivustolta. Näin ollen myös niiden kautta tehdään EU:n identiteettiä tunnetuksi Intiassa.

Tutkimusaineistoni aikarajauksen ytimessä on Romano Prodin johtaman komission toimikausi vuosina 1999-2004, jolloin ulkosuhdekomissaarina toimi Chris Patten. Chris Pattenin Intia-politiikan tutkiminen on erityisen mielenkiintoista, sillä hänen sanotaan olevan ”komissaari, joka todella ymmärsi Intian merkityksen”¹. Patten on muun muassa todennut, että ”jos Euroopalle on olemassa luonnollinen partneri Etelä-Aasiassa, se on varmuudella Intia”².

Chris Pattenin ulkosuhdekomissaarikauden jälkeen Intiasta tuli yksi Euroopan unionin strategisista partnereista Yhdysvaltain, Kanadan, Japanin, Venäjän ja Kiinan rinnalle³. Intian ja EU:n välinen strateginen kumppanuus lanseerattiin Haagin huippukokouksessa vuonna 2004. Strateginen kumppanuus korostaa voimakkaasti eurooppalaista multilateralismia. Se pohjaa EU:n ulkopolitiikan korkean edustajan Javier Solanan vuonna 2000 julkaistulle raportille Euroopan turvallisuudesta, joka syntyi vastaiskuna Euroopan heikkenevälle roolille kansainvälisissä suhteissa, transatlanttisen suhteen dissonanssille ja EU:n kyvyttömyydelle rakentaa yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka.⁴ Tutkimuksen aikarajauksen päättäminen EU:n ja Intian väliseen Delhissä 7.9.2005 järjestettyyn huippukokoukseen, jolloin EU ja Intia hyväksyivät niin kutsutun strategisen kumppanuuden on perusteltua, sillä strategisen

¹ Madsen 18.6.2008.

² Patten 17.2.2004.

³ Strategisten kumppanuuksien solmimisvuodet: Yhdysvallat 1995, Japani 2001, Kiina 2003, Kanada 2004, Venäjä 2004, Intia 2005.

⁴ Abhyankar 2007, 456.

kumppanuuden myötä Euroopan unionin ja Intian välisissä suhteissa voidaan katsoa alkaneen uuden ajanjakson. Vuonna 2005 Euroopan komission puheenjohtajana toimi Jose Manuel Barroso ja ulkosuhteista vastaavana komissaarina Benita Ferrero-Waldner.

Aikarajauksen taustalla on myös se tosiasia, että Euroopan unionin ja Intian väliset suhteet ottivat harppauksen eteenpäin vuonna 2000, kun ensimmäinen Intian ja EU:n välinen varsinainen poliittinen huippukokous järjestettiin Lissabonissa. Samalla EU ja Intia päättivät, että huippukokouksesta tulisi vuosittainen perinne ja että se järjestettäisiin vuorovuosin Delhissä ja EU:n puheenjohtajamaassa. Samalla sovittiin, että EU-Intia -troikka, johon kuuluu Intian ulkoministeri, EU:n puheenjohtajamaan ulkoministeri, ulkosuhteista vastaava komissaari ja EU:n ulkopoliittikan korkea edustaja, tapaisi vuosittain ennen huippukokousta.

Tutkimuskysymykseni toista osaa eli tunnustuksen antamisen arviota varten olen Intian osalta käynyt läpi kaikki suoraan Euroopan unioniin liittyvät Intian ulkopoliittisen johdon ja korkearvoisten virkamiesten puheet ja kannanotot, parlamentaariset kysymykset ja vastaukset, lehdistötiedotteet sekä artikkelit, jotka ovat löydettävissä Intian ulkoasiainministeriön verkkosivustolta. Näitä oli vuodesta 1999 lähtien saatavilla yhteensä 40 kappaletta. Akateemisista lähteistä olen käynyt läpi Pohjoismaisen Aasia-opintojen instituutin (NIAS – Nordic Institute of Asian Studies) kirjastossa Kööpenhaminassa saatavilla olevat aiheeseen suoraan liittyvät kirjat ja muut julkaisut. NIAS:in kirjaston Aasia-kokoelma on Pohjoismaiden laajin. Lisäksi olen osallistunut Suomen ulkoministeriön järjestämään Euroopan unionin ja Aasian välisiä suhteita käsittelevään think tank -seminaariin ja tutustunut projektin puitteissa tuotettuun Euroopan unionin ja Intian välisiä suhteita käsittelevään aineistoon. Kyseessä olevassa tutkimusprojektissa oli mukana intialaisia tutkijoita.

1.3. Aiempi tutkimus ja tutkimuksen eteneminen

Kansainvälisen politiikan tieteenalalla tutkielmani sijoittuu Eurooppa-tutkimuksen kenttään. Tutkielma on kontribuutio erityisesti Euroopan unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tutkimukselle. Euroopan unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tutkimus voidaan jakaa kahteen osaan: 1) millaista politiikkaa EU harjoittaa tietyllä alueella tai sektorilla ja 2) EU:n ulkopoliittinen toimijuus ja identiteetin rakentuminen. Tampereen politiikan tutkimuksen laitoksen tutkijoista Euroopan unionin toimijuutta on tutkinut muun

muassa Katja Keisala väitöskirjassaan *“The European Union as an International Actor: Strengths of the European Civilian Power (2004)”*. Flora Kurikkala taas on tutkinut Euroopan unionin ulkopoliittista identiteettiä ja toiminnan teoriaa väitöskirjassaan *“Representation of a Changing Self: An EU Performance in the Middle East (2003)”*.

Tutkielman kannalta kuvaavaa on, että Euroopan unionin ja Intian suhteita käsittelevää kansainvälisen politiikan tutkimusta on verrattain niukasti saatavilla. EU:n ja Intian välisten suhteiden tutkimus on pääasiassa ollut kauppapolitiikan näkökulmasta toteutettua pragmaattista tutkimusta. Viime vuosina EU-Intia -suhteiden laajempi poliittinen näkökulma on kuitenkin alkanut herättää kiinnostusta. Esimerkiksi Suomen ulkoasiainministeriö on aloittanut keväällä 2008 tutkimusprojektin Euroopan unionin ja Aasian välisistä suhteista ja Kiinan ja Intian nousun vaikutuksista Euroopan unionin ulkopoliittikkaan. Euroopan unionin turvallisuuspoliittinen instituutti (EU Institute for Security Studies, EUISS) taas on aloittanut tutkimushankkeen, joka koskee moninapaisuuden sovittamista monenkeskisyyteen. Pariisissa 22.-23.11.2007 järjestetty vuosikonferenssi, jonka pääteemana oli tehokas multilateralismi ja EU:n suhde nouseviin globaaleihin toimijoihin, pohjusti instituutin käynnistämään tutkimushanketta. Tutkimusaiheeni on siis sangen ajankohtainen.

Tämä tutkielma etenee seuraavalla tavalla: Luvuissa kaksi ja kolme kokoaan tutkielmani teoreettisen viitekehyksen identiteetin ja turvallisuuden tutkimuksen ympärille. Sen jälkeen, luvussa neljä, esittelen työn menetelmällisen työkalun, joka on narratiivinen analyysi. Luvussa viisi suoritan tutkimusaineistoni analyysin ja luvussa kuusi arvioin tunnustuksen saamista analyysin tulosten valossa. Luvussa seitsemän esitän tutkielmani johtopäätökset.

2. SOSIAALINEN KONSTRUKTIVISMI TEOREETTIS-METODOLOGISENA VIITEKEHYKSENÄ: IDENTITEETIN TUTKIMUS KANSAINVÄLISESSÄ POLITIIKASSA

2.1. Kansainvälisen politiikan kolmas debatti

Sosiaalinen konstruktivismi ei ole yksittäinen teoria kansainvälisessä politiikassa, kuten esimerkiksi realismi ja liberalismi, vaan ennen kaikkea ajatusmalli tai lähestymistapa, joka

rohkaisee tutkimaan, kuinka toimijat ovat sosiaalisesti rakentuneita. Niin sanottu konstruktivistinen käänne kansainvälisessä politiikassa tapahtui 1980-luvun loppupuolella, kun valtaviiran kansainvälisen politiikan teoriat eivät pystyneet täysin selittämään kylmän sodan päättymistä ja kansainvälisen järjestelmän muutosta yleisemmin. Konstruktivistisen paradigman esitti ensimmäisenä Nicholas Onuf kirjassaan *“World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations”* vuonna 1989.¹

Konstruktivismi kuuluu kansainvälisen politiikan kriittisen tutkimuksen siipeen, johon kuuluvat konstruktivismiin lisäksi esimerkiksi feminismi, postmodernismi ja poststrukturalismi. Yhteistä näille post-lähestymistavoille on, että ne kuuluvat kansainvälisen politiikan perinteisten teorioiden haastajiin ja pyrkivät selittämään kansainvälistä todellisuutta erillään rationalistisesta lähestymistavasta.² Ne nostavat esiin näkökulmia, joita rationalismi ei selitä, kuten ideoiden ja identiteetin merkityksen, ja tarjoavat erilaisia ontologisia näkökulmia tietoteorian kenttään.³

Konstruktivistien rationalistiseen lähestymistapaan kohdistuva kritiikki kohdentuu rationalismin perustavanlaatuisiin lähtökohtiin, kuten kansainvälisen järjestyksen anarkistiseen luonteeseen, valtion analyysin perusyksikkönä, instituutioiden vähäiseen painoarvoon ja näkökulman kyvyttömyyteen (tai haluttomuuteen) selittää järjestelmässä tapahtuvia muutoksia. Usein siteerattu sosiaalinen konstruktivisti Alexander Wendt toteaaakin, että rationalistiset lähestymistavat ovat hyödyllisiä joissakin tapauksissa, mutta eivät kaikissa.⁴ Perinteisille teorioille ominaista rationalistista ja positivistista ajattelua alettiin kritisoida 1980-luvun loppupuolella yhteiskuntatieteissä yleisestikin.

Jaottelutavasta riippuen perinteiset teoriat haastavaa debattia kutsutaan kansainvälisen politiikan kolmanneksi tai neljänneksi debatiksi. Ensimmäinen debatti pitää sisällään realistisen ja idealistisen orientaation välisen vastakkainasettelun. Toinen debatti rakentuu edellä mainitun traditionalismin ja behaviorismin ympärille, joita muokattuina versioina ovat seuranneet jälkibehaviorismi ja neorealismi.⁵ Kolmanneksi tai neljänneksi debatiksi

¹ Onuf 1989.

² Valtavirta sijoittuu pääasiassa realismiin, neorealismiin ja neoliberalistisen institutionalismin ympärille.

³ Adler 1997, 320-322.

⁴ Wendt 1994, 384-385.

⁵ Apunen 1991, 17.

kutsutaan 1990-luvulle ajoittuvaa rationalismin ja konstruktivististen lähestymistapojen välistä vastakkainasettelua.¹

Debattien välinen jaottelu on suuntaa antava, koska debattien määrästä tai sisällöstä ei vallitse yhteisymmärrystä. Lapid kutsuu valtavirran empiristis-positivistisen näkökulman haastavaa dialogia kolmanneksi debatiksi. Kolmas debatti pitää sisällään lukuisia tutkimusorientaatioita, joiden peruslähtökohdat ja näkökulmat poikkeavat toisistaan suuresti. Yhteistä näkökulmille on, että ne asettavat useimmat läntisen tieteellisen ajattelun lähtökohdat kriittisen uudelleenarvioinnin kohteeksi.²

2.1.1. Konstruktivistinen käsitys sosiaalisen maailman rakentumisesta

Konstruktivismin määrittelemistä vaikeuttaa se, että edes itseään konstruktivisteiksi kutsuvien tutkijoiden kesken ei vallitse yhteisymmärrystä siitä, mitä konstruktivismilla tarkoitetaan. Konstruktivismi onkin lähestymistapa, joka pitää sisällään lukuisien teorioiden lisäksi myös eriäviä ontologisia oletuksia ja epistemologisia väittämiä. Wendt muistuttaa, että ennen kuin voi ’olla konstruktivisti’, tutkijan täytyy valita tutkimuskohteensa yksiköt ja määritellä sen rakenne. Vaikka konstruktivismi rohkaisee tutkimaan kuinka toimijat ovat sosiaalisesti rakentuneita, lähestymistapa ei kerro, mitä toimijoita tulisi tarkastella.³ Konstruktivististen teorioiden kenttä kansainvälisessä politiikassa on laaja. Tämän työn puitteissa ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista koota kattavaa esitystä siitä, mitä kaikkea konstruktivismi voi pitää sisällään. Seuraavaksi esitän konstruktivistisen lähestymistavan perusajatukset ja määrittelen, mitä itse tässä työssä konstruktivismilla tarkoitan.

Guzzinin esittämä näkemys konstruktivismin ontologisesta lähtökohdasta on tyypillinen sosiaaliselle konstruktivismille yleensä. Hänen mukaansa konstruktivismi ei kiellä käsityskykymme ulkopuolisen maailman olemassaoloa. Tällä maailmalla tarkoitetaan raakojen, materiaalistien faktojen muodostamaa, ajatuksista vapaata maailmaa, jota kutsutaan ilmiömaailmaksi. Sen sijaan konstruktivismi kyseenalaistaa sen, että tätä maailmaa voitaisiin käsitellä objektina ilman diskursiivisia käytäntöjä. Toisin sanoen näkemys ei kyseenalaista ilmiömaailman olemassaoloa. Tähän maailmaan emme voi kuitenkaan päästä käsiksi ilman

¹ Ks. esim. Lapid 1989.

² Lapid 1989, 236.

³ Wendt 1999, 31-32.

kieltä. Se, mitä pidämme sosiaalisesti merkityksellisenä objektina tai tapahtumana riippuu aina siitä, miten tulkitsemme ilmiömaailman rakentuvan.¹

Myös Larsenin mukaan tiedeyhteisön laajalti hyväksymä sosiaalisen konstruktivismin perusajatus on edellä mainitun kaltainen. Hänen mukaansa materiaaliset tekijät eivät ole ratkaisevia sinänsä, vaan olennaisia ovat ne merkitykset, joita niille annetaan. Nämä merkitykset ovat puolestaan sosiaalisesti rakentuneita, toimijoiden välisen prosessin tuotoksia. Sosiaalinen maailma on aina sidoksissa historiaan ja kulttuuriin – se ei siis ole identtinen heijastus ilmiömaailmasta. Historiallinen ja kulttuurinen konteksti vaikuttaa tietoisuuteemme ja sitä kautta identiteettiin ja sosiaalisiin suhteisiin. Tällä voi olla konkreettisia sosiaalisia seurauksia: erilaiset näkökulmat sosiaaliseen maailmaan johtavat erilaiseen sosiaaliseen toimintaan ja järjestäytymiseen. Vaikutus voi olla näkökulmasta riippuen esimerkiksi kausaalinen, konstitutiivinen tai monimutkaisempi sosiaalinen ilmiö.² Näin ollen konstruktivismilla on yhtymäkohtia historialliseen institutionalismiin.³

Kansainvälisessä politiikassa puhutaan usein sosiaalisen konstruktivismin wendtiläisestä tai onufilaisesta versiosta. Wendtiläisellä versiolla viitataan Alexander Wendtin ja onufilaisella Nicholas Onufin sosiaalisen konstruktivismin teoriaan. Wendtin teoksessa *“Social Theory of International Relations”* esittämä teoria on valtiokeskeinen. Hänen mukaansa valtiotoimijat ovat todellisia toimijoita, joille voimme antaa ihmismäisiä piirteitä, kuten halut, uskomukset, suunnitelmallisuus, identiteetti ja intressit. Toimijuutta ei siis voida pelkistää yksilötasolla tapahtuvaksi.⁴ Wendt on kiinnostunut valtioiden välisestä anarkiasta ja pohtii identiteettiä syy-seuraus -tasolla: miten identiteetti ja intressit vaikuttavat valtioiden käyttäytymiseen? Wendtin teoria käsittelee kansainvälistä järjestelmää pääasiassa valtioiden välisenä järjestelmänä.⁵

Erotuksena Wendtin valtiokeskeisyyteen, Onufin näkökulma on yhteisökeskeinen. Onuf lähtee liikkeelle instituutioiden näkökulmasta ja tulkitsee, että instituutiot ovat yhteiskunnan perusta. Instituutioilla Onuf tarkoittaa normatiivisia, sääntöjen ja niihin liittyvien käytäntöjen muodostamia suhteellisen pysyviä toimintamalleja. Instituutio syntyy, kun toimija toteuttaa

¹ Guzzini 2000, 159.

² Larsen 2004, 63.

³ Historiallisen institutionalismin ja konstruktivismin eroista ks. esim. Keisala 2004, 87.

⁴ Wendt 1999, 215-218.

⁵ Valtioiden välisestä anarkiasta ks. Wendt 1992. Identiteetistä ks. Wendt 1994.

pyrkimyksiään sääntöjen puitteissa. Säännöillä tarkoitetaan niitä näkökulmia, jotka kertovat, mitä toimijan tulisi tehdä. Käytäntö taas tarkoittaa toimimista suhteessa sääntöihin: sääntöjä voidaan rikkoa, noudattaa, muuttaa tai niistä voidaan yrittää hankkiutua eroon.¹

Onufilaisen käsityksen mukaan instituutiot siis luovat toimijoille ympäristön, jonka puitteissa ne voivat toimia. Toimijoiden ja instituutioiden suhde on kaksisuuntainen. Samalla kun instituutio tarjoaa toimintapuitteet, toimija omalla toiminnallaan muokkaa ja pitää yllä instituutiota. Säännöistä, instituutioista ja odottamattomista seurauksista syntyy yhteisön rakenne. Rakenteella tarkoitetaan sitä nähtävissä olevaa kokonaisuutta, joka pitää sisällään instituutiot, joiden puitteissa toimijat toimivat.²

2.1.2. Konstruktivistinen lähestymistapa tässä tutkielmassa

Tässä työssä sosiaalisella konstruktivismilla viitataan tapaan ymmärtää maailma ja kansainvälinen politiikka sosiaalisesti rakentuneina. Käsitelen konstruktivismia verrattain löyhänä teoreettis-metodologisena viitekehyksenä, joka odottaa todellisuuden rakentuvan erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä. Työn ontologiset ja epistemologiset lähtökohdat nousevat siis konstruktivismista, jota ei ole mahdollista käsitellä yhtenäisenä teoreettisena viitekehyksenä.³

Wendtiläinen/onufilainen-konstruktivismi -akselilla tukeudun lähtökohtaisesti Onufin teoriaan, joka antaa painoarvoa instituutioille, joiden puitteissa toimia. Kun tutkimuskohteena ovat Euroopan unioni ja Intia, on perusteltua soveltaa onufilaista näkökulmaa, sillä molemmat toimijat antavat (ainakin teoriassa) arvoa kansainvälisen politiikan normatiiviselle luonteelle ja painottavat monenkeskistä maailmanjärjestystä, jonka tärkeitä toimijoita ovat muun muassa YK ja WTO.

¹ Onuf 1998, 59-60.

² Emt., 61-62.

³ Konstruktivismista tai sosiaalisesta konstruktioista puhuttaessa on syytä huomioida, että sitä voidaan lähestyä joko filosofisesta tai poliittisesta/sosiaalisesta näkökulmasta. Filosofisessa mielessä konstruktio (act of construction) tarkoittaa sitä, että todellisuus on rakentunut ilmiö, joka pitää sisällään heijastuksen itsestään. Heijastuksesta tulee tarkastelun kohteena oleva objekti. Konstruktio kykenee siis ainoastaan esittämään todellisuuden heijastuksen. Tämän jälkeen ihmiskunta konstruoi käsitteet kuten suvereniteetti ja valtio, joiden avulla kansainvälistä politiikkaa jäsennetään. Sosiaalisessa ja poliittisessa mielessä konstruktivismi nähdään niin sanotusti pienemmässä mittakaavassa, kuten toimijan ja rakenteen välisenä suhteena. Filosofisen ja poliittisen/sosiaalisen konstruktivismien eroista ks. esim. Kukla 2000.

Olen valinnut työni teoreettiseksi viitekehyyksi sosiaalisen konstruktivismiin, koska tutkimuskohteenani on Euroopan unionin ulkopoliittinen identiteetti. Konstruktivismi on vaikuttanut kansainvälisen politiikan tutkimukseen nostamalla tutkimusagendalle rationalistien ylenkatsomia aiheita kuten identiteetin ja kulttuurin. Konstruktivismi siis antaa arvoa identiteetin tutkimukselle painottamalla toimijan identiteetin merkitystä kansainvälisessä politiikassa. Lähestymistavan mukaan identiteetin tarkastelu voi selittää niitä poikkeamia, joita rationalismi ei pysty selittämään.

Konstruktivismiin valintaa teoreettis-metodologiseksi viitekehyyksi perustelee myös se, että viitekehys mahdollistaa Euroopan unionin tarkastelun kansainvälisen politiikan toimijana. Toisin kuin valtiokeskeiset rationalistiset lähestymistavat, konstruktivismi antaa arvoa Euroopan unionin toimijuudelle kansainvälisessä politiikassa. Lisäksi konstruktivistinen lähestymistapa liittyy soveltamaani Kööpenhaminan koulukunnan teoriaan laaja-alaisesta turvallisuudesta. Konstruktivismi valittuna teoreettisena viitekehyyksenä ohjaa luonnollisesti myös tutkimusmenetelmän valintaa. Tutkimusmenetelmään syvennyn tutkielman luvussa neljä.

2.2. Identiteettipolitiikka

2.2.1. Identiteetti kansainvälisen politiikan tutkimuskohteenä

Identiteetin tutkimus on perinteisesti kuulunut pääasiassa psykologian ja filosofian alaan. Kysymykset identiteetistä ja kulttuurista ovat kuitenkin nousseet vahvasti kansainvälisen politiikan agendalle 1990-luvulla osana konstruktivistista käännettä¹ tai joskus myös osana rationalistisempaa viitekehystä². Zalewskin ja Enloen mukaan identiteettiteorioiden ja -pohdintojen huomiotta jättäminen on naiivia tutkimusta, joka ei käytä hyväkseen kaikkia olemassa olevia keinoja. Heidän mukaansa identiteettikysymysten huomioon ottaminen on välttämätöntä, jos halutaan ymmärtää kylmän sodan jälkeistä maailmaa.³

¹ Ks. esim. Katzenstein 1996, Lapid ja Kratochvil 1996.

² Ks. esim. Posen 1993.

³ Zalewski ja Enloe 1995, 280-281.

Tuore debatti identiteetistä kansainvälisessä politiikassa pitää sisällään erilaisia teoreettisia argumentteja. Esimerkiksi neorealistit ovat pyrkineet yhdistämään etniset konfliktit ja nationalismiin strukturalistiseen teoriaan kansainvälisestä järjestelmästä, mutta eivät näe identiteettiä perustavanlaatuisena yksikkönä¹. Neoliberalistit, kuten Robert Keohane, taas haastavat neorealismia ja argumentoivat ideoiden, normien ja informaation läpinäkyvyyden puolesta². Nämä eivät neoliberalisteille ole kuitenkaan valtioidentiteettiä muuttavia asioita, joten Waeverin mukaan neoliberalismi ei tarjoa hedelmällistä lähtökohtaa tutkia identiteettien rakentumista.³

Tässä työssä teoreettisena viitekehystenä on identiteetin tutkimuksen saralla perinteinen konstruktivistinen lähestymistapa, joka mielestäni tarjoaa hedelmällisimmän maaperän Euroopan unionin ulkopoliittisen identiteetin tutkimiseen.⁴ Konstruktivistisessa lähestymistavassa kysymyksiä identiteetistä ei käsitellä ainoastaan käytännöllisellä tasolla vaan ne viittaavat syvemmin tapaan ymmärtää kansainvälinen politiikka sosiaalisesti rakentuneena.⁵

2.2.2. Identiteetin määritelmä: kulttuurinen vastaan institutionaalinen identiteetti

Yleisen määritelmän mukaan identiteetti tarkoittaa sitä käsitystä, joka yksilöllä tai toimijalla on omasta itsestään. Tai kuten Castells sanoo, identiteetti on ihmisille kokemuksen ja merkityksen lähde. Tässä vaiheessa lienee syytä määritellä, miten identiteetti eroaa roolista. Roolit syntyvät normien pohjalta ja ovat aina yhteydessä laajempiin rakenteisiin. Identiteetti taas on merkityksen lähde, kun merkityksellä tarkoitetaan sosiaalisen toimijan symbolista identifikaatiota omalle toiminnalleen tai sen päämäärälle.⁶ Euroopan unionin tapauksessa rooli tarkoittaa esimerkiksi sitä, että Euroopan unioni on WTO:n jäsen. Toisin sanoen EU:n rooli ja vaikutusvalta syntyvät suhteessa WTO-instituutioon. Identiteetti taas on merkityksen

¹ Ks. esim. Posen 1993, Kauffman 1996.

² Ks. esim. Keohane 1989.

³ Waever 2002, 20-21.

⁴ Tiedeyhteisö on kohdentanut kritiikkiä myös konstruktivismiin identiteetin tutkimukseen. Konstruktivistisetkaan tutkimusorientaatiot eivät ole tarjonneet yleisesti hyväksyttyä kaavaa, jolla identiteettiä ja kulttuuria tulisi tutkia. Siitä, miten kysymykset kulttuurista ja identiteetistä vaikuttavat kansainvälisen politiikan yleiseen teoriaan ole päästy yhteisymmärrykseen. Identiteetin tutkimusta on kritisoitu muun muassa siitä, että se ei tarjoa selkeää viitekehystä kollektiivisten identiteettien empiiriseen tutkimiseen. Waever 2002, 22.

⁵ Zalewski ja Enloe 1995, 298.

⁶ Castells 1997, 6.

lähde EU:lle itselleen. Identiteetti rakentuu EU:n sisäisenä prosessina. Castells kuitenkin argumentoi, että myös identiteetit voivat saada alkunsa instituutioista ja ne voivat pitää sisällään erilaisia rooleja. Esimerkiksi tilanteessa, jossa EU itse näkee tärkeimmäksi roolikseen WTO-jäsenyytensä, on kyse identiteetistä. Olennainen ero identiteetin ja roolin välillä on, että identiteetit ovat voimakkaampia merkityksen lähteitä kuin roolit: identiteetistä kumpuaa merkitys ja roolista toiminta.

Identiteetti on käsitteenä moniulotteinen ja saa merkityksiä eri tutkimussuunnasta riippuen. Sosiaalipsykologi Henri Tajfelin käsitystä sosiaalisesta identiteetistä voidaan soveltaa myös kansainvälisen politiikan alalle. Kansainvälisessä politiikassa tosin puhutaan yleensä sosiaalisen identiteetin sijaan kollektiivisesta identiteetistä. Tajfelin mukaan sosiaalinen identiteetti viittaa yksilön käsitykseen omasta itsestään sosiaalisen ryhmän tai ryhmien jäsenenä. Ryhmän yhteenkuuluvuus perustuu jaettuihin arvoihin ja tunnesiteeseen. Tällaisella sosiaalisella ryhmällä voidaan politiikan tutkimuksessa tarkoittaa esimerkiksi valtiota tai kansakuntaa, jonka jäsenet tiedostavat jakavansa yhteisiä kulttuuriin liittyviä arvoja ja joilla on tunneside sosiaalista ryhmäänsä kohtaan. Tämä ryhmä voi kuitenkin olla myös esimerkiksi Euroopan unionin kaltainen laajempi kokonaisuus.¹

Oheinen Tajfelin käsitys identiteetistä viittaa ensisijaisesti kulttuuriseen identiteettiin. Identiteettiin identifioituminen tapahtuu tällöin yksilötasolla, historiallisessa ja kulttuurisessa kontekstissa. Kollektiivinen identiteetti voi kulttuurisen sijaan olla myös institutionaalinen. Institutionaalinen identiteetti perustuu hallinnolliseen toiminnan viitekehykseen, jota toteuttaa ja tutkii suppea tehtäväkenttään erikoistunut poliittinen eliitti. Institutionaalinen identiteetti siis tuotetaan institutionaalisella tasolla ja se on osa hallinnollista rakennelmaa. Euroopan unionin ulkopoliittisen identiteetin tapauksessa tätä hallinnollista rakennelmaa ylläpitävät ja rakentavat jäsenvaltioiden ulkopoliitikasta vastaavat virkamiehet ja poliitikot, Euroopan unionin virkamieskoneisto ja akateeminen tutkijajoukko.²

Sonia Lucarelli puhuu institutionaalisen identiteetin sijaan poliittisesta identiteetistä. Poliittisen ja kulttuurisen identiteetin suhdetta voidaan näkökulmasta riippuen tulkita eri tavoin.³ Selventääkseni poliittisen ja kulttuurisen identiteetin yhteyttä, esitän seuraavaksi

¹ Tajfel 1981, 255.

² Kurikkala 69, 2003.

³ Lucarelli 2006.

Lucarellin erittelemät näkökulmat, joista Euroopan unionin poliittista identiteettiä voidaan lähestyä.

Lucarellin ensimmäinen näkökulma on, että poliittinen identiteetti perustuu, tai sen tulisi perustua, kulttuuriseen identiteettiin. Tätä näkemystä edustavat Lucarellin mukaan niin kutsutut neo-nationalistit, eurooppalaiset kultturalistit ja sivilisationalistit.¹ *Neo-nationalistit* suhtautuvat EU:n poliittiseen identiteettiin skeptisesti. Heidän mukaansa ainoastaan kansallisvaltion kaltaisilla yhteisöillä voi olla poliittinen identiteetti ja on hyvin epätodennäköistä, että EU:lle syntyisi ajan myötä poliittinen identiteetti. *Eurooppalaiset kultturalistit* taas näkevät laajemman kulttuurisen identiteetin (klassismi, humanismi, renessanssi, kristinusko jne.) Euroopan yhteisenä perintönä, jonka varaan poliittinen identiteetti voi kehittyä, jos vain Euroopan historiallis-kulttuurinen samankaltaisuus tunnustetaan. Näkemyksen mukaan poliittinen identiteetti ei siis ole ylhäältä annettu vaan se rakentuu jaettujen kulttuuristen kokemusten myötä.²

Sivilisationalistien mukaan poliittinen identiteetti syntyy kulttuurisen identiteetin pohjalta. Tämän näkemyksen mukaan Euroopan kulttuurinen identiteetti on läntisen sivilisaation jatkumo, joten Euroopan poliittisen identiteetin juuret ovat läntisessä sivilisaatiossa. Lucarelli muistuttaa, että edellä mainitut tutkimussuuntaukset – neo-nationalismia lukuun ottamatta – eivät kuitenkaan teorian tasolla kiinnitä huomiota poliittisen ja kulttuurisen identiteetin tarkkaan suhteeseen eivätkä siihen, miten yhteinen kulttuuri luo pohjan yhteiselle poliittiselle identiteetille. Tämän vuoksi tutkimus tulisi alun alkaen kohdistaa poliittiseen identiteettiin.³

Lucarellin toinen näkökulma on, että poliittinen identiteetti on, tai sen tulisi olla, rakentunut ilmiö, jolla ei välttämättä tarvitse olla juuria jaetussa kulttuurissa. Lucarelli jakaa tämän post-nationalistisen lähestymistavan kahteen toisiaan lähellä olevaan ryhmään: kommunikaatiota painottavaan näkökulmaan ja funktionalisteihin. *Kommunikaatiota painottavan* lähestymistavan mukaan Euroopan unionin poliittisen identiteetin tulisi syntyä kansalaisten välisen viestinnän kautta. Heidän mukaansa Euroopan unionista tulisi kehittyä Jürgen Habermasin *julkisen tilan* kaltainen yhteisö, jotta poliittinen identiteetti ylipäänsä olisi mahdollinen. *Funktionalistien* mukaan poliittista identiteettiä ei voida suoraan johtaa

¹ Lucarelli 2006, 11.

² Emt., 11-12.

³ Emt., 11-13.

yhteisestä kulttuurista vaan politiikka, käytännöt ja yhteinen historia vaikuttavat kaikki EU:n poliittisen identiteetin rakentumiseen.¹

Kuten olen esittänyt, poliittisella ja kulttuurisella identiteetillä on yhtymäkohtia ja niiden välinen suhde riippuu valitusta näkökulmasta. Itse lähestyn poliittista identiteettiä Lucarellin sivilisationalistisesta näkökulmasta ja oletan, että Euroopan unionin poliittisen identiteetin juuret ovat läntisessä sivilisaatiossa. Tulkinnan mukaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalliset identiteetit ovat eurooppalaisen sivilisaation kontekstissa samankaltaisia.

Euroopan unionin tapauksessa kysymyksillä identiteetistä on kaksi ulottuvuutta, joissa toimijuus tulkitaan eri tavoin. Euroopan unionin sisäinen identiteetti viittaa EU:n sisäiseen legitimeettiin eli siihen, kuinka esimerkiksi EU:n jäsenvaltiot identifioivat itsensä suhteessa unioniin. EU:n kollektiivinen/institutionaalinen identiteetti taas syntyy suhteessa globaalin järjestelmän muihin toimijoihin.² Tässä työssä tarkastelen nimenomaan Euroopan unionin kollektiivista/institutionaalista identiteettiä enkä ota kantaa EU:n sisäiseen legitimeettiin. Samaistuttiinpa kollektiiviseen EU-identiteettiin tai ei, on EU:lla joka tapauksessa olemassa niin kutsuttu identiteettiprojekti, jonka päämääränä on yhtenäisen kollektiivisen identiteetin rakentaminen.

Kollektiivisen identiteetin rakentaminen on merkittävä asia Euroopan unionin tulevaisuuden ja erityisesti unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehityksen kannalta. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittäminen edellyttää yhteistä eurooppalaista identiteettiä, jota tarvittaessa puolustetaan yhteistä uhkaa vastaan. Hastin mukaan EU:n kollektiivisen identiteetin rakentamista on tarpeellista tutkia juuri suhteena toimijoiden välillä, sillä EU:n äänellä puhuvat sekä asemoivat Euroopan unionia suhteessa muihin toimijoihin että kuvaavat muiden toimijoiden roolia maailmanjärjestyksessä.³

Tässä työssä identiteetillä tarkoitan sitä, miten EU näkee itsensä suhteessa Intiaan. Luonnollisesti taustalla on myös se, millaisen roolin EU antaa itselleen muuttuvassa maailmanjärjestyksessä. En siis tutkimuskysymykseni puitteissa ole kiinnostunut siitä

¹ Lucarelli 2006, 11-12.

² Bretherton ja Vogler 2005, 223-224.

³ Hast 2006, 8.

millainen toimija¹ EU on suhteessa Intiaan vaan siitä, kuinka EU ottaa paikkansa *de facto* toimijana maailmassa. Tällä tarkoitan sitä, kuinka EU määrittelee itselleen paikan toimijoiden kentällä muuttuvassa maailmanjärjestyksessä. EU antaa sekä itselleen että muille toimijoille erilaisia *toimijuuden positioita*. Positioissa kuvataan toimijoiden merkitystä maailmanpolitiikassa ja niiden koordinaatteja globaalilla kartalla. EU:n toimijuuden diskurssille on Hastin mukaan ominaista suurvaltapositioiden antaminen itselle ja toisille.²

2.3. Institutionaalisen identiteetin rakentuminen

Identiteetin muotoutuminen on vuorovaikutteinen prosessi, jossa yksilö tai yhteisö suhteuttaa itsensä toimijana muihin yksilöihin. Kansainvälisessä politiikassa identiteettipolitiikan tutkimus on perinteisesti kohdistunut valtiotoimijoihin. Koska valtioilla on ollut valta nimetä ystävänsä ja vihollisensa, ovat kansalaiset samaistuneet ennen kaikkea valtioon. Identiteetin rakentamisen on nähty edellyttävän toiseuden kuvittelua, joka mahdollistaa rajan vetämisen itsen ja toisen välille. Identiteettipolitiikkaa onkin useimmiten tutkittu toiseuden esityksiä analysoimalla. Toiseuden esityksissä toinen voidaan kuvata joko positiiviseksi tai negatiiviseksi. Positiivinen toinen koetaan samankaltaiseksi ja se otetaan osaksi omaa ryhmää. Negatiivinen toinen taas saa vihollisen roolin, jota vasten omaa identiteettiä peilataan; tiedän mitä olen, kun tiedän mitä en ole. Näin esitettynä identiteettiprojektin toteuttaminen ei siis edellytä viestintää toisen kanssa vaan identiteettiä rakennetaan yksipuolisesti.³

Bretherton ja Vogler puhuvat Euroopan unionin inklusiivisesta ja eksklusiivisesta identiteetistä. Inklusiivisen identiteetin lähtökohtana on, että Euroopan unionin identiteetti pohjaa yhteisiin arvoihin. Unionin ulkopuoliset toimijat nähdään joko enemmän tai vähemmän eurooppalaisina. Poissulkevan näkemyksen mukaan Euroopan unioni nähdään niin sanottuna eurooppalaisena linnakkeena, jonka rajoja vaalitaan muun muassa maahanmuuttopolitiikan ja turvapaikkojen myöntämisen kautta.⁴

Intian tapauksessa ennako-oletukseni on, että identiteetti ei Euroopan unionin Intia-asiakirjoissa rakennu varsinaisesti toisesta erottautumisen kautta. Identiteettipolitiikan

¹ Euroopan unionin toimijuudesta ks. esim. Keisala 2004.

² Hast 2006, 8.

³ Emt., 7-9. Lisää identiteettipolitiikan teoriasta ks. esim. Harle 2000, Neumann 1999.

⁴ Bretherton ja Vogler 2005, 37-38.

analyysissa toiseuden roolin ymmärtäminen pelkkinä toiseuden kuvauksina on siis liian suppea. Lähtökohtana on, että identiteetti ei voi syntyä yksipuolisesti vaan se rakentuu aina vuorovaikutuksessa muiden toimijoiden kanssa.

Pasi Saukkonen käsittelee artikkelissaan ”*Identiteetti ja kansallinen identiteetti*” historioitsija Willem Frijhoffin ajatuksia identiteetin rakentumisesta kolmivaiheisena prosessina. Tämän prosessin ensimmäinen vaihe on kuvitteluvaihe, jossa havaintojen pohjalta saadaan käsitys jonkin yksilön olemassaolosta sekä sen ominaisuuksista. Nimeämisvaiheessa nämä ominaisuudet siirretään yhden nimittäjän alle kokonaisuudeksi, jolla on ulkoiset rajat ja sisäinen rakenne. Kolmannessa vaiheessa nimetyn yksilön olemassaolo tunnustetaan ja tunnustetaan objektiivisesti kuvatunkaltaisena. Tämä tarkoittaa sitä, että merkityksellinen toinen antaa tunnustusta rakentumisvaiheessa olevalle identiteetille.¹

Flora Kurikkala pitää Frijhoffin kolmivaiheista identiteetin rakentumisprosessia riittämättömänä ja lisää kolmivaiheiseen prosessiin neljännen vaiheen: aktiivisen toimimisen. Hänen mukaansa identiteetin tunnetuksi tekeminen toiminnan kautta on välttämätöntä, jos haluamme saada tunnustusta sille, joka haluamme olla. Vain sellaiselle identiteetille, joka on tuotu merkityksellisen toisen tietoisuuteen toimimisen kautta, on mahdollista antaa tunnustusta.²

Erik Ringmarin mukaan tunnustuksen saamisella on suuri merkitys kollektiivisen identiteetin rakentumiselle. Identiteetti muodostuu aina vuorovaikutuksessa toisen kanssa. Konkreettisen toiminnan lisäksi tunnustaminen on olennainen osa toimijoiden välistä identiteettisuhdetta. Tunnustaminen tarkoittaa sitä, että toimijan väitetyt ominaisuudet hyväksytään olemassa oleviksi. Identiteetin muodostamisen ehtona siis on, että niin sanotut merkitykselliset toiset näkevät toimijan identiteetin sellaisena kuin toimija sen itse esittää. Tunnustaminen on siis eräänlainen vahvistus omalle identiteetille.³

Identiteetin tunnustaminen ei tapahdu yksittäisissä tilanteissa, jotka voidaan määritellä ajassa ja paikassa. Tunnustaminen on pikemminkin pitkäaikaisen ’neuvotteluprosessin’ tulos. Identiteetin rakentumisen nimeämisvaiheessa toimija saa mahdollisuuden olla sosiaalisesti

¹ Saukkonen 1996, 9.

² Kurikkala 2003, 45.

³ Ringmar 1996, 13.

olemassa ja näin ollen tulla tunnustetuksi. Identiteetin tunnustamisen kannalta olennaista on, miten hyvin toimija tekee identiteettiään tunnetuksi merkittävälle toiselle.¹ Ringmar lähestyy toiseuden merkitystä identiteetin rakentumisessa narratiivisesta näkökulmasta ja väittää, että toimijuuden ja identiteetin tunnustaminen perustuu toimijan kykyyn kertoa uskottavat tarina itsestään. Jotta merkityksellinen toinen voi tunnustaa identiteetin, on toimijuudesta ja identiteetistä luotava uskottava tarina.²

Nykyisessä valtiojärjestelmässä ulkoinen legitimizeetti saavutetaan muiden valtioiden tunnustuksen kautta. Euroopan unionin ulkopoliittinen toimijuus on rakentumassa ja EU tarvitsee tunnustusta omien jäsenvaltioidensa lisäksi muilta valtioilta, joita kutsun merkityksellisiksi toisiksi. Merkitykselliset toiset ovat valtioita, joita EU pitää tärkeinä toimijoina kansainvälisellä areenalla.³ Euroopan unioni on tunnustanut Intian yhdeksi nousevista globaaleista toimijoista, jotka Euroopan unionin on otettava huomioon. Näin ollen on perusteltua olettaa, että Intia on EU:n kannalta merkittävä toinen. EU:n ulkopoliittisen identiteetin rakentumisen kannalta olisi tärkeää, että Euroopan unionin identiteettitarina olisi sellainen, jonka Intia tunnustaisi.

3. TURVALLISUUDEN ONGELMA

3.1. Turvallisuuden tematiikka kansainvälisessä politiikassa

Turvallisuus on yksi kansainvälisen politiikan keskeisimmistä, mutta samaan aikaan kiistellyimmistä käsitteistä. 1980-luvulle asti turvallisuuskeskustelua dominoi kaksi koulukuntaa: realismi ja idealismi. Klassisen realismin edustajat lähestyvät turvallisuuden käsitettä vallan käsitteen kautta. Kansallisen turvallisuuden ongelma on yhteydessä valtioiden keskinäiseen valtopoliittikkaan. Toimija, jolla on tarpeeksi valtaa, on ratkaissut kansallisen turvallisuusongelman. Tästä seuraa kuitenkin turvallisuusdilemma, sillä kaikkien valtioiden ei ole yhtä aikaa mahdollista maksimoida valtaansa. Idealistinen koulukunta taas lähestyy turvallisuutta rauhan käsitteen kautta. Koska kansalliseen turvallisuuteen liittyvä suurin uhka

¹ Kurikkala 2003, 62.

² Ringmar 1996.

³ Kurikkala 72, 2003.

on sota, on sodan poistaminen idealistisen koulukunnan mukaan ratkaisu kansallisen turvallisuuden ongelmaan.¹

Turvallisuuskäsitteen sisältö nousi kansainvälisen politiikan tutkimusagendalle uudelleen kylmän sodan loputtua 1990-luvulla, jolloin realismi ja realismin suppea turvallisuuskäsitys ei pystynyt selittämään kylmän sodan jälkeisiä nopeita muutoksia kansainvälisessä järjestelmässä. Ydinsodan uhan väistyttyä asialistalle voitiin nostaa aiemmin marginalisoituja asioita, mikä vaikutti myös keskusteluun turvallisuuden määrittämisestä. Keskustelua virisi siitä, pitäisikö turvallisuuden käsite laajentaa koskemaan sotilaallisen uhan lisäksi myös taloudellisia, ympäristöllisiä ja yhteiskunnallisia uhkia.² Yleistä 1990-luvun turvallisuuskeskustelulle oli se, että sama vanha sotilaskeskeinen turvallisuuden viitekehys oli edelleen perustana, vaikka puhuttiinkin uudesta laajennetusta turvallisuudesta.³

Kööpenhaminan koulukunta tarttui keskusteluun turvallisuudesta Barry Buzanin ja Ole Waeverin johdolla. Kun muut turvallisuustutkimuksen valtavirtaa edustavat tahot lähtivät laajentamaan niin sanottua turvallisuusagendaa enemmän tai vähemmän selkeästi sotilaalliselta ei-sotilaalliselle puolelle, Kööpenhaminan koulukunta meni tavallaan pidemmälle ja alkoi puhua *laajennetun turvallisuuden* sijaan *laaja-alaisesta turvallisuudesta*.⁴ Laaja-alaisella turvallisuudella koulukunta tarkoittaa sitä, että sotilaallisen turvallisuuden lisäksi on olemassa merkittäviä ei-sotilaallisen turvallisuuden alueita.⁵

3.2. Kööpenhaminan koulukunnan näkemys turvallisuudesta

Kööpenhaminan koulukunta hylkää perinteisen turvallisuuskäsityksen, jonka mukaan turvallisuus voidaan rajoittaa vain sotilaallisiin ja muutamiin ei-sotilaallisiin uhkiin. Sen sijaan koulukunta esittää turvallisuuden erityisenä politiikan lajina, jota voidaan soveltaa tietyin ehdoin laajaan asia joukkoon. Perinteisessä sotilaallisessa/poliittisessa mielessä turvallisuus on selviytymistä. Tämän logiikan mukaisesti turvallisuusuhka syntyy, kun viittausobjektiin kohdistuu sen olemassaolon vaarantava uhka⁶. Kööpenhaminan koulukunta

¹ Buzan 1991, 1-3.

² Forsberg 1996, 5.

³ Huru 2004, 31.

⁴ Extended security.

⁵ Huru 2004, 31.

⁶ Existential threat.

hylkää realistisen käsityksen, että tämän kaltainen uhka viittaa aina valtion suvereniteettiin. Uhka voi kohdistua myös esimerkiksi identiteettiin.¹ Buzan tiivistää ajatuksen turvallisuudesta seuraavalla tavalla:

”Turvallisuudessa on kyse valtion ja yhteiskuntien kyvystä päästä uhista eroon ja ylläpitää omaa identiteettiään ja toimintoihin liittyvää koskemattomuuttaan suhteessa niihin vaikutteisiin, jotka koetaan vihamielisiksi.”²

Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuuden viitekehyksessä keskeistä on turvallisuuden laajentaminen viidelle eri sektorille: sotilaallisen, poliittisen, taloudellisen, ympäristöllisen ja yhteiskunnallisen turvallisuuden sektoreille. Koulukunnan mukaan turvallisuutta ei ole mahdollista rajata vain yhdelle sektorille vaan olemassaoloa vaarantavan uhkan määrittely riippuu siitä, minkä sektorin näkökulmasta asiaa katsotaan. Turvallisuudella viitataan eri asioihin eri sektoreista puhuttaessa. Sektoreilla on kullakin omat viittauskohteensa ja olemassaolon vaarantavat uhkansa.³

Sotilaallinen sektori viittaa voimapolitiikkaan ja sotilaallisen kapasiteetin muutoksiin. Viittausobjekti on tällöin useimmiten valtio. Taloudellinen sektori viittaa taloussuhteisiin, rahoitukseen ja tuotantoon. Viittauskohteita ja olemassaolon vaarantavia uhkia on taloudellisella sektorilla kuitenkin vaikea määrittellä, koska yritysten tuleminen ja meneminen kuuluu markkinatalouden henkeen. Sen sijaan kansantalouksilla on suurempi oikeus selviytymisensä turvaamiseen⁴. Ympäristöllinen turvallisuus viittaa ihmisen toiminnan ja ympäristön suhteeseen ja viittauskohteet vaihtelevat konkreettisista asioista laaja-alaisempiin kokonaisuuksiin. Poliittisella turvallisuudella viitataan ensisijaisesti valtion tai muun poliittisen yksikön suvereniteettiin ja yhteiskunnallisella turvallisuudella yhteisön identiteettiin.⁵

¹ Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 1-3, 21-22.

² “Security is about the pursuit of freedom from threat and the ability of states and societies to maintain their independent identity and functional integrity against forces of change which they see hostile.” Buzan 1991, 432.

³ Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 1-20.

⁴ Vuonna 2008 alkunsa saanut globaali rahoituskriisi on hyvä esimerkki taloudellisen turvallisuuden sektoriin kohdistuvasta uhasta.

⁵ Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 1-20.

3.2.1. Yhteiskunnallisen turvallisuuden sektori

Yhteiskunnallisen sektorin turvallisuus rakentuu identiteetin käsitteen ympärille. Olemassaolon vaarantava uhka kohdistuu yhteisön käsitykseen itsestään eli yhteisön kollektiiviseen 'me-identiteettiin'. Yhteiskunnallinen turvallisuusuhka syntyy, kun yhteisön olemassaolo on uhattuna. Näin ollen identiteetin vaaliminen on yhteisön kannalta kaikki kaikessa. Jos identiteetti on uhattuna, on yhteisön olemassaolo uhattuna.¹

Yhteiskunnallisessa turvallisuudessa on kyse laajoista, itsenäisistä identiteetti ryhmittymistä, jotka voivat toimia valtiosta erillään. Yhteisön yhteinen nimittäjä on kollektiivinen me-identiteetti. Buzanin, Waeverin ja de Wilden mukaan tärkeimpiä yhteiskunnallisen turvallisuuden viittauskohteita ovat tänä päivänä heimot, klaanit, kansakunnat, sivilisaatiot, uskonnot ja rodut. Olennainen osa identiteettiä on, että yhteisön jäsenet identifioituvat yhteisöön.² Yhteiskunnallisen turvallisuuden sektorilla yhteisön yhteiseksi nimittäjäksi ei siis riitä poliittinen institutionaalinen identiteetti, jos se on ainoastaan poliittinen rakennelma, johon yhteisön jäsenet eivät identifioitu. Kuten olen edellisessä luvussa osoittanut, ei kulttuurisen ja poliittisen identiteetin erottaminen kuitenkaan ole yksiselitteistä ja poliittisella ja kulttuurisella identiteetillä on usein yhtymäkohtia.

Yhteiskunnallisen turvallisuuden agenda on laaja. Buzan, Waever ja de Wilde jakavat yleisimmät yhteiskunnallisen turvallisuuden kohdistuvat uhkat kolmeen kategoriaan: siirtolaisuuteen, horisontaaliseen kilpailuun ja vertikaaliseen kilpailuun. Siirtolaisuus on uhka identiteetille silloin, kun siirtolaisuus muuttaa alkuperäisen ryhmän identiteettiä ratkaisevasti. Horisontaalinen kilpailu viittaa kulttuuriseen ja kielelliseen yhteentörmäykseen. Vahvempi kulttuuri hävittää marginaalisemman kulttuurin, jolloin vahvempi kulttuuri on olemassaoloa uhkaava tekijä. Kun ihmiset kadottavat oman alkuperäisen identiteettinsä integraatioprosessin³ tai alueellistamisprosessin⁴ seurauksena, on kyse vertikaalisesta kilpailusta.⁵

¹ Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 119-120.

² Emt., 119-123.

³ Esimerkiksi Euroopan unioni.

⁴ Esimerkiksi Quebec ja Katalonia.

⁵ Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 121.

Jossain tapauksissa identiteettiin kohdistuva uhka on identiteetti (vertikaalinen ja horisontaalinen kilpailu) ja toisissa tapauksissa uhka on jokin muu (esimerkiksi siirtolaisuus). Yhteisö voi reagoida uhkaan yhteisötasolla tai nostamalla kysymyksen identiteetistä poliittiselle, ja mahdollisesti myös sotilaalliselle, sektorille. Esimerkiksi kysymykseen siirtolaisuudesta voidaan valtion toimesta vaikuttaa siirtolaisuutta sääntelevällä lainsäädännöllä. Tällaisissa tapauksissa poliittisen ja yhteiskunnallisen turvallisuuden sektorit kohtaavat.¹

3.2.2. Poliittisen turvallisuuden sektori

Yhteiskunnallisella turvallisuudella on yhtymäkohtia poliittiseen turvallisuuteen, mutta sektorit eroavat toisistaan viittausobjektien suhteen. Poliittinen turvallisuus viittaa ensisijaisesti valtioon tai valtion kaltaiseen poliittiseen yksikköön. Tällöin poliittisen sektorin olemassaolon vaarantava uhka kohdistuu yleensä valtion suvereniteettiin, mutta joskus myös valtion tai poliittisen yksikön ideologiaan tai poliittiseen identiteettiin. Erotuksena sotilaallisen sektorin suvereniteettiin kohdistuvista uhkista, poliittisen turvallisuuden sektorilla suvereniteettiin kohdistuva uhka on ei-sotilaallinen. Kyse on ennen kaikkea sosiaalisen järjestyksen ylläpitämisestä ja pysyvyydestä.²

Valtio ei kuitenkaan ole poliittisen turvallisuuden ainoa viittausobjekti. Buzan, Waeber ja de Wilde puhuvatkin valtion sijaan mieluummin *poliittisesta yksiköstä*. Heidän mukaansa poliittinen yksikkö on kollektiivi, joka ei ole vain yksiköidensä summa vaan on itsenäisesti olemassa myös osiansa ulkopuolella. Poliittinen yksikkö toimii sen politiikan logiikan mukaan, että sillä on hallittavanaan suuria ihmisryhmiä. Poliittinen yksikkö voi näin ollen olla valtio, mutta myös esimerkiksi Euroopan unioni, joka on enemmän kuin jäsenvaltioidensa summa. Poliittisen yksikön lisäksi poliittisen sektorin turvallisuusuhka voi kohdistua myös politiikan rakenteisiin.³

Poliittista yksikköä voi uhata mikä tahansa, missä on kyse tunnustamisesta, legitimitetistä tai valtaa pitävästä auktoriteetista. Esimerkiksi Euroopan unionin olemassaoloa voi uhata mikä tahansa, mikä vaikuttaa sen integraatioprosessiin, sääntöihin, normeihin tai instituutioihin.

¹ Buzan, Waeber ja de Wilde 1998, 122.

² Emt., 141.

³ Emt., 143-145.

Poliittisen turvallisuuden uhka voi kummuta sisältäpäin, jolloin poliittisella yksiköllä ei ole sisäistä legitimitettä. Ulkopuolelta tuleva uhka taas viittaa tunnustuksen saamiseen. Tällöin on kyse valtion ulkoisesta legitimitetistä. Ulkopuolelta tulevat uhat eivät suoranaisesti viittaa suvereniteettiin, kun suvereniteetilla tarkoitetaan alueellista koskemattomuutta, vaan pikemminkin ideologiseen legitimitettiin.¹

Poliittisen turvallisuuden näkökulmasta tunnustuksen saaminen on tärkeää poliittiselle yksikölle, kun tunnustamisesta puhutaan yleisessä sosiologisessa mielessä. Poliittisten yksiköiden tulee saada tunnustusta omasta toimijuudestaan ja niitä tulee kohdella poliittisina yksikköinä, jotta ne voivat olla olemassa. Turvallisuusuhka syntyy esimerkiksi silloin, jos merkityksellinen toinen ei tunnusta kyseessä olevaa poliittista yksikköä itsenäiseksi toimijaksi vaan pitää sitä ainoastaan osiensa summana ja lähestyy yksikköä sen yksittäisten osien kautta. Ongelma syntyy myös, jos poliittinen yksikkö ei saa tunnustusta tavoittelemalleen identiteetille. Buzan, Waever ja de Wilde havainnollistavat tunnustamisen ongelmaa seuraavalla tavalla:

”Vaikka kyseessä olisikin epätasa-arvoinen suhde, toimija haluaa tulla tunnustetuksi joko vasallina tai isäntänä; jos toimija haluaa tulla tunnustetuksi isännän arvoisena ja saa vain vasallin arvonimen, syntyy vakava turvallisuusuhka, joka kohdistuu toimijan poliittiseen identiteettiin.”²

Toisin sanoen tunnustuksen saaminen omalla identiteetillä on ensiarvoisen tärkeää. Jos identiteettiä ei tunnusteta tai jos ulkopuolinen näkee sen jonain muuna kuin sinä minä se on haluttu esittää, syntyy toimijan poliittiseen identiteettiin kohdistuva vakava turvallisuusuhka. Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuuden logiikan mukaan uhka vaarantaa koko poliittisen yksikön olemassaolon.³

3.3. EU:n identiteetin rakentuminen turvallisuuskysymyksenä

Euroopan unionia voidaan tarkastella joko yhteiskunnallisen tai poliittisen sektorin näkökulmasta. Käytännön tasolla sektorit kuitenkin menevät osittain päällekkäin. Kuten olen esittänyt, yhteiskunnallisessa turvallisuudessa turvallisuusuhka kohdistuu yhteisön identiteettiin, johon yhteisön jäsenet identifioituvat. Kyse on tällöin ensisijaisesti

¹ Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 144-145.

² “If one wants to be recognized as lord or equal and achieves recognition on as vassal, this is a serious security threat, a threat to the political identity assumed by oneself.” Käännös minun.

³ Buzan, Waever ja de Wilde 1998, 144-145.

kulttuurisesta eikä poliittisesta identiteetistä. Euroopan unionin ulkopoliittinen identiteetti on kuitenkin luonteeltaan institutionaalinen poliittinen identiteetti, mikä ei suoraan edellytä, että yhteisön jäsenten tulisi identifioitua siihen.

Jos Euroopan unionin identiteettiä kuitenkin tarkastellaan aiemmin esittelemästäni sivilisationalistisesta näkökulmasta, jonka mukaan poliittinen identiteetti syntyy kulttuurisen identiteetin pohjalta ja näin ollen EU:n poliittisen identiteetin juuret ovat eurooppalaisessa sivilisaatiossa, on mahdollista puhua yhteiskunnallisesta turvallisuudesta. Eurooppalaisen sivilisaation kontekstissa voidaan tulkita, että Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalliset identiteetit ovat pohjimmiltaan samankaltaisia, joten vaade eurooppalaiseen identiteettiin identifioitumisesta tulee täytetyksi. Euroopan unionia siis tarkasteltaisiin eurooppalaisen sivilisaation jatkumona suhteessa toiseen vanhaan sivilisaatioon, Intiaan.

Kuten aiemmin esitin, yhteisö voi reagoida identiteettiinsä kohdistuvaan uhkaan yhteisötasolla tai nostamalla kysymyksen identiteetistä poliittiselle tasolle. Tällöin yhteiskunnallisen ja poliittisen turvallisuuden sektorit kohtaavat. Euroopan unioni on pyrkinyt poliittisella tasolla vahvistamaan ulkopoliittista toimijuuttaan. Identiteettiprojekti liittyy siis Euroopan unionin yhtenäisen profiilin luomiseen erityisesti kansainvälisellä areenalla. Kyseessä voidaan siis katsoa olevan poliittisen ja yhteisöllisen turvallisuuden yhdistyminen: Euroopan unioni reagoi toimijuutensa ongelmaan nostamalla kysymyksen kollektiivisesta identiteetistä poliittiselle areenalle ja pyrkii tällä tavoin vahvistamaan ei vain kansainvälistä statustaan vaan myös omaa identiteettiään.

Näin suoraviivaisten johtopäätösten vetäminen edellyttää kuitenkin tulkintaa, että ennen Euroopan unionin poliittista identiteettiä on ollut olemassa Kööpenhaminan koulukunnan määritelmän mukainen yhteiskunnallinen identiteetti – 'eurooppalaisen sivilisaation identiteetti' – johon on kohdistunut uhka ja joka on edellyttänyt identiteetikysymyksen nostamista poliittiselle tasolle. Eurooppalaiselle sivilisaatiolle tällainen uhka olisi luonnollisesti toisen sivilisaation taholta tulevaa uhka. Tästä voidaan edelleen vetää johtopäätös, että Aasian nousu on pakottanut Euroopan unionin käsittelemään eurooppalaisen sivilisaation identiteettiään aktiivisesti poliittisella tasolla.

Kuten olen luvussa 2.2.2. esittänyt, Sonia Lucarelli kiinnittää huomiota siihen, että kulttuurisen ja poliittisen identiteetin yhteyden tarkastelu teoriatasolla on ongelmallista.

Lucarelli korostaa, että tutkimus tulisi alun alkaen kohdistaa poliittiseen identiteettiin.¹ Myös Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuuden sektoreiden valossa katson, että Euroopan unionin ulkopoliittisella identiteetillä on tässä tutkimuksessa eniten yhtymäkohtia poliittisen turvallisuuden sektoriin. Euroopan unioni on rakentumisvaiheessa oleva poliittinen yksikkö, joka pyrkii vahvistamaan asemaansa kansainvälisessä politiikassa. Uskottava toimijuus edellyttää koherenttia identiteettiä. EU:n identiteettiprojektin tarkoitus on rakentaa Euroopan unionille koherentti ulkopoliittinen identiteetti. Poliittisen sektorin turvallisuusuhka siis syntyy, jos Euroopan unionin ulkopoliittinen identiteetti on uhattuna.

Euroopan unionin identiteettiprojektin taustalla on ajatus siitä, että se pyrkii olemaan enemmän kuin osiensa summa. Se pyrkii näyttäytymään merkittävänä kansainvälisen politiikan toimijana, mikä edellyttää koherenttia ulkopoliittista identiteettiä. Intian tapauksessa tämä on kuitenkin ongelmallista. Intialla on vahvat kahdenväliset suhteet moniin Euroopan unionin maihin, kuten Iso-Britanniaan, Ranskaan ja Saksaan. On syytä olettaa, että Euroopan unionin näyttäytyminen elinvoimaisena poliittisena yksikkönä Intiassa ja etenkin tunnustuksen saaminen unionin poliittisella identiteetille on Intian tapauksessa erityisen ongelmallista.

Tässä kulkee tutkielmani punainen lanka: Euroopan unionin kollektiivisella identiteetillä ja tunnustuksen saamisella identiteetille on teoreettisen viitekehyksen valossa merkitystä Euroopan unionin olemassaololle ja näin ollen EU:n toimijuudelle muuttuvassa maailmanjärjestyksessä. Jos Euroopan unionin kollektiivinen identiteetti on uhattuna, eli jos EU ei kykene luomaan itselleen koherenttia identiteettiä, jonka merkityksellinen toinen – tässä tapauksessa Intia – tunnustaa, Euroopan unionia kohtaa vakava turvallisuusuhka ja sen koko olemassaolo on uhattuna. Olemassaololla viitataan Euroopan unionin kansainväliseen statukseen ja toimijuuteen muuttuvassa maailmanjärjestyksessä.

¹ Lucarelli 2006, 11-12.

4. NARRATIIVINEN ANALYYSI TUTKIELMAN MENETELMÄLLISENÄ VIITEKEHYKSENÄ

Tämän luvun tarkoituksena on esitellä tutkimuksen menetelmälliset lähtökohdat. Konstruktivismi valittuna teoreettisena viitekehyksenä luonnollisesti ohjaa tutkimusmenetelmän valintaa. Konstruktivismin perustavanlaatuisen oletus on kielenkäytön rooli sosiaalisen todellisuuden rakentajana, joten kielen analysoiminen on konstruktivistisesti orientoituneen tutkimuksen keskiössä. Sosiaaliseen konstruktivismiin ei kuitenkaan liity itsestään selvästi mitään tiettyä tutkimusmetodia vaan olennaisempaa on, että konstruktivistiset teoriat asettavat tietynlaisia kysymyksiä, tutkimusasetelmia ja tutkimustavoitteita sekä tekevät tietynlaisia oletuksia tutkimusaineiston luonteesta ja asemasta.¹

Konstruktivistinen tutkimus tarkastelee aineistoa sellaisenaan ilman, että pyrkisi selittämään sillä jotakin aineistosta riippumatonta ilmiötä. Konstruktivistinen tutkimus ja tekstianalyysi ei pyri pureutumaan toimijoiden ajatusten sisään tai tutkimaan toimijoiden motiiveja, piilotettuja aikeita tai salaisia suunnitelmia. Waeverin mukaan tällä tasolla pitäytyminen on metodologisesti erityisen hyödyllistä, kun tutkitaan ulkopoliittikkaa, joka sisältää paljon salaista tietoa ja peiteltyjä aikeita. Tällä tavoin argumenttien logiikka säilyy selvänä.² Voidaankin puhua konstruktivistisesta suhtautumistavasta tutkimusaineistoon erotuksena empiristisestä tutkimuksesta.

Tutkimusmenetelmäksi olen valinnut sosiaaliseen konstruktivismiin tukeutuvan narratiivisen analyysin. Identiteetin rakentumisen analyysin pohjaan ranskalaisen hermeneuttisen filosofin Paul Ricoeurin ajatuksille kertomuksesta ja narratiivisesta identiteetistä. Paul Ricoeur on keskeisimpiä niistä teoreetikoista, jotka ovat käsitelleet identiteetin narratiivista rakentumista. Ricoeurin tulkinnan apuna käytän Kaunismaan ja Laitisen ajatuksia Ricoeurin filosofiasta ja narratiivisesta identiteetistä. Tässä kohdassa katson tarpeelliseksi huomauttaa, että Ricoeurin ajatukset liikkuvat suurilta osin tieteenfilosofisella tasolla. Käsittelem Ricoeurin narratiivista identiteettiä siinä määrin kuin se tutkimusongelmani ja tutkielman luonteen huomioon ottaen on merkityksellistä. Näin ollen en pureudu syvemmin Ricoeurin kertomuksen teoriaan ja

¹ Burr 2003, 24.

² Waever 2002, 26.

narratiiviseen identiteettiin liittyviin ontologisiin pohdintoihin. Alaviitteisiin olen kuitenkin merkinnyt Ricoeurin teokset, joista löytyy lisätietoa aiheesta.

4.1. Narratiivisuus metodologiana

Narratiivinen tai kertomuksellinen tutkimusote on väljä kehikko, jonka sisään mahtuu erilaisia tutkimusmenetelmiä ja aineiston lukutapoja. Yleisesti ottaen narratiivisella tutkimuksella viitataan mihin tahansa tutkimukseen, joka käyttää tai analysoi narratiiveja. Tutkimusaineistona voi olla kertomus tai kertomus voi olla tutkimuksen päämäärä. Kertomus voi myös olla keino tutkia muita kysymyksiä, kuten sosiaalista ilmiötä, persoonallisuutta tai historiallista ajanjaksoa.¹

Tässä tutkielmassa käytän narratiivia (narrative) synonyyminä kertomukselle. On syytä muistaa, että kertomus käsitteenä on eri asia kuin tarina (story). Tarinalla viitataan usein kertomuksen ilmaisemaan tapahtumakulkuun ja näin ollen yhdestä tarinasta voidaan saada monta toisistaan poikkeavaa kertomusta. Kertomuksella taas on aina jokin media, esittämisen tapa ja järjestys. Kertomus on irrallinen ajasta eikä sen siis tarvitse edetä kronologisesti.² Tässä tutkielmassa muodostan kertomuksen kirjalliseen muotoon litteroiduista Euroopan komission edustajien pitämistä puheista ja muista teksteistä sekä komission julkisista raporteista ja tiedonannoista.

Narratiivinen analyysi erotetaan *narratiivien* analyysistä, vaikkakin molempia on mahdollista yhdistää samassa tutkimuksessa. Narratiivien analyysissä on kyse jo valmiiksi kertomusmuotoisen aineiston, esimerkiksi elämäkerran, analyysistä. Tällöin analyysi liikkuu kokonaisuuksista osiin. Narratiivisen analyysin aineiston taas ei välttämättä tarvitse olla kertomusmuodossa, vaan sen analyysi pohjautuu narratiiviseen ajatteluun ja juonellistamiseen. Uusi kertomus tuotetaan juonellistamista apuna käyttäen aineiston yksittäisen narratiivien perusteella. Tällöin tuloksena on uusi, yhtenäinen kertomus, jolla on alku, keskikohta ja loppu. Analyysi siis liikkuu osista kokonaisuuksiin. Kertomuksellisuutta pidetään yhtenä keskeisenä kielellisenä resurssina niin kulttuurin, identiteettien kuin poliittisten projektienkin

¹ Lieblich et al. 1998, 2-3.

² Hyvärinen 2006, 3.

muodostumisessa. Kertomuksellinen näkökulma auttaa hahmottamaan yksittäisistä merkityksistä ja tulkinnoista jäsentyneitä kokonaisuuksia.¹

Kertomuksia on haluttu tutkia monesta eri syystä. Ensinnäkin, kertomusten kautta voidaan ymmärtää ja hallita menneisyyttä. Kertomus on myös tietämisen muoto, kommunikaation ja vuorovaikutuksen väline sekä väline ajallisuuden ymmärtämiseen. Lisäksi kertomalla jaetaan ja tehdään ymmärrettäväksi kokemuksia, luodaan luottamusta ja ylläpidetään ryhmiä. Kertomus on vastaus kysymykseen: kuka tai mikä olen? Identiteetit rakentuvatkin suurelta osin kertomuksina. Identiteetin rakentumisen ja narratiivien yhteyden lisäksi metodin valintaa tässä tutkielmassa perustelee narratiivien tulevaisuuteen suuntautuneisuus. Kertomukset ovat luonteeltaan tulevaisuusorientoituneita eli suuntaavat toimijoita tulevaisuuteen.² Euroopan unionin ulkopoliittikan narratiivi pyrkii muokkaamaan tulevaisuutta EU:lle suotuisalla tavalla.

Kun tutkimme kertomuksia, olemme usein kiinnostuneita maailman kokemisesta ja muutoksesta. Toimijat, paikat ja kertomisen tavat muuttuvat. Narratiivinen lähestymistapa onkin erityisen toimiva, kun tutkimuskohteena on muutos.³ Lähestymistapa sopii tässäkin mielessä Euroopan unionin tutkimiseen suhteessa Intiaan. Euroopan unioni on rakentumisvaiheessa oleva toimija, joka hakee rooliaan ei vain sisäisesti vaan myös osana kansainvälistä järjestelmää. Maailmanjärjestyksen muutoksen myötä EU on alkanut pohtia suhdettaan erityisesti niin sanottuihin nouseviin kansainvälisen politiikan toimijoihin, joihin Intia luetaan.

Menetelmällisen viitekehyksen näkökulmasta EU siis pyrkii rakentamaan identiteettitarinaa itsestään ja olemassaolostaan muuttuvassa maailmanjärjestyksessä. Tunnustusta haetaan tietyn tyyppiselle identiteettitarinalle. Kuten teorialuvussa esitin, Ringmarin mukaan toimijuuden ja identiteetin tunnustaminen perustuu toimijan kykyyn kertoa uskottava tarina itsestään. Jotta merkityksellinen toinen voi tunnustaa identiteetin, on toimijuudesta ja identiteetistä luotava uskottava tarina.

Löytyniemi käsittelee väitöskirjassaan persoonallisen identiteetin muutosta, mutta näkemys on mielestäni osuva myös ulkopoliittista identiteettiä tarkasteltaessa. Hänen mukaansa

¹ Ks. esim. Löytönen.

² Hyvärinen 2006,1.

³ Ks. esim. Löytönen.

tarinallisuutta kärjistäen voidaan ajatella, että sen tietäminen kuka (Euroopan unionin tapauksessa mikä) olen, mikä on minulle tärkeää ja mihin olen matkalla edellyttää menneisyyden kertomista tarinaksi, joka tuottaa minut sellaisena kuin olen tai sellaisena kuin uskon olevani. Näin ollen kertomus tulee välittäjäksi elämän ja identiteetin väliin. Identiteetinkin puolesta kiinnostavaksi tulee itse kertomisen tapahtuma, elämän ja kerronnan suhde, jonka Paul Ricoeur Löyttyniemen mukaan tavoittaa.¹

4.2. Ricoeurin teoria kertomuksesta

Paul Ricoeur on filosofi, jonka ajattelussa korostuu kertomus erityisesti ihmisen ajallisuuden kokemuksen ilmauksena. Hänen tuotannossaan ovat keskeisesti olleet esillä kertomuksen ja elämän suhde, kertomuksen ja historian suhde sekä narratiivinen identiteetti. Ricoeur ei tarjoa varsinaisia konkreettisia välineitä aineiston analyysiin, kuten esimerkiksi monet strukturalistisen narratologian edustajat tekevät, vaan hän on ensisijaisesti kiinnostunut kertomuksen funktiosta eli siitä, mihin kertomusta tarvitaan ja miten sitä käytetään.²

Ricoeurin kertomuksen teoria on erityistapaus yleisemmästä hermeneuttisesta tekstiteoriasta.³ Olennaista Ricoeurin teoriassa on kertomuksen tekstuaalinen muoto. Kertomus ei ole olemassa ilman kertojaa eikä lukijaa, mutta ollessaan olemassa se on lisäksi kertojan ja lukijan välissä tekstinä. Teorian tarkoituksena on syntetisoida kolme kertomuksen aspektia – kirjoittaminen, teksti ja lukeminen – yhden kokonaisteorian piiriin. Kertomuksellinen teksti on välittäjä, joka toimii toiminnan maailman ja lukijan maailman välissä ymmärryksen avittajana.⁴

4.2.1. Juonentaminen

Muiden tekstien tapaan myös narratiivinen teksti on kokonaisuus. Sen ominainen ja muista teksteistä erottelava piirre on tapahtumien ajallinen organisointi.⁵ Jo Aristoteles kuvasi Runousopissaan hyvää tragediaa niin, että sillä tulee olla alkukohta, keskikohta ja loppu.

¹ Löyttyniemi 2004, 47.

² Hyvärinen 2006, 10.

³ Ricoeurista ja hermeneutiikasta ks. esim. Ricoeur 1991a.

⁴ Kaunismaa ja Laitinen 1998, 179-180.

⁵ Emt., 181.

Narratiivinen teksti pitää sisällään monta tapahtumaa ja toimijaa.¹ Ricoeurin näkemyksen mukaan Aristotelin juoni-malli ei kuitenkaan ole staattinen vaan ennen kaikkea integroiva ja tulkitseva prosessi.²

Narratiivisen tekstin ajallinen järjestely muodostetaan toimenpiteellä, jota Ricoeur kutsuu Aristotelesta seuraten *juonellistamiseksi*³. Toiminnan maailma juonellistetaan yhdeksi seurattavissa olevaksi ja ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi. Näin ollen yksittäiset tapahtumat saavat paikkansa osana suurempaa kokonaisuutta alkuineen ja loppuineen. Tapahtumat eivät ole suuremmassa kokonaisuudessa toisistaan erillisiä sattumuksia vaan kertomuksen esittämässä merkityksellisessä suhteessa toisiinsa. Kysymys on siis toiminnan maailman jäljittelystä, mutta ei kuitenkaan sen toistamisesta sellaisenaan. Pikemminkin toiminnan maailman heterogeenisiä elementtejä yhdistetään yhdeksi juonelliseksi tekstiksi, josta muodostuu kokonaisuus, jonka narratiivinen kertomus välittää. Jäljittelevää aspektia Ricoeur kutsuu Aristotelea seuraten käsitteellä *mimesis*, joka voidaan suomentaa *kaltaisuudeksi*.⁴

4.2.2. Kertomuksen mimesikset

Mimesis-käsitteen ilmeisin merkitys on, että jokin kuvitteellinen tai todellinen tapahtumajoukko kuvataan tekstuaalisen muodon saavana kertomuksena, narratiivisena tekstinä.⁵ Olennaista on se, kuinka suoraan tämä jäljittely eli mimesis kuvaa toimintaa. Ricoeurin kanta kysymykseen on se, että mimesis ei viittaa suoraan peilimäiseen toistoon. Tästä hän päätyy siihen, että kertomuksen, toiminnan ja elämän suhteissa voidaan puhua kolmesta toisistaan poikkeavasta kaltaisuuden aspektista tai vaiheesta. Mimesis-käsitteen merkitys ei siis rajaudu pelkästään tekstin tuottamiseen vaan viittaa tähän kolmivaiheiseen prosessiin. Nämä kolme vaihetta, jotka ovat esiyymmärrys eli mimesis(1), juonellistaminen eli mimesis(2) ja uudelleenymmärtäminen eli mimesis(3), muodostavat yhdessä narratiivisen prosessin.⁶

¹ Aristoteles 1997, 166.

² Ricoeur 1991b, 21.

³ Emplotment.

⁴ Ricoeur 1991b, 21.

⁵ Kaunismaa ja Laitinen 1998, 182.

⁶ Ricoeur 1984, 52–77.

Esiymmärrys viittaa siihen, että toiminta, johon kertomukset viittaavat, ei koskaan tapahdu merkitykseltään tyhjiössä vaan on aina jollakin tasolla esiymmärretty. Kertomus järjestyy tekstin maailmaksi ja kertoo esiymmärréstystä maailmasta yhtenä poeettisena kokonaisuutena. Hyvärinen tiivistää asian mielestäni ytimekkäällä tavalla:

”Esiymmärrys tarkoittaa sitä, että voidaksemme kertoa meidän täytyy jo ennalta ymmärtää ”toiminnan semantiikkaa”, eli toimintaan liittyvä sanasto ja näiden sanojen merkitykset. Ehkä juoni-sanana kaksoismerkitys auttaa: voidaksemme kertoa juonia meidän täytyy myös ymmärtää toimijoiden juonia. Ricoeur tarkoittaa tällä sitä, että kyky toimia pätevästi ja kyky tulkita toisten ihmisten toimintaa jollain tavalla edellyttää tietyn sanaston ja merkityssuhteiden ymmärtämistä. Päämäärät odotukset, motiivit, toimijat, vastuu, tilanne – tämä on toisaalta juuri samaa sanastoa, jota *kertoja* tarvitsee kuvatessaan toimintaa. Inhimillinen toiminta on kerrottavissa juuri sen takia, että se *on jo etukäteen jäsentynyt* merkkien, sääntöjen ja normien avulla. Tämä on itse asiassa vahvasti kognitiivinen näkökulma.”¹

Mimesis(2) on narratiivin ilmeinen ydin ja viittaa jo esiteltyyn juonellistamiseen. Juonellistaminen kokoaa ja jäsentää uudelleen menneen toiminnan ja tapahtumat yhdeksi kokonaisuudeksi. Toisaalta juoni tuo mukanaan lopetuksen ja sen merkityksen kautta uuden kokonaismerkityksen kuvattuihin tapahtumiin. Juoni muodostaa kokonaisuuden, joka on sopusointuisen riitasointuinen tai riitasointuisesti sopusointuinen². Riitasointuisuus viittaa siihen, että juonen rakennusaineet ovat kompleksisia ja monimuotoisia. Juoni kuitenkin kokoaa näistä aineksista yhden kokonaisvaltaisen juonellisen ja sopusointuisen synteessin. Tällaista synteesiä ei elävässä elämässä esiymmärryksen tasolla ole.³

Juoni siis syntetisoi satunnaisia tapahtumia yhtenäiseksi kertomukseksi ja yksittäisillä tapahtumilla on asemansa kertomuksen kulussa. Näin ollen kertomus yhdistää ja välittää esiymmärryksen tasolla ehkä toisiinsa liittymättömiä tapahtumia.⁴ Esimerkiksi jos vain ilmoitamme yksittäiset tapahtumat – että Intia itsenäistyi vuonna 1948 ja Euroopan integraatio lähti liikkeelle vuonna 1951 – emme näe mikä yhteys näillä tapahtumilla on suhteessa toisiinsa. Historian kertomuksellisen muodon ja kertomuksen luoman kontekstin kautta voimme kuitenkin ymmärtää, että molemmilla tapahtumilla on juuret toisessa maailmansodassa ja maailmanjärjestyksen muutoksessa.

Ricoeurin mukaan juonellistettu kertomus ei kuitenkaan jää tekstin kuviteltuun maailmaan vaan tulee luetuksi ja omaksutuksi. Mimesis(3) viittaa tähän tekstin maailman ja lukijan

¹ Hyvärinen 2006,12.

² Discordant concordance.

³ Ricoeur 1991b, 21-25.

⁴ Carr et al. 1991, 170.

maailman kohtauspisteeseen. Kun lukijan ja tekstin maailmat kohtaavat, teksti tuottaa lukijalle uuden ymmärryksen tapahtumien maailmasta. Tämän logiikan mukaisesti mimesis(3) toimii perusteluna sille, että kertomuksilla on käytännön seurauksia. Kertomus selkeyttää, koettelee ja yhdistää käsitystä siitä, mikä toiminnassa ja sen ajallisuudessa on ollut ominaista. Teos puhuttelee, jos lukija pystyy liittämään sen omaan kokemukseensa.¹

Narratiivin tehtävänä on siis rakentaa ja uudelleen rakentaa ajallista käsitystä toiminnan maailmasta. Ricoeurin mukaan kertomus osoittautuu kehämäiseksi asiaksi, joka ei kuitenkaan palaa alkupisteeseen, sillä ymmärtäminen on muuttunut sen myötä kun kertomus on syntetisoinut asioita kokonaisuudeksi. Kysymyksessä on hermeneuttinen kehä, joka Ricoeurin mallin mukaisesti ei sulkeudu vaan ehdottaa aina uutta maailmaa. Juuri tähän tekstin mahdollisuuteen uudelleen järjestää käsitys toiminnan maailmasta perustuu myös Ricoeurin teoria narratiivisesta identiteetistä.²

4.3. Narratiivinen identiteetti

Ricoeurin mukaan kertomus on siis ensisijainen tapa tulkita itseä eli muodostaa persoonaa tai yhteisöä koskevaa identiteettiä. Kaunismaa ja Laitinen muistuttavat, että vaikka Ricoeur antaa useammassa yhteydessä ymmärtää³, että teoria narratiivisesta identiteetistä pätee persoonallisen identiteetin lisäksi kollektiivisiin identiteetteihin, hän ei kuitenkaan yksityiskohtaisesti tutki teoriansa laajennusta tähän suuntaan. Näin ollen sovellettaessa Ricoeurin teoriaa kollektiivisiin identiteetteihin on siihen tehtävä joitakin täsmennyksiä, sillä yhteisöjen ontologia on ongelmallista nähdä samanlaisena kuin yksilön ontologia.⁴

Kuten olen esittänyt, kertomus on ymmärryksen malli, jossa ajallinen riitasointuisuus sidotaan yhteen, syntetisoidaan ja tehdään kokonaisvaltaiseksi. Juoni tarjoaa riitasointuisen sopusointuisuuden mallin, joka mahdollistaa henkilöhahmon (tässä tapauksessa toimijan) narratiivisen identiteetin rakentamisen. Toisin sanoen, kun seuraamme kertomuksen juonen yhteydessä henkilöhahmon muuttumista, muodostamme käsityksen siitä, miten erilaiset

¹ Kaunismaa ja Laitinen 1998, 185-186.

² Emt., 185-187.

³ Ks. esim. Ricoeur 1992, 114.

⁴ Kaunismaa ja Laitinen 1998, 194.

toimijan piirteet liittyvät toisiinsa.¹ Viittaan identiteetillä Ricoeuria mukaillen kertomuksen juonesta kasvavaan kuvaan: määreisiin, piirteisiin ja ominaisuuksiin, joista kertoja tunnistaa itsensä ja joilla hän haluaa esittäytyä toisille.

4.3.1. Ipse- ja idem-identiteetit

Ricoeurin narratiivisen identiteetin taustalla on ajatus identiteetin itseyden (ipse, self) ja identiteetin samuuden (idem, same) käsitteellisestä erosta. Hänen mukaansa identtisyys yleisesti ottaen, eli idem-identiteetti, voidaan jakaa neljään aspektiin: *numeeriseen identtisyYTEEN*, samanlaisuuteen eli *laadulliseen identtisyYTEEN*, samana pysymiseen eli *keskeytymättömään jatkuvuuteen* yksilön (tässä tapauksessa yhteisön) kehityksessä ja *pysyvyyteen ajassa*. Nämä eivät kuitenkaan tarjoa riittävää näkökulmaa persoonalliseen identiteettiin, sillä pelkkä objektiivinen tarkastelu hukkaa sen aspektin, että yksilö (yhteisö) on itseään tulkitseva olento (instituutio), jonka itsetulkinnat konstituivat sitä, mitä yksilö (yhteisö) on². Näin ollen identiteetin ja identtisuuden käsitteet on pidettävä erillään.³

Persoonallinen identiteetti, eli ipse-identiteetti tai itseys, sen sijaan viittaa oman itsen määrittelyn kannalta merkityksellisiin seikkoihin. Kaikki se mitä olen tai mitä minusta voidaan sanoa ei siis kuulu persoonalliseen identiteettiin. Persoonallisen identiteetin kannalta olennaista on se, minkä voin kokea ja vahvistaa merkitykselliseksi omasta näkökulmastani. Identiteetti on siis hermeneuttista itsensä ymmärtämistä ja näin ollen siihen sisältyy usein jopa virheellisenä pidettyjä seikkoja.⁴ Kaunismaa ja Laitinen tiivistävät ytimekkäällä tavalla merkityksen, joka identiteetillä voi olla yksilölle tai kollektiiville:

”Identiteetin kannalta saattaa olla tärkeää, että pidän itseäni jonakin tai jonkinlaisena, vaikken sitä itse asiassa olisikaan. Sen sijaan, että ajatellaan identiteetin olevan oikeaan tai väärään osuva kuvaus itsestä, identiteetti onkin produktiivinen itseymmärtämisen keino. Se, että ymmärrän itseni jonkinlaisena, voi myös tehdä minut sellaiseksi. Jos pidän itseäni taitavana keskustelemaan sosiologisista teorioista, saattaa tämä identiteettini kannalta tärkeäksi arvioima seikka auttaa minua opintopyrkimyksissäni. Toisaalta tärkeäksi arvioitu piirre saattaa peittää muita piirteitäni ja hillitä muita kykyjä ja pyrkimyksiäni.”⁵

¹ Ricoeur 1991c, 195.

² Olemisen ontologiaan viitaten Ricoeur perustelee laajasti idem-identiteetin riittämättömyyttä persoonallisen identiteetin perustaksi. Ks. esim. Ricoeur 1992, 309.

³ Ricoeur 1991c, 189.

⁴ Ricoeur 1992, 21.

⁵ Kaunismaa ja Laitinen 1998, 170.

Tässä tutkimuksessa kollektiivisesta identiteetistä puhuttaessa itseys-identiteetti voidaan havainnollistaa esimerkiksi seuraavalla tavalla: Tosiasiana voidaan todeta, että Euroopan unionissa on 493 miljoonaa asukasta¹. Jos kuitenkin Euroopan unioni painottaa Intialle puhuessaan sitä, että ”EU:lla ja Intialla on moraalinen velvollisuus parantaa maailmaa”², siirrytään itsemäärittelyn tasolle. EU siis katsoo olevansa suhteessa Intiaan ennemminkin maailmanparantaja kuin asukasluvultaan suuri toimija.

Ricoeurin mukaan idem- ja ipse-identiteetit tulee siis erottaa toisistaan. Hänen toinen väitteensä on, että idemin ja ipsen erottaminen toisistaan paljastaa ipsen sisäisen kahtiajakoisuuden. Tästä syntyy itseyyden ajallisen pysyvyyden aporia. Ricoeurin mukaan produktiivinen ratkaisu tähän ajallisen pysyvyyden filosofiseen ongelmaan on identiteetin välittyminen tekstien ja erityisesti kertomusten kautta eli narratiivinen identiteetti. Kertomus toimii kahtiajakautuneen ipsen ääripäiden välittäjänä ja painottaa samanaikaisesti sekä identiteetin uusiintumista että pysyvyyttä.³

4.3.2. Identiteetin pysyvyys ja uudistuminen

Narratiivisen mimesiksen näkökulman ratkaiseva seikka identiteetin käsitteelle on siihen kuuluva mahdollisuus uudistaa itseä koskevia käsityksiä ja identifioitumisia. Identiteetti painottaa tasapuolisesti sekä uudistumista että pysyvyyttä. Kertomuksen analyysi tuo esiin identiteetin konstruktivisen luonteen: vastaus siihen kuka tai mikä olen perustuu mielikuvituksen tuomaan merkityksen lisäämiseen. Identiteetti rakentuu kerronnassa ja on näin ollen muuttuva ja alati liikkeessä. Identiteettitarina on mahdollista kertoa aina uudestaan. Tämän vuoksi identiteetti saattaa jopa sisältää hetkittäisiä ristiriitaisuuksia ja epäloogisuuksia.⁴

Kertomukset, joiden kautta identiteetti rakentuu, perustuvat aina aikaisempaan innovointiin. Esimerkiksi kansallinen identiteetti saattaa vaikuttaa itsestään selvältä ja sisällöltään kiinnitetyltä, vaikka merkitysmallit ovat varmasti jossain vaiheessa olleet uusia ja

¹ ks. esim. http://europa.eu/abc/keyfigures/sizeandpopulation/index_fi.htm

² Prodi 23.11.2001a

³ Kaunismaa ja Laitinen 1998, 169, 174-178. Itseyden ajallisen pysyvyyden aporiasta ks. Ricoeur 1992, 125-139.

⁴ Kaunismaa ja Laitinen 1998, 188-190.

radikaaleja.¹ Havainnollistan ajatusta identiteetin uudistumisesta tutkimusaiheeseen liittyvällä esimerkillä: Eurooppalaisen yhteistyön perustana oli pitkään taloudellinen yhteistyö. Ajatus Euroopan rauhanprojektista, joka perustui Saksan ja Ranskan taloudelliselle yhteistyölle toisen maailmansodan jälkeen oli omassa ajassaan kuitenkin vähintäänkin radikaali! Tänä päivänä emme kuitenkaan enää kyseenalaista EU:n roolia kauppamahtina. Esimerkiksi Schengen-yhteistyöstä on tullut osa arkipäiväämme. Sen sijaan Euroopan unionin pyrkimys ulko- ja turvallisuuspoliittiseksi suurvallaksi Yhdysvaltain rinnalle voi tuntua tällä hetkellä ajatuksena radikaalilta. Jos EU kuitenkin pystyy rakentamaan itselleen onnistuneesti identiteettitarinan, voi tästäkin uudesta ja radikaalista ajatusmallista tulla osa tuttua ja turvallista Euroopan unionin arkipäivää.

Seuratessamme toimijan kehitystä kertomuksellisesti ymmärrämme siis toimijan identiteettiä kokonaisuutena. Juoni organisoii olosuhteet, syyt ja seuraukset, toiminnan ja toimijat yhdeksi järjestäytyneeksi kokonaisuudeksi.² Näin ollen voimme ymmärtää miten muun muassa toimijan toimintaympäristö (maailmanpolitiikan muutokset, muuttuva maailmanjärjestys), niin sanotut luonteenpiirteet (EU instituutiona) ja tapahtumat (EU:n ja Intian väliset bilateraalit suhteet) liittyvät toisiinsa. Identiteetin narratiivisen ymmärtämisen malli siis eroaa esimerkiksi deskriptiivisestä identiteetin mallista. Deskriptiivinen malli ei ota huomioon erilaisten yksittäisten tapahtumien ja piirteiden yhteyksiä ja sitä, että ne muodostavat kokonaisuuden. Narratiivinen malli sen sijaan sitoo yhteen maailmanjärjestyksen muutoksen kontekstin ja selittää toimijuuden muutosta tai muutoshakuisuutta.

Kerronta ei kuitenkaan ole pelkkä identiteetin representaatio vaan kertomalla itsestään kertoja myös tuottaa identiteettiään suhteessa yleisöönsä. Narratiivisen identiteetin käsitteellä viitataan usein kulttuurisiin kategorioihin ja jaettuihin mallitarinoihin; narratiivinen identiteetti syntyy yhtä lailla itsestä kerrotuissa kertomuksissa, kuin toisten kertomista tarinoista tai samaistumisen kohteista.³ Kuten Erik Ringmarkin toteaa, muiden (tässä tutkielmassa Intian) rooli itsestä kerrotussa kertomuksessa on merkityksellinen.

¹ Kaunismaa ja Laitinen 1998, 189.

² Ricoeur 1991c, 195.

³ Whitebrook 2001, 4.

4.4. Aineiston ja metodin suhde

Kun diskurssianalyysi ymmärretään makrokäsitteenä eikä tutkimusmenetelmänä, myös narratiivien tutkimus on teksti- eli diskurssianalyysiä. Diskurssianalyysissa tutkitaan kielen käyttöä ja painopisteestä riippuen kielen käyttöön liittyviä konteksteja, toimintaa, funktioita ja merkitysten tuottamisen tapoja.

Diskurssianalyysi toimii hyvin julkisia asiakirjoja analysoidessa: tutkimus kohdistuu julkisiin lähteisiin ja niitä tutkitaan sellaisina kuin ne esittäytyvät. Olennaista on, millaisilla tavoilla toimijat kytkeytyvät toisiinsa.¹ Esimerkiksi Euroopan unionin diskursiiviset rakenteet eivät ole Euroopan unionin kansalaisten, poliitikkojen ja virkamiesten omaisuutta vaan osa poliittista areenaa. Diskurssianalyysi lähestymistapana soveltuu erityisesti Euroopan unionin tutkimukseen myös siksi, että EU on toimijana rakentumassa oleva ja hakee rooliaan sekä sisäisesti että osana kansainvälistä järjestelmää. Waeverin mukaan paikallisten diskurssien ja 'me-käsitteiden' (esimerkiksi valtio, kansakunta, kansa ja Eurooppa) kautta voidaan selittää tai jopa ennustaa ulkopoliittikkaa².

Tiukan linjan rationalistit yleensä näkevät Euroopan unionin ulkopoliittikan olevan 'vain sanoja', joilla ei ole todellista vaikutusta. Näkökulman mukaan se millä on väliä EU:n ulkopoliittikan tutkimuksessa, implisiittisesti tai eksplisiittisesti katsoen, on selkeästi määriteltävissä olevat, ei-diskursiiviset käytännöt ja niiden vaikutukset.³ Narratiivit eivät kritiikin esittäjien mukaan paljasta mitä toimija, tässä tapauksessa Euroopan unioni, *todella* ajattelee. Tämän asian tiedostaminen voidaan kuitenkin kääntää metodologiseksi vahvuudeksi: niin kauan kuin tutkimuksen kohteena ovat *diskurssit diskursseina*, argumenttien logiikka säilyy selvänä. Julkiset diskurssit nähdään helposti 'pelkkänä retoriikkana' oikeiden motiivien ollessa jossain muualla. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä politiikalla kokonaisuudessaan tulee olla kosketuspintaa tekstuaalisiin rakenteisiin. Poliitikkojen ja virkamiesten tulee aina voida argumentoida mihin tietty politiikka johtaa ja kuinka se liittyy valtion visioon omasta itsestään^{4,5}.

¹ Waever 2002, 26.

² Waever 2002, 20.

³ Larsen 2004, 62.

⁴ Se kenelle täytyy argumentoida riippuu poliittisesta järjestelmästä.

⁵ Waever 2002, 27.

Seuraavassa luvussa pyrin kertomuksellisuuden kautta tulkitsemaan, millaista identiteettiä eli me-käsitettä EU on itselleen rakentanut suhteessa Intiaan. Toisin sanoen tutkin, millaisen identiteettitarinan EU kertoo puhuessaan julkisesti Intialle. Aineistostani, eli EU:n korkeiden edustajien puheista ja Euroopan komission asiakirjoista, ei itsessään nouse kuin yksittäisiä narratiiveja, joiden välinen yhteys jää kuulijan muodostettavaksi. Käytän narratiivista analyysia siis aineiston tulkinnan tapana. Rakennan aineistosta uuden, yhtenäisen identiteettiä koskevan narratiivin, eräänlaisen metatarinan, jonka osat voivat koostua EU:n korkeiden virkamiesten pitämien yksittäisten puheiden yksittäisistäkin osista.

Ricoeurin mukaan narratiivisen mielikuvituksen produktiivisuudella ei ole periaatteellista rajaa. Toiminta ei tyhjene yhteenkään kertomukseen eikä siis ole olemassa yhtä suurta kertomusta, joka tyhjentäisi todellisuuden. Narratiivien kertominen on periaatteessa loppumaton tehtävä.¹ Tämä analyysi on minun juonellistama narratiivi EU:n oletetusta pyrkimyksestä nostaa profiiliaan kansainvälisen politiikan toimijana muuttuvassa maailmanjärjestyksessä. Ricoeurin ajatusten avulla tulkitsemani tutkimustulokset pohjaavat teksteihin, jotka ovat lisänneet ymmärrystäni asiasta ja tuottaneet uuden ymmärryksen tapahtumien maailmasta. Kyseessä on siis narratiivin auktorin eli minun – kansainvälisen politiikan tutkijan – tulkintaprosessi aiheesta.

5. AINEISTON ANALYYSI OSA 1: EUROOPAN UNIONIN ULKOPOLIITTINEN IDENTITEETTI

Narratiivisen tekstin ominainen ja muista teksteistä erottelava piirre on siis tapahtumien ajallinen organisointi. Kertomuksella tulee olla alkukohta, keskikohta ja loppu. Juonellistamista apuna käyttäen toiminnan maailma kootaan seurattavissa olevaksi ja ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi, jolloin yksittäiset tapahtumat saavat paikkansa osana suurempaa kokonaisuutta. Kyse on toiminnan maailman jäljittelystä, mutta ei kuitenkaan sen toistamisesta sellaisenaan. Juonellistamani Euroopan unionin identiteettitarina koostuu seuraavista osista: Ensinnäkin, tarina juontaa historiallisesti juurensa vuosisatojen taakse ja näin ollen EU:n ja Intian tarinat sidotaan luontevalla tavalla yhteen (luku 5.1.). Varsinainen

¹ Ricoeur 1987, 193-206.

EU:n identiteettitarina suhteessa Intiaan alkaa kuitenkin kaupankäynnille perustuvan yhteistyön muodossa (luku 5.2.). Kutsun tätä suhteiden uuden inkarnaation ensimmäiseksi vaiheeksi. Tarinan keskikohdassa läsnä on muutos (luku 5.3.). Maailmanjärjestys muuttuu ja Euroopan unioni pyrkii pysymään muutoksessa mukana samalla kun huomioi Intian nousun. Identiteettitarina päättyy EU:n ja Intian väliseen poliittiseen yhteistyöhön ja strategiseen kumppanuuteen (luku 5.4.). Strategisen kumppanuuden myötä Euroopan ja Intian välisissä suhteissa alkaa jälleen uusi ajanjakso.

5.1. ”Jos Euroopalle on olemassa luonnollinen kumppani Aasiassa, se on varmasti Intia”

Kuten teoriaosiossa olen esittänyt, identiteetin muotoutuminen on vuorovaikutteinen prosessi, jossa yksilö tai yhteisö suhteuttaa itsensä toimijana muihin yksilöihin (ks. luku 2.3.). Positiivinen toinen koetaan samankaltaiseksi ja negatiivinen toinen taas saa vihollisen roolin. Voidaan myös puhua inkluusiivisesta ja eksklusiivisesta identiteetin rakentumisesta. Inklusiivisen eurooppalaisen identiteetin rakentumisen lähtökohtana on, että Euroopan unionin identiteetti pohjaa yhteisiin arvoihin ja että unionin ulkopuoliset toimijat nähdään joko enemmän tai vähemmän eurooppalaisina. Kun aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena, voidaan todeta, että Euroopan unionin identiteetti suhteessa Intiaan ei rakennu toisesta erottautumisen kautta vaan EU korostaa ensisijaisesti Euroopan ja Intian samankaltaisuutta. Kyse on siis inkluusiivisesta identiteetin rakentumisesta, jossa Intia nähdään samankaltaisena ja samanlaisten arvojen edustajana kuin Eurooppa. Aineistossa Intia ikään kuin otetaan osaksi Eurooppaa. Tässä tutkielmassa Euroopan unionin identiteettitarina suhteessa Intiaan pohjaa siihen, että Eurooppa ja Intia esitetään samankaltaisina.

Samankaltaisuus juontaa aineiston valossa juurensa tuhansien vuosien taakse ja toimii EU:n mukaan yhä perustana EU:n ja Intian yhteistyölle. Yhteistyö on siis historian sanelemaa: EU näkee itsensä eurooppalaisen sivilisaation edustajana ja antaa samalla arvoa Intian sivilisaatiolle, jonka näkee eurooppalaisen sivilisaation kaltaisena. Kun EU identifioituu Intiaan tällä tavoin, on kyse Ricoeurin ipse-identtisyydestä eli itseystä. Identiteetti itseytenä on hermeneuttista itsensä ymmärtämistä ja näin ollen siihen sisältyy usein jopa virheellisenä pidettyjä seikkoja. Identiteetin kannalta ei siis ole olennaista kuinka samankaltaisia Euroopan

ja Intian sivilisaatiot todellisuudessa ovat vaan se, miten EU itsensä määrittelee ja mitä EU pitää merkityksellisenä omasta näkökulmastaan.

Euroopan komission puheenjohtaja Romano Prodi kuvaa tuhansia vuosia vanhaa intialaista sivilisaatiota ”*ainutlaatuiseksi ja loisteliaaksi sivilisaatioksi*”, jonka yksi suurimmista rikkauksista on sen monimuotoisuus. Sama pätee hänen mukaansa Eurooppaan. Intian tavoin Eurooppa näkee olevansa monimuotoinen manner. Kuten Intiassa, Euroopassa puhutaan useita kieliä ja harjoitetaan monia eri uskontoja. Lisäksi kulttuuristen perinteiden kirjo on laaja. Euroopan unioni siis antaa itselleen position Intian kaltaisena suvaitsevana ja monimuotoisuutta arvostavana toimijana.

”Joka kerralla olen vaikuttunut [Intian] uniikista ja loisteliaasta sivilisaatiosta, joka on ollut Intian aarre jo tuhansia vuosia. Yksi tämän sivilisaation mahtavimmista rikkauksista on sen valtava monimuotoisuus – ja sama pätee Eurooppaan. Myös me olemme hyvin monimuotoinen manner, jossa puhutaan monia eri kieliä ja joka pitää sisällään monia uskonnollisia ja kulttuurisia perinteitä.”¹

EU:n ja Intian samanlaisuutta korostavaan identiteettitarinaan liittyy myös ”*Moninaisuudessaan yhtenäinen*²” -slogan, joka on konkreettinen osoitus Euroopan unionin identiteettiprojektista. Sanontaa on perinteisesti käytetty kuvatessa Intiaa, joka on yhtenäinen valtio, mutta jossa erilaiset etniset ryhmät elävät (enemmän tai vähemmän) sulassa sovussa, ja jossa puhutaan useita kymmeniä kieliä ja harjoitetaan monia eri uskontoja. Tämä monimuotoisuuden kulttuuri on Intian pitkän ja vaiherikkaan historian tulosta.

Euroopan unioni valitsi – tosin epävirallisen prosessin myötä – motokseen ”*Moninaisuudessaan yhtenäinen*” vuonna 2000. Moton hyväksyi Euroopan parlamentin silloinen presidentti Nicole Fontaine. Motto oli kirjattu Euroopan unionin jo kaatuneeseen perustuslakiehdotukseen ja se löytyy myös Euroopan unionin viralliselta verkkosivustolta. Näin ollen Intialta ’lainatusta’ motosta on tullut osa Euroopan unionin identiteettiä muun muassa EU:n lipun ja hymnin rinnalle. Motto on esillä EU:n Intia-diskurssissa ja korostaa EU:n ja Intian samankaltaisuutta monimuotoisina ja suvaitsevaisina toimijoina.

¹ “On each occasion I have been impressed by the unique and brilliant civilisation that has been the treasure of India for over thousand years. The spectacular diversity of this civilisation is one of its greatest riches – and the same is true of Europe. We, too, are a very diverse continent, with a lively variety of languages and of religious and cultural traditions.” Prodi 23.11.2001a.

² Unity in diversity.

”Intialaisen kulttuurin tapaan eurooppalaisella kulttuurilla on monta eri puolta. ”Moninaisuudessaan yhtenäinen”, motto jonka olemme valinneet uudelle Euroopalle, ja joka pohjaa perustuslakiin, ja jota olemme juuri viimeistelemässä, ilmentää minun mielestäni selvästi sitä tosiasiaa, että erilaisuus ei tarkoita ulkopuolelle sulkemista.”¹

Euroopan komission Intia-asiakirjan kappaleessa *”kahden vanhan, mutta silti dynaamisen kulttuurin dialogi”* rakentuu vankka yhteys Euroopan unionin ja Intian välille. Euroopan ja Intian 1950-luvun lopun kehitystä kutsutaan jopa toimijoiden uudeksi inkarnaatioksi eli uudelleen syntymiseksi tai sananmukaisesti ’lihaksi tulemiseksi’. Asiakirjassa rakennetaan selvä yhteys Intian itsenäistymisen ja Euroopan unionin synnyn välille. Tämä yhteys toimii Euroopan unionin identiteettitarinan perustana. EU ikään kuin rakentaa itselleen ja Intialle yhteisen historian ja näin ollen Intia saa merkittävän roolin Euroopan unionin tarinassa.²

Narratiivisen identiteetin rakentumisen kannalta tällaisen yhteyden luomisessa on kyse juonellistamisesta ja erityisesti sen mimesis(2) vaiheesta. Kuten olen metodiosissa esittänyt, juonellistaminen kokoaa ja jäsentää uudelleen menneen toiminnan ja tapahtumat yhdeksi kokonaisuudeksi. Juoni siis syntetisoi satunnaisia tapahtumia yhtenäiseksi kertomukseksi ja yksittäiset tapahtumat saavat asemansa kertomuksen kulussa. Näin ollen kertomus yhdistää ja välittää esiymmärryksen eli ensimmäisen mimesiksen tasolla ehkä toisiinsa liittymättömiä tapahtumia. Ymmärrämme Intian itsenäistymisen ja Euroopan unionin perustamisen välisen yhteyden, kun juonellistamisen kautta käsittelemme niitä osana yhtä ja samaa tarinaa. Aineistosta nousevan identiteettitarinan mukaan niin sanottu luonnollinen yhteys EU:n perustamisen ja Intian itsenäistyminen välillä on aina ollut olemassa, mutta nyt kyseessä on suhteiden uusi inkarnaatio. Tässä kontekstissa ei siis ole ihme, että Intialla ja EU:lla on paljon yhteistä.

Edellä mainitussa asiakirjassa Euroopan unioni muistuttaa, että eurooppalainen kieliperinne sekä suuri osa eurooppalaisesta kulttuurista tulee Intiasta. Tähän viitataan myös Euroopan komission strategisen kumppanuuden raportin liitteessä.

¹ “European culture, like India’s has many facets. “United in Diversity”, the motto we have chosen for the new Europe that will be created by the constitution we are in the process of finalising, clearly in my view illustrates the fact that difference does not mean exclusion.” Prodi 29.11.2003.

² The European Union in partnership with India.

”EU:n ja Intian välinen suhde on yhtäältä hyvin vanha ja toisaalta taas dynaaminen ja täysin moderni. Historiallisesti Euroopalla ja Intialla on yhteinen kielellinen perimä ja merkittävä yhteinen kulttuurinen perusta.”¹

”Heinäkuussa 1987 Forbes-lehti julkaisi tieteellisen tutkimuksen tulokset, joiden mukaan ’sanskriitti on kaikkien Euroopan kielten äiti (ja) sopivin kieli tietokoneohjelmiin’. Tämä symboloi Intian ja EU:n välistä suhdetta, joka on samaan aikaan hyvin vanha, mutta silti dynaaminen ja täysin moderni. EU-Intia yhteistyötä dominoivan poliittisen ja taloudellisen vuoropuhelun lisäksi kulttuurinen ja sosiaalinen vuorovaikutussuhde on merkittävä monilla eri yhteiskunnan sektoreilla ja tasoilla.”²

Tanskalaisen Nordic Institute of Asian Studies (NIAS) -tutkimuslaitoksen vanhempi tutkija Stig Toft Madsen on kritisoinut kyseessä olevan Euroopan komission Intia-asiakirjan kappaletta, jossa Euroopan kieliperimä yhdistetään sanskriittiin ja sanskriitista puhutaan tietokoneohjelmiin sopivimpana kielenä. Hänen mukaansa asiakirjan väite sanskriitin kielestä eurooppalaisen kieliperimän perustana on tässä kontekstissa vähintäänkin kaukaa haettu. Lisäksi Madsen on selvittänyt, että kyseistä lausetta ei edes löydy vuoden 1987 Forbes-lehdestä, vaikka asiakirjassa niin väitetään.³ Katkelma on todellakin kaukaa haettu, epätosikin, mutta kaikessa kapulakielisyydessään oiva osoitus siitä, kuinka Euroopan unioni pyrkii rakentamaan omaa identiteettiään suhteessa Intiaan samankaltaisuuden korostamisen ja yhteyksien löytämisen kautta. Vaikuttaa siltä, että luontevaa yhteyttä Euroopan ja Intian välille halutaan rakentaa keinolla millä hyvänsä.

Edellinen katkelma on hyvä osoitus myös siitä, miten kertomuksen analyysi tuo esiin identiteetin konstruktivisen luonteen. Esimerkki osoittaa, että identiteetin perustaksi ei välttämättä tarvita edes tosiasioita vaan identiteetti todellakin on konstruktio. Kertomuksen analyysi tuo esiin identiteetin konstruktivisen luonteen luomalla Euroopan unionille kulttuurisen ja kielellisen yhteyden Intiaan. EU siis kuvaa itseään uudesta näkökulmasta. Uusi näkökulma saattaa aluksi vaikuttaa radikaalilta. Myöhemmin radikaaleistakin näkökulmista voi kuitenkin tulla itsestäänselvyyksiä. Tämä edellyttää, että identiteettitarina on kerrottu onnistuneesti ja että tarina saa tunnustusta merkittävältä toiselta. Kyseessä on siis Ricoeurin

¹ “The relationship between the EU and India is at once very old yet dynamic and entirely modern. Historically, Europe and India share a common linguistic heritage and a significant cultural base.” Annex to the Communication from the Commission “An EU-India Strategic Partnership”.

² “In July 1987, Forbes Magazine published the results of scientific research, which concluded that: ‘Sanskrit is the mother of all the European languages (and) the most suitable language for computer software.’ This symbolises the relationship between India and the EU, which is at one and the same time very old, yet dynamic and entirely modern. Besides the political, economic and trade dialogues which tend to dominate the vision of EU-India cooperation, there is a strong supporting cultural and social interrelationship encompassing many sectors and levels of both societies.” The European Union in partnership with India.

³ Madsen 18.6.2008.

käsittelemä tradition ja innovaation konkreettinen dialektiikka, joka hakee vastausta kysymykseen *mikä olen*. Identiteetin osaset perustuvat mielikuvituksen tuomaan merkityksen lisään.

Edellä mainituissa esimerkeissä Euroopan unionin identiteettitarina kerrotaan Intiaan samaistumisen kautta. Euroopan unionin olisi kuitenkin mahdollista kertoa identiteettitarinansa suhteessa Intiaan myös toisesta näkökulmasta, esimerkiksi Intiasta erottautumisen kautta, jolloin kyseessä olisi eksklusiivinen identiteetin rakentuminen. Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että EU kertoisi tarinan siitä, kuinka Intian itsenäistyminen ja brittien siirtomaavallan päättymisen tarkoitti Euroopan lopullista irtautumista Intiasta. Identiteettitarina on siis mahdollista kertoa aina uudestaan (ks. luku 4.3.2.).

Euroopan unionin ja Intian samankaltaisuus rakentuu aineistossa vahvasti yhteisten arvojen ympärille. Tämä sanotaan aineistossa suoraan: *”EU-Intia globaali yhteistyö perustuu jaettuihin arvoihin ja filosofioihin.”*¹ Yhteistyön niin sanottu luonnollisuus perustuu jaettuihin arvoihin. EU:n mukaan EU:lle ja Intialle yhteisiä aineistosta nousevia arvoja ovat demokratia, oikeusvaltion periaate, lehdistönvapaus, kansallinen integraatio, sekularismi, kansainvälinen yhteisymmärrys, ihmisoikeuksien suojelu sekä kulttuurien, kielten ja kansojen monimuotoisuuden hyväksyminen. Nämä ovat perinteisiä länsimaisia arvoja, mutta EU muistuttaa, että ne ovat myös arvoja, joita muun muassa Jawaharlal Nehru on Intiassa puolustanut. EU:n mukaan molempien toimijoiden tulee taistella näiden arvojen puolesta.²

*”Maailman kahden suurimman demokratian ominaisuudessa Intia ja EU jakavat yhteisen arvostuksen etnistä, kielellistä ja uskonnollista monimuotoisuutta sekä toimivaa kansalaisyhteiskuntaa kohtaan ja ovat sitoutuneet kestävään kehitykseen. Nämä ovat arvoja, joita voimme yhdessä edistää kaikkialla maailmassa.”*³

Strategisen kumppanuuden lanseeraamisen myötä Barroso toivoo, että yhteisten arvojen myötä EU:lla ja Intialla olisi myös yhteiset intressit muuttuvassa maailmanjärjestyksessä.

¹ European Union in partnership with India.

² Prodi 23.11.2001b.

³ “As the two largest democratic entities in the world, India and the EU share a common respect for ethnic, linguistic and religious diversity, a vibrant civil society and a commitment to sustainable development. These are values we can jointly promote in all parts of the world.” Prodi 23.11.2001a.

”On hyvä asia, että voimme keskustalla [hyvässä] hengessä tärkeistä kysymyksistä, globaaleista kysymyksistä EU:n ja Intian välillä. Olen varma, että yksi syy siihen että näin tapahtuu, on jakamamme yhteiset arvot – demokratia, pluralismi, ihmisoikeudet ja oikeusvaltion periaate. Euroopan unioni ja Intia jakavat samat arvot. Meidän tulisi työskennellä tiiviimmin yhdessä, kun on kyse intresseistämme, jotta arvojemme lisäksi myös intressimme olisivat mahdollisimman yhteneviä.”¹

Kun EU määrittelee omia arvojaan ja näkee oman roolinsa tiettyjen asioiden puolestapuhujana, on kyse jälleen Ricoeurin ipse-identiteetistä, jolla viitataan oman itsen määrittelyn kannalta merkityksellisiin seikkoihin. Esimerkiksi Euroopan unioni pitää demokratiaa tärkeänä arvona. Silti Euroopan unioni ei kuitenkaan oman päätöksentekojärjestelmänsä valossa välttämättä ole demokratian mallioppilas tai ainakin EU:n demokraattisuudesta on esitetty eriäviä mielipiteitä. Identiteettitarinassaan EU kuitenkin antaa sekä itselleen että Intialle position modernina demokratiana, jonka moraalisenä velvollisuutena on arvojen, mukaan lukien demokratian, puolustaminen.

”Modernien demokratioiden, kuten Intian ja Euroopan unionin, ei tulisi pudota tähän ansaan. Meidän täytyy pyrkiä tarjoamaan integraatiomalli, levittää avoimuuden ja suvaitsevaisuuden ilmapiiriä ja puhua jakamiemme arvojen puolesta, erityisesti ihmisarvon puolesta. Niiden arvojen puolesta, jotka ovat selkeästi esitetty Euroopan unionin peruskirjassa. Tämä on meidän moraalinen velvollisuutemme.”²

Komissaari Pattenin mielestä Eurooppa ei kuitenkaan ole moraalisesti Intian yläpuolelle. Hänen mukaansa asia on historian valossa pikemminkin päinvastoin. Pattenin mukaan eurooppalaiset eivät voi moraalisesti saarnata ihmisoikeuksista Intialle. Hän viittaa intialaisen Nobel-palkitun Amartya Senin ajatuksiin:

”Hän [Amartya Sen] nosti esiin sen, että länsimaiset poliitikot kuten minä, emme voi vihjata että ihmisoikeudet olisivat länsimainen keksintö. Lisäksi pidän erittäin merkittävänä sitä, että me emme voi puhua ihmisoikeuksista aivan kuin olisimme moraalisesti ylemmällä tasolla ihmisoikeuskysymyksissä. Katsokaamme esimerkiksi Euroopan historiaa 1900-luvun ensimmäisen puolivuosisadan aikana, silloin kun liberaalit arvot hukkuivat veriseen maaperään. Yhdessä merkittävässä esseessään Sen mainitsee, että silloin kun eurooppalaiset

¹ “It is good that we can discuss in this spirit very important issues, global issues, between India and the European Union. I am sure that one of the reasons why this happens that way is because we share common values – democracy, pluralism, human rights and rule of law. European Union and India share the same values. We should work closer when it comes to our interests to make not only the values but interests as common as possible.” Barroso 7.9.2005.

² “Modern democracies such as India and the European Union must not fall into this trap. We must strive to offer a model of integration, to spread an attitude of openness and tolerance and to promote the values we share, particularly the inviolability of human dignity. Values that are clearly proclaimed in the EU’s Charter of Fundamental Rights. This is our moral duty.” Barroso 7.9.2005.

vielä uskoivat kuninkaiden jakamattomiin oikeuksiin, Intian keisarit, kuten mogulikeisari Akbar, olivat suvaitsevaisia ja puolustivat monimuotoisuutta Intiassa.”¹

Pattenin näkemys on jälleen esimerkki Ricoeurin ajatuksesta, että identiteetti rakentuu kerronnassa ja on näin ollen muuttuva ja alati liikkeessä. Patten tuo mukaan ristiriidan rakentamaani Euroopan unionin laajempaan identiteettitarinaan, jonka perusteella EU katsoo, että sen moraalinen velvollisuus on puhua muun muassa ihmisoikeuksien puolesta. Tämä aineistosta nouseva EU:a kritisoiava näkökulma ei kuitenkaan muodosta valitun metodologisen lähestymistavan valossa ongelmaa. Kuten olen metodiosiossa esittänyt, kertomus on Ricoeurin mukaan aina synteesi, jonka juoni muodostaa kokonaisuuden ja joka on sopusointuisen riitasointuinen. Riitasoinnut eli yksittäiset poikkeamat sopusointuisesta identiteettitarinasta sidotaan kertomukseen juonellistamisen avulla.

Esimerkiksi jos identiteettiä eriteltäisiin aineistosta vain deskriptiivisen identiteetin mallin mukaisesti, eli että 1) EU näkee itsensä eurooppalaisten arvojen kuten ihmisoikeuksien puolestapuhujana ja 2) EU ei katso olevansa moraalisesti ylemmällä tasolla ihmisoikeuskysymyksissä kuin Intia, näyttäisivät nämä identiteetin osat ristiriitaisilta. Voisimme vain ihmetellä, miten EU saattaa esiintyä näinkin erilaisissa rooleissa. Mutta seuraamalla Euroopan kertomusta ja sitä kontekstia, jonka Pattenkin väitteensä ympärille luo, ymmärrämme, että narratiivisen identiteetin riitasointuisuudesta huolimatta olemme tehneet yhteen ja samaan toimijaan liittyvän synteessin. Juonen avulla ymmärrämme ajassa tapahtuvia muutoksia ja toimijalle sattuneita tapahtumia.

Samankaltaisuus ei siis ole absoluuttista ja itsestä kerrottu juoni voi kulkea hetkellisesti myös sivupolkuja. Myös seuraava katkelma tuo pientä riitasointuisuutta identiteettitarinaan. EU näkee olevansa samankaltainen toimija Intian kanssa, kun puhutaan alueellisesta toimijasta. EU antaa itselleen position Euroopan vakauden ylläpitäjänä. Samalla se antaa Intialle position Etelä-Aasian vakauttajana. Globaalilla tasolla EU taas kuvaa itsensä tärkeäksi yhteistyökumppaniksi kaikille maailman alueille ja näkee itsensä kauppakumppanina ja humanin kansainvälisen politiikan edustajana. Intia sen sijaan on vasta nousemassa

¹ “He [Amartya Sen] pointed out that no Western politician like me could possibly suggest that human rights bore a uniquely Western stamp. Nor – a point that I really concede – could we talk about human rights as though our record was morally superior. Look, after all, at the history of Europe in the first half of the 20th century, when liberal values were trampled into the bloody mud. In one remarkable essay, Sen points out that when European nations still believed in divine right of kings, Indian emperors such as the Moghul Akbar were already practising tolerance and defending diversity in India.” Patten 25.1.2001.

globaaliksi toimijaksi EU:n rinnalle. Globaalissa kontekstissa EU katsoo olevansa yhä hieman merkittävämmässä asemassa kuin Intia.

”Alueellisesti Euroopan unioni toimii pitääkseen yllä vakaan ja rauhallisen Euroopan, jonka ääni kuuluu maailmanlaajuisesti. Globaalilla tasolla EU on tärkeä yhteistyökumppani kaikille maailman alueille – se on maailman suurin kauppakumppani ja erityisen solidaarisuutta, ihmisoikeuksia ja demokratiaa. Intialla, joka on merkittävin toimija Etelä-Aasiassa, on samankaltainen rooli alueellisesti ja Intia on myös nousemassa globaaliksi toimijaksi maailmankaupassa ja kansainvälisessä yhteistyössä.”¹

Toisaalta EU näkee itsensä *sui generis* kansainvälisen politiikan toimijana. Näin ollen Intian samankaltaisuudella ei identiteettitarinassa viitata varsinaisesti toimijoiden samankaltaisuuden vaan ennen kaikkea suvaitsevaisuuteen ja moninaisuuden hyväksymiseen. Eurooppa pyrkii lainaamaan Intian mallia siitä, miten suurempaa kokonaisuutta tulee hallita niin, että kansallisia kulttuureja ja identiteettejä ei tarvitse korvata.

”Euroopan unioni on luonteeltaan sui generis kansainvälisen politiikan toimija: se on esimerkki jaetusta suvereniteetista ja kansalaisuudesta ja lisäksi se on helppo määritellä kansainväliseksi järjestöksi. EU ei kuitenkaan pyri yliajamaan jäsenvaltioita. Emme halua korvata kansallisia kulttuureja ja identiteettejä.”²

Kuten olen luvussa 1.1. esittänyt, globalisaatiota voidaan tarkastella myös historiallisena prosessina, jolloin monilla sen osatekijöistä on pitkä historia. Mikä sitten on historiallinen globalisaation konteksti, jossa esittämäni narratiivinen identiteetti rakentuu? Intiasta kehkeytyi maailmankaupan keskus noin 2000 vuotta sitten, jolloin Intian kulttuuri kukoisti. Eurooppa solmi tällöin ensimmäiset suhteensa Intiaan, kun Rooman imperiumi alkoi käydä kauppaa Intian kanssa³. Modernin ajan alusta lähtien Euroopan suhteet Intiaan ovat syntyneet pääosin Iso-Britannian ja vähemmässä määrin Portugalin ja Ranskan ympärille. Yhteiset instituutiot ja niin sanotut arvot juontavat juurensa pitkästä kolonialismin kaudesta. Tämä kolonialismin näkökulma ei kuitenkaan tule esiin aineistossa, vaan samankaltaisuus nähdään

¹ “Regionally, the European Union is ensured to a stable and peaceful Europe with a voice that is heard in the world. Globally, the EU is an important cooperation partner for all regions in the world – it is the world’s biggest trading partner and is particularly active in promoting the human aspects of international relations, such as solidarity, human rights and democracy. India, the dominant power in South Asia, fulfils a similar role regionally and is increasingly a global leader in world trade and international cooperation.” The European Union in Partnership with India.

² “The EU as an international actor is sui generis: an example of shared sovereignty and citizenship doing well beyond the concept of international organisation. At the same time, we have no ambition to do away with our member states. We do not want to replace our national cultures and identities.” Prodi 23.11.2003.

³ Maailmanhistorian sanotaan ikään kuin yhdistyneen, kun Rooman imperiumi alkoi käydä kauppaa Intian kanssa. Kaupankäynti toi Välimeren alueen, Itä-Afrikan ja Intian lähemmäs toisiaan. Intiasta tuotiin Roomaan etenkin mausteita ja silkkiä. Roomasta Intiaan taas vietiin kuparia, kultaa, viiniä ja hopeaa.

enemminkin nimenomaan sivilisaatioiden ja sivilisaatiosta kumpuavien arvojen samankaltaisuuden kautta. Wiessalan mukaan sekä Eurooppa että Aasian maat ovat tyytyväisiä, kun yhteisen menneisyyden annetaan unohtua.¹ Jainin mukaan *”Intia ei kärsi kolonialismin aiheuttamasta krapulasta”*. Jain kuitenkin muistuttaa, että kolonialismi on aiheuttanut *”rakenteellisia virheitä, jotka Intia haluaa korjata”*. Tästä esimerkkinä on Intian halu päästä YK:n turvallisuusneuvoston pysyväksi jäseneksi.²

Aineistossa ainoastaan Mandelson puhuu suoraan Iso-Britannian siirtomaaherruudesta Intiassa. Hän kuitenkin viittaa siihen korostaen, että EU ei lähesty Intiaa tavalla, jolla britit sitä lähestyivät 1800-luvun loppupuolella. EU lähestyy Intiaa nöyryydellä ja katsoo menneisyyden sijasta tulevaisuuteen. EU:n narratiivinen identiteetti on kaiken kaikkiaan vahvasti tulevaisuuteen suuntaava. Tulevaisuus on yhtäältä houkutteleva ja toisaalta täynnä epävarmuutta.

*”Tämä idän upea metropoli [Kalkutta] on tehnyt suuren vaikutuksen moniin brittiläisiin vierailijoihin aiemmin. Varakuningas Lordi Curzon rakastui tähän paikkaan. Kuitenkin hänen elämäkertansa mukaan hänen ensimmäinen kommenttinsa saapuessaan juna-asemalle oli valitus siitä, että hänen eteensä asetettu punainen matto oli liian pieni! Minä vakuutan teille – minulla ei ole mitään intressejä sen kaltaisiin ’suuruuden hullutuksiin’. En tunteile viitaten juhlaan menneisyyteen. Olen täällä, koska tulevaisuus kutsuu. Ja tulevaisuuden kutsu on houkutteleva.”*³

*”Eurooppa on manner, sivilisaatio, ajatus/idea sekä unioni, joka on kesken ja joka suuntaa tulevaisuuteen. Siinä rakentuu silta menneisyyden sekä epävarman poliittisen tulevaisuuden välille, joka nähdään kehityksenä kohti mahtavampaa yhtenäistä Eurooppaa.”*⁴

Kuten metodiosiossa olen esittänyt, Ricoeurin mukaan narratiivisen mielikuvituksen produktiivisuudella ei ole periaatteellista rajaa. Toiminta ei tyhjene yhteenkään kertomukseen eikä siis ole olemassa yhtä suurta kertomusta, joka tyhjentäisi todellisuuden. Euroopan unionin identiteettitarinaa suhteessa Intiaan voidaankin rakentaa monesta eri lähtökohdasta käsin. Esimerkiksi Jaffrelotin mukaan EU:n Intia-identiteetin perustana on nousta

¹ Wiessala 2002.

² Jain 18.6.2008.

³ “This great metropolis of the East has made a deep impression on many previous British visitors. Lord Curzon as Viceroy fell in love with the place. However according to his biographer his comment on first arriving at the station was to complain about the smallness of the red carpet that had been laid on for him! Let me assure you – I have no interest in such similar “folies de grandeur”. No sentimentality about a glorious past. It is the call of the future that brings me here today. And it’s a compelling call.” Mandelson 13.1.2005.

⁴ “Europe is a continent, a civilization, an idea, a union in the making and a future. It constitutes a bridge between an ancient past and a political future full of uncertainties perceived as a progression towards greater European unity.” Caillouët 20.2.2003.

vastavoimaksi Yhdysvalloille ja tämän vuoksi Intia ei ole ollut innokas panostamaan suhteeseensa Euroopan unionin vaan on antanut enemmän painoarvoa Yhdysvalloille.¹ Wiessala taas näkee Euroopan unionin ja Intian kahdenväliset suhteet kahden kansainvälisen politiikan toimijan ”hitaasti kypsyvänä suhteena”.^{2,3} Tämä ajatus hitaasti kypsyvästä suhteesta on myös minun tässä tutkielmassa ja tätä aineistoa käyttäen juonellistaman narratiivin taustalla.

Euroopan unionin identiteetti ei ole ainoastaan institutionaalinen poliittinen identiteetti vaan EU:n Intia-diskurssissa kulttuurinen näkökulma on vahvasti läsnä. Kyseessä on Lucarellin esittelemä (ks. luku 2.2.2.) *sivilisationalistinen* näkemys identiteetin rakentumisesta. Näkemyksen mukaan poliittinen identiteetti syntyy kulttuurisen identiteetin pohjalta. Euroopan kulttuurinen identiteetti on läntisen sivilisaation jatkumo, joten Euroopan poliittisen identiteetin juuret ovat läntisessä sivilisaatiossa ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalliset identiteetit ovat eurooppalaisen sivilisaation kontekstissa samankaltaisia. EU yrittää perustella poliittista identiteettiään suhteessa Intiaan kulttuurisella identiteetillä, ikään kuin kulttuurinen identiteetti toimisi poliittisen identiteetin perustana. Toisaalta voidaan tulkita, että EU yrittää sivilisationalistista näkökulmaa hyväksi käyttäen luoda sekä EU:lle että Intialle yhteistä, muista merkittävistä toimijoista kuten Yhdysvalloista tai Kiinasta erottuvaa identiteettiä.

EU:n identiteettitarinalla suhteessa Intiaan on siis aineiston valossa luonnollinen alku, vaikka Patten kyseenalaistaakin eurooppalaisten ylivertaisuuden Intiaan nähden. Mikä olisikaan luontevampi lähtökohta kahden kansainvälisen politiikan toimijan väliselle suhteelle kuin sivilisaatioiden samankaltaisuus? Lisäksi sivilisaatiosta kumpuavat yhteiset arvot. Tämä yhteys juontaa aineiston mukaan juurensa jopa tuhansien vuosien taakse: nyt on kyseessä vain suhteiden uusi inkarnaatio. Korostaessaan sivilisaatioiden samankaltaisuutta EU antaa tietyn position Intialle ja kertoo samalla omaa identiteettitarinaansa eli sitä mikä olen, mikä minulle on tärkeää ja mihin olen menossa. Samankaltaisuus ja suhteiden luonnollisuus on juonellistamani Euroopan unionin narratiivisen identiteetin lähtökohta, josta tarina lähtee kehittymään. Seuraavassa Pattenin lausahduksessa mielestäni kiteytyy Euroopan unionin

¹ Jaffrelot 2006.

² Slowly maturing relationship.

³ Wiessala 2002.

identiteettitarinan juonen pääajatus tässä tutkielmassa: ”Jos EU:lle on olemassa luontainen kumppani Etelä-Aasiassa, se on epäilemättä Intia.”¹

5.2. Uusi inkarnaatio: ”ette voi paeta sitä tosiasiaa, että EU on kumppaninne taloussuhteissa”

Samankaltaisesta sivilisaatioiden historiasta ja jaetuista arvoista voimansa ammentama identiteettitarina saa ensimmäisen kerran niin sanotusti lihaa luidensa ympärille EU:n ja Intian välisten kauppasuhteiden muodossa. Kahdenvälisen EU-Intia suhteiden taustalla on luonnollisesti Euroopan yhteisön perustaminen ja Intian itsenäistyminen. Intia oli yksi ensimmäisistä valtioista, joka solmi diplomaattiset suhteet silloisen EEC:n kanssa vuonna 1963². Suhteet perustuivat kaupankäynnille. Poliittisuus tuli mukaan Euroopan unionin ja Intian välisiin – aiemmin puhtaasti kaupankäyntiin perustuviin – suhteisiin vuonna 1993, jolloin Euroopan unioni ja Intia allekirjoittivat ensimmäisen kahdenvälisen sopimuksen, jossa oli mukana poliittinen näkökulma.³

EU:n ja Intian kaupankäyntiin perustuva yhteistyö on vahvasti esillä aineistossa. Aineistosta käy ilmi, että Euroopan unioni pitää EU:n ja Intian välisiä taloudellisia suhteita merkittävänä ja antaa itselleen position Intian merkittävänä kauppakumppanina. Taloudellinen yhteistyö, kehitysyhteistyö, kaupankäynti ja investoinnit ovat käytännön tasolla kahdenvälisen suhteiden perusta ja taloussuhteita ja niiden kehitystä esitellään konkreettisin luvuin ja esimerkein.

”EU:n suhde Intiaan on holistinen ja kattaa laajalti eri aloja. Suhteet perustuvat kehitysyhteistyölle, taloudellisille suhteille ja hyvin vahvaan kumppanuuteen kaupankäynnin ja investointien saralla.”⁴

¹ “If there is a natural partner for Europe in South Asia, then surely it is India.” Patten 17.2.2004.

² Vuonna 1971 EEC esitti yleisen tullisuositusperiaatteen 91 kehitysmaalle, mukaan luettuna Intia ja vuonna 1973 oli taloudellisen yhteistyösopimuksen allekirjoittamisen vuoro. Säännöllisen kehitysavun toimittamisen Intiaan EU aloitti vuonna 1976, minkä jälkeen vuonna 1981 Intia ja EEC allekirjoittavat viisivuotisen kauppaja- ja taloussuhteiden sopimuksen. Euroopan komission Intian edustusto perustettiin vuonna 1983 ja ensimmäinen Euroopan komission ja Intian välinen yhteinen komiteatapaaminen pidettiin vuonna 1988. European Community investment partners (ECIP) perustettiin Intiaan vuonna 1991 edistämään yhteistyötä pk-yritysten välillä. Bisnes-sektorin ensimmäinen yhteinen tapaaminen, joint business forum, järjestettiin vuonna 1992, jonka jälkeen se on järjestetty vuosittain EU-Intia huippukokouksen yhteydessä. EU-Intia suhteet olivat puhtaasti taloudellisia vuoteen 1994 asti, jolloin agenda laajeni muihin kuin kauppapoliittisiin kysymyksiin.

³ Ks. esim. the European Union in partnership with India.

⁴ “The EU has a holistic relationship with India covering a wide gamut of areas. The canvas includes development co-operation, economic interlinkages and a very strong trade and investment partnership.” Caillouët 9.11.2002.

”Taloudellinen suhde on EU:n ja Intian – maailman suurimman talousalueen ja neljänneksi suurimman talouden – välisten suhteiden kulmakivi. [...] Me olemme syventäneet taloudellista dialogiamme ja tuoneet sen korkeimmalle mahdolliselle tasolle, arvostetuimpien osajien käsiin. Meidän niin sanottu työkalulaatikkomme pitää sisällään asiantuntijatyöryhmiä sellaisilta aloilta kuten terästeollisuus, meri- ja maataloustuotteet, tekstiilit, teleliikenne, IT-teknologia sekä ympäristö.”¹

Unionin identiteetin kannalta on olennaista, että EU tiedostaa olevansa merkittävä kauppamahti suhteessa Intiaan. Tämän tutkielman tarkoituksena ei kuitenkaan ole eritellä erilaisia toimijuuden muotoja vaan tarkastella sitä, miten EU ottaa paikkansa *de facto* merkittävänä toimijana suhteessa Intiaan. Korostamalla kasvavaa kaupankäyntiä Intian kanssa EU antaa itselleen position merkittävänä talousalueena ja kauppamahtina. EU siis pitää itseään toimijana, joka Intian on syytä ottaa huomioon ainakin kauppapolitiikan saralla. Samalla kun EU tunnustaa oman positionsa merkittävänä talousalueena, se antaa arvoa Intian talouskasvulle ja tunnustaa Intian merkityksen nousevana taloudellisena toimijana. Taloudellisen kehityksen saralla aineiston valossa voidaan tehdä tulkinta, että EU korostaa tässäkin suhteessa EU:n ja Intian samankaltaisuutta ja näin ollen identiteetti rakentuu jälleem positiivisen toiseuden kautta. EU esimerkiksi katsoo, että sekä EU että Intia ovat molemmat onnistuneet taloudellisessa kehityksessään: EU on kehittynyt merkittäväksi yhtenäiseksi markkina-alueeksi ja talousreformien ja liberalisaation vauhdittama Intian talouskasvu on niin ikään menestystarina.

”Euroopan unioni on maailman toiseksi suurin talousalue, suurin vientikokonaisuus ja suurin merentakaisen kehitysavun antaja maailmassa. Lisäksi EU on merkittävä toimija kansainvälisen kaupan ja kehityspolitiikan saralla, ja se on aktiivisesti pyrkinyt edistämään kansainvälistä yhteistyötä uusilla aloilla.”²

”Yli kymmenen vuotta jatkuneiden keskitettyjen talousuudistusten jälkeen Intian taloutta voidaan pitää tänä päivänä menestystarinana. Asteittaisella muutoksella kohti talouden liberalisaatiota ja muutoksella tuontia tukevasta taloudesta suureksi viejäksi, Intia on kasvattanut osuuttaan maailman kaupassa vuoden 1991 0,5 prosentista 0,8 prosenttiin kymmenen vuotta myöhemmin.”³

¹ “The economic link is a cornerstone in the relationship between the EU and India, the largest economic area and the fourth largest economy, respectively. [...] We have deepened our economic dialogue, at the highest level and at the level of experts. Our tool box includes expert working groups in areas such as Steel, Marine and Agricultural Products, Textiles, Telecommunications and Information Technology, as well as Environment.” Lamy 22.11.2001a.

² “The European Union is the second largest economy in the world, the largest trading group and the first provider of overseas aid. It is a key player in international trade and development forums, and it has contributed actively to the development of new areas of international co-operation.” Caillouët 21.11.2002.

³ “With more than a decade of focused structural reforms behind it, India’s economy can today be conted a real succes story. Transforming by gradual trade liberalisation, from an import-substituting economy to greater export orientation, India has increased its share of world trade from 0,5% in 1992 to 0,8% a decade later.” European Union in partnership with India.

”Me kaikki tiedämme, että EU on Intian merkittävin kauppakumppani ja suorien ulkomaisten sijoitusten lähde. Se, mikä on vähemmän tunnettua, on että Intia on toiseksi tärkein Aasialainen sijoittaja Euroopassa. Haluan alleviivata tätä tosiasiaa, sillä se osoittaa, että suhteemme on kypsä.”¹

Toisaalta EU ei aineistossa korosta ainoastaan omaa rooliaan vaan painottaa suhteen merkitystä molemmille osapuolille. Kasvavan kauppakumppanuuden myötä sekä EU:lla että Intialla on mahdollisuus kasvattaa rooliaan uudessa maailmanjärjestyksessä. EU siis tarvitsee Intiaa ottaakseen paikkansa merkityksellisenä toimijana maailmassa. Tai kuten Charles Grant toteaa, Intian talouskasvun vuoksi EU:lla ei ole varaa olla ottamatta Intiaa huomioon². EU siis tunnustaa oman haurautensa suhteessa Intiaan ja korostaa, että suhteeseen tulisi panostaa entisestään. Intian talouskasvu ja EU:n tiiviit suhteet Intiaan siis hyödyttävät EU:a ja EU:n voidaan katsoa jopa olevan riippuvainen Intiasta. Näin ollen identiteetin inklusiivinen rakentaminen suhteessa Intiaan on eurooppalaisesta näkökulmasta perusteltua.

”Taloudellisen yhteistyön lisääminen on siis elintärkeää molemmille [sekä Intialle että EU:lle]: suhde vahvistaa molempien osapuolien taloutta ja edistää niiden merkitystä maailmannäyttämöllä.”³

”Tutkimustemme mukaan – vaikeuksista huolimatta – suurimman osan eurooppalaisista sijoittajista mielestä kokemus Intiassa on ollut menestys. Intia on merkittävä kohde sijoituksille. Myös muut tutkimukset korostavat Intian talouskasvua ja pitävät sitä mahdollisesti tärkeimpänä kauppakumppanina EU:lle. Tästä ei ole epäselvyyttä: Intia tarvitsee EU:a. EU tarvitsee Intiaa.”⁴

”EU:lla ei ole varaa olla ottamatta näitä kasvavia markkinoita huomioon. Osaltaan me otamme ne jo huomioon. Kahdenvälinen kauppa on kasvanut ja investoinnit lisääntyneet huomattavasti vuosien saatossa. [...] Kaupan ja investointien volyymi on selvästi alle todellisen potentiaalin.”⁵

¹ “We all know that the EU is India’s main trading partner and principal source of foreign investment. What is less well known is that India is the second most important Asian investor in Europe. I want to underline this point because it shows we enjoy a mature relationship.” Prodi 29.11.2003.

² Grant 2006, 1-2.

³ “Forging an economic alliance is therefore vital to both: the relationship strengthens the economies of both sides and enhances their positions on the world stage.” The European Union in partnership with India.

⁴ “According to our surveys, a large majority of EU investors in India consider their experience to be a success, whatever the undeniable difficulties. India is a key location. Other surveys highlight the prospects for India’s economic growth and single it out as a potential key trading partner for the EU. No doubt about it: India needs the EU. The EU needs India.” Prodi 29.11.2003.

⁵ “The EU cannot afford not to engage with this emerging market. To a degree, we do already. Bilateral trade and investment flows have grown substantially over the years. [...] Volumes of trade and investment are clearly below their true potential.” Annex to the Communication from the Commission “An EU-India Strategic Partnership”.

Kauppasuhteissa, kuten suhteissa ylipäänsä, on EU:n mielestä kuitenkin myös parantamisen varaa. Vaikka EU on Intian ensisijainen suorien ulkomaisten sijoitusten kohde ja vaikka EU:n ja Intian välinen kauppa kasvaa, talouden saralla on vielä paljon hyödyntämätöntä potentiaalia. Esimerkiksi Patten vertaa EU:n ja Intian välisiä suhteita EU:n suhteisiin Kiinan kanssa ja toteaa, että Intia-suhteet eivät ole Kiina-suhteiden tasolla.

”Olen tietoinen siitä, että Euroopan suhteet Intiaan eivät ole yhtä syvät kuin esimerkiksi Euroopan suhteet Kiinaan. Intia on vasta kahdeksastoista EU:n kauppakumppaneista. Haluan tulevina kuukausina tarkastella Intian johtajien kanssa sitä, kuinka voimme antaa suhteellemme lisää painoarvoa.”¹

”Kahdenvälinen kaupankäyntimme on kolminkertaistunut Intian 90-luvun alun talousuudistuksista lähtien. EU-Intia kaupankäynti on kuitenkin vähäistä verrattuna muihin johtaviin kumppaneihin. Siksi toivonkin, että bisnessektorien vuoropuhelu ja jatkuva uudistusprosessi tulee lisäämään kaupankäyntiä maidemme välillä ja antaa alkusysäyksen Intian kasvupotentiaalille.”²

Toisaalta EU ei näe itseään aivan tasavertaisena kumppanina Intialle, vaan näkee omaksi osakseen Intian kehityksen tukemisen. Köyhyyden poistamisen tukeminen on voimakkaasti esillä aineistossa. Tästä käytännön esimerkkejä ovat lapsien terveydenhuoltoon sekä esiopetukseen panostaminen. Tällä tavoin EU ottaa itselleen roolin kehityksen tukijana ja muistuttaa olevansa yksi maailman suurimmista kehitysavun antajista. Läsnä on voimakkaasti EU:n pyrkimys olla enemmän kuin vain kauppamahti tai markkina-alue.³ Tässä suhteessa EU siis ei enää näekään Intiaa tasavertaisena kumppanina vaan esittää oman roolinsa sellaiseksi, johon Intian tulisi pyrkiä.

”EU haluaa jatkaa Intian hallituksen tukemista sen omissa pyrkimyksissä tukea kehitystä. Tämän vuosisadan suurin haaste on kenties päästä eroon syövän lailla niin monen elämään vaikuttavasta köyhyydestä. Eurooppa on syvästi sitoutunut auttamaan Intiaa tässä taistelussa. Joka vuosi yksin Euroopan komissio lahjoittaa Intialle 100 miljoonan euron apupaketin, joka on suunnattu suoraan köyhyyden poistamiseen.”⁴

¹ “Yet I am conscious that Europe’s links with India lack the breadth that we have seen with China, for example. India still ranks only 18th among the EU’s trading partners. [...] I want in coming months to explore with Indian leaders how we can give our relationship more weight.” Patten 6.9.2002.

² “Since the beginning of Indian Reforms in the early 90s, our bilateral trade has tripled. However, EU-India trade is still low compared to other leading partners. I therefore hope that the business dialogue and continuity in the reform process will help to develop the trade between our countries and give an impetus in exploiting the Indian potential for higher growth.” Liikanen 26.3.2004.

³ Prodi 23.11.2001a.

⁴ “EU wants to continue supporting the Government of India in its efforts to promote development. Perhaps the greatest challenge of this new century is to root out the cancer of poverty that blights so many lives. Europe is deeply committed to helping India in the battle. Each year, the European Commission alone grants India about € 100 million of aid, the bulk of which is aimed directly at alleviating poverty.” Prodi 23.11.2001b.

”EU on yksi maailman suurimmista kehitysavun antajista, joten sen täytyy auttaa Intiaa selviämään näistä haasteista. Vuosien 2001-2006 Intia-strategia-asiakirja ennustaa Intiaan kohdistettavan 225 miljoonaa euroa kehitysapua, josta lähes 80 prosenttia tullaan suuntaamaan ensisijaisesti köyhyyden vähentämiseen.”¹

”On päivänselvää, että pelkästään tämä kehitysapu ei ole riittävää tyydyttääkseen Intian tarpeet. Sen vuoksi kehityspolitiikkamme suhteessa Intiaan tulisi tämän lisäksi tukea hallituksen talouskasvun päämääriä; EU:lla, joka on Intian suurin kauppakumppani, on erityinen rooli myös tässä suhteessa.”²

Euroopan unioni antaa itselleen roolin myös monenkeskisen maailmanjärjestyksen puolestapuhujana ja painottaa monenkeskisen kauppajärjestelmän merkitystä. Multilateraali kauppajärjestelmä edistää talouskasvua, kehitystä ja globaalia hallintaa. EU näkee Maailman kauppajärjestön (World Trade Organisation, WTO) sääntöihin perustuvana järjestelmänä, joka tarjoaa monia mahdollisuuksia sekä EU:lle että Intialle.³ Toisaalta EU tiedostaa, että Intia ei välttämättä täysin hyväksy EU:n roolia monenkeskisen kauppajärjestelmän ja vapaakaupan puolestapuhujana⁴, mutta ottaa silti paikkansa kauppamahtina hyvinkin konkreettisesti. Tämä käy hyvin esille esimerkiksi Romano Prodin puheessa.

”Olen tietoinen siitä, että jotkut tarkkailijat Intiassa ovat yhä vastahakoisia näkemään tämän puolen Euroopasta [EU merkittävänä multilateralismia kannattavana toimijana], mutta te ette voi paeta sitä tosiasiaa, että EU on taloudellinen kumppaninne.”⁵

”Koska EU on Intian pääasiallinen kauppakumppani, Intian talouskasvu heijastuu eittämättä kaupankäynnin lisääntymisenä EU:n kanssa. Tämä on ilmeistä, sillä EU on maailman avoimin markkina-alue ja näin ollen intialaisten tuotteiden parhaiten saavutettavissa.”⁶

Euroopan unionin ja Intian suhteet ovat siis kokeneet niin sanotun uuden inkarnaation, jonka myötä Euroopan unionin identiteetti suhteessa Intiaan on alkanut rakentua. EU antaa itselleen päättäväisesti merkityksen taloudellisena toimijana, mutta korostaa samalla omaa rooliaan

¹ “The EU, as one of the world’s major grant donors, must help India to overcome these challenges. The 2001-2006 Country Strategy Paper for India forecasts €225 million in grants for India, of which almost 80 % will be dedicated primarily to poverty reduction.” Annex to the Communication from the Commission “An EU-India Strategic Partnership”.

² “It is obvious that these funds are not sufficient by themselves to provide the critical mass to resolve India’s resource needs. However, our development policy towards India should also support the Government’s key objective of building up the economy; the EU, being India’s biggest trading partner, has also a particular role to play in this respect.” Annex to the Communication from the Commission “An EU-India Strategic Partnership”.

³ Prodi 23.11.2001b.

⁴ Intia näkee EU:n usein vapaakauppaa rajoittavana toimijana, joka määrää tekstiilien enimmäiskiintiöitä ja asettaa polkumyynnitulleja.

⁵ “I am aware that some observers in India are still reluctant to fully incorporate this dimension into their vision of Europe, but you cannot escape the fact that the EU is your economic partner.” Prodi 29.11.2003.

⁶ “Because the EU is India’s main trading partner, Indian economic growth is inevitably reflected in growth in trade with the EU. This is particular evident because the EU is the most open market in the world and so the most accessible to Indian products.” European Union in partnership with India.

kehitysavun antajana ja monenkeskisyyden puolestapuhujana. Kuvaavaa on, että aineistossa on vahvasti läsnä muutos ja pyrkimys kohti suurempaa ja parempaa.

”Minun ensimmäinen viestini on tämä: Eurooppa suhtautuu Intiaan vakavasti. Nyt on tullut aika siirtyä sanoista tekoihin. Dramaattinen muutos on käsillä.”¹

EU:n identiteettitarinan luonteeseen kuuluu, että EU antaa Intialle lupauksia tulevasta. Suhde on jo vahva, mutta tulee olemaan vielä vahvempi tulevaisuudessa. Kaupankäynti on jo nyt merkittävää, mutta tulee olemaan vieläkin merkittävämpää tulevaisuudessa.

”Me eurooppalaiset aiomme kuunnella Intiaa tarkemmin tulevaisuudessa. Aiomme asettaa sanan ’solidaarisuus’ sen täyteen arvoonsa. Intia on jo pitkään ollut vahva ja luotettava kumppani Euroopalle, mutta meidän suhteemme on vielä entistäkin merkittävämpi nykyisessä kontekstissa². ”³

Toisaalta on syytä huomioda, että tulevaisuuteen suuntautuminen korostuu erityisesti, koska metodologisenä lähestymistapana on narratiivisuus. Kertomukset sinällään ovat luonteeltaan tulevaisuusorientoituneita eli suuntaavat toimijoita tulevaisuuteen (ks. luku 4.1.). Seuraavaksi siirryn juonellistamassani narratiivissa tarkastelemaan EU:n identiteettitarinassa läsnä olevaa muutosta. Juonellistamassani identiteettitarinassa muutos edustaa keskikohtaa.

5.3. Maailmanjärjestyksen muutos: ”emme ole ainoastaan kauppakumppaneita”

Euroopan unioni siis tiedostaa olevansa taloudellinen toimija suhteessa Intiaan ja toimijoiden yhteinen historia kauppapolitiikan saralla on eittämättä osa Euroopan unionin identiteettiä. Läpi aineiston läsnä on kuitenkin muutoshakuisuus. Ikään kuin kaupankäynnille perustuvat suhteet olisivat olleet jonkinlainen ensiaskel tai miettimistäuko jollekin muulle, joka on vielä arvokkaampaa. Tai kuten eurooppalainen identiteetti ainoastaan kauppamahtina olisi epätäydellinen ja että suhteiden kehitys laajemmalle alueelle olisi väistämätöntä. Patten toivookin, että Euroopan unionin ja Intian väliset suhteet nousisivat ”*uudelle, korkeammalle*

¹ “My first message is this: Europe takes India very seriously. The time has come to move from words to action. Dramatic change is a foot.” Mandelson 13.1.2005.

² Nykyisellä kontekstilla EU viittaa maailmanjärjestyksen muutokseen, jota ilmentää muun muassa syyskuun 11. päivän terrori-iskut.

³ “We in Europe will listen more closely to India in future. We intend to give the word “solidarity” its full meaning. India has long been a strong and reliable partner for Europe, but our partnership gains even greater importance in the present context.” Prodi 23.11.2001b.

tasolle”¹. Muutosta perustellaan yhtäältä niin sanotulla ’spill over -efektillä’, jonka mukaan suhteet luontaisesti syvenevät talouden lisäksi myös muille aloille.

*”Koska tarvitsemme toisiamme taloudellisesti, me emme voi välttää tekemästä yhteistyötä laajemmalla monenkeskisellä areenalla.”*²

*”Mielestäni, kuten olen sanonut jo aiemmin, yhteistyön syventäminen välillämme on oleellista nyt kun EU ja Intia jatkavat kumppanuutensa eteenpäin viemistä. Toinen poliittinen huippukokous, jonka on määrä olla huomenna, on todistus toisiimme sitoutumisesta; kuten on myös tänään pidetty bisnessektorin vaikuttajien tapaaminen. Molemmat osapuolet ovat nyt valmiita hyväksymään sen, että keskustelun aika on päättynyt ja on aika toimia.”*³

Tarvetta syvenevälle kumppanuudelle perustellaan maailmanjärjestyksen muutoksella. Uusi maailmanjärjestys asettaa sekä EU:lle että Intialle uusia haasteita. Maailmanjärjestyksen muutos rakentuu aineistossa sekä globaalin talouden että poliittisten muutosten ympärille. Poliittinen muutos tarkoittaa esimerkiksi kasvavaa turvattomuutta, johon viitataan muun muassa syyskuun 11. päivän iskuilla ja terrorismin leviämällä. Globalisaatio taas koetaan maailman kutistumisena. Maailmasta on tullut globaali kylä, jossa merkittävät toimijat eivät voi olla ottamatta toisiaan huomioon.

*”Kuinka EU ja Intia, kaksi globaalia toimijaa moninapaisessa maailmassa, voivat vastata näihin uusiin uhkiin?”*⁴

*”Maailma on enenevässä määrin ’globaali kylä’, jossa läsnä ovat yhteiset uhat ja mahdollisuudet.”*⁵

*”Kansainvälistä talousjärjestelmää ravistellaan. Uudet taloudelliset toimijat nousevat. Kansainvälinen kaupankäynti, taloussuhteet ja kasvavassa määrin myös globaali politiikka muuttuvat nopeasti.”*⁶

¹ “to a new, higher level” Patten 25.1.2001.

² “Since we need each other economically, we cannot avoid cooperating in a broader multilateral arena.” Prodi 29.11.2003.

³ “For me, as I have said to you before, the broadening of contacts between us both is essential at a time when the EU and India continue to forge ahead with their partnership. The second Political Summit, due to take place tomorrow, is a testament to our commitment to one another; as is the Business Summit which is being held today. Both partners now readily accept that the time of dialogue has passed, and the time for action is upon us.” Lamy 22.11.2001b.

⁴ “How can India and Europe, two global actors in the multipolar world, address the new threats?” Cailloët 21.11.2002.

⁵ “The world is increasingly a ’global village’, presenting common threats and opportunities.” The European Union in partnership with India.

⁶ “The international economic order is being shaken. New economic powers are growing. The face of international business, economic relations, and, increasingly too, global politics is changing fast.” Mandelson 13.1.2005.

Lisäksi muutoksella viitataan aineistossa sekä maailman moninapaistumiseen että taloudelliseen liberalisaatioon. Maailmanjärjestyksen muutoksella tarkoitetaan siis juuri luvussa 1.1. kuvaamaani kehitystä. Tässä muuttuvassa maailmanjärjestyksessä EU antaa sekä itselleen että Intialle roolin maailmanlaajuisina vakauden edistäjinä, joiden on otettava vastuu maailman tulevaisuudesta. Samalla EU perustelee tarvetta omalle poliittiselle toimijuudelleen:

”Koska EU:n ja Intian rooli maailmanlaajuisen vakauden keskeisinä edistäjinä on voimistumassa, suhteiden painopiste on siirtynyt kaupankäynnistä laajempiin poliittisiin kysymyksiin. Molemmat osapuolet suosivat monenvälistä järjestelmää ja toimivat jo tehokkaasti yhteistyössä Yhdistyneissä Kansakunnissa (YK) ja muilla foorumeilla. Tätä olisi vahvistettava strategisella liitolla tehokkaan monenvälisen lähestymistavan edistämiseksi.”¹

Kuten olen jo esittänyt, EU katsoo olevansa samankaltainen toimija Intian kanssa. Näin ollen voimme olettaa, että Euroopan unionin mukaan EU:lla ja Intialla on samankaltainen lähestymistapa uusiin maailmanjärjestyksen muutoksesta kumpuaviin haasteisiin. Euroopan unionin mukaan EU:lla ja Intialla on yhteinen velvollisuus toimia oikein muuttuvassa maailmassa. Aineiston valossa syntyy käsitys, että EU:lla ja Intialla yhdessä olisi moraalinen velvollisuus pelastaa maailma. EU jopa niin sanotusti vetoaa Intian tunteisiin ja on sitä mieltä, että *”jos Intia haluaa olla osa maailmaa, jossa globaalit vastuut jaetaan reilusti, Intian ja EU:n välisissä suhteissa on järkeä.”²* Euroopan unionilla ja Intialla on siis Euroopan unionin mukaan yhteiset intressit ja haasteet. Esimerkiksi EU ja Intia saavat molemmat position monenvälistä järjestelmää suosivina maailmanlaajuisen vakauden edistäjinä, minkä vuoksi tiiviimpi yhteistyö poliittisten kysymysten saralla on perusteltua. Yhteiset haasteet ovat EU:n diskurssissa ilmastonmuutoksen kaltaisia globaalien tason haasteita.

”Ja vaikka olenkin ylpeä brittiläisistä juuristani, uskon Euroopan potentiaaliin ja minulla on kunnia edustaa Eurooppaa, joka haluaa rakentaa uuden ja vahvemman suhteen voimistuvan Intian kanssa, jotta voimme yhdessä käydä keskinäisriippuvaisen ja hauraan maailmamme kimppuun.”³

¹ Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ”EU:n ja Intian strateginen kumppanuus”.

² “If India wants to see a world in which global responsibilities are more widely and fairly shared, a close relationship with the E.U. makes sense.” Patten 17.2.2004.

³ “And proud though I am of my British roots, I speak as someone who believes in the potential of Europe, and now has the privilege of representing Europe, who wants to build a new stronger partnership with the new emerging India, so that we can tackle together the problems of our interdependent and fragile world.” Mandelson 13.1.2005.

”Lisäksi EU ja Intia ovat pitkäaikaisia kumppaneita. Intia oli yksi ensimmäisistä valtioista, joka solmi diplomaattisuhteet Euroopan yhteisön kanssa. Tämä suhde on kuitenkin viime aikoihin asti perustunut kaupankäynnille ja yhteistyölle. Sekä Intialta että EU:lta kesti hetken aikaa käsittää, että olemme tärkeitä kumppaneita moninapaisen maailmanjärjestyksen luomisessa.”¹

”Maailman johtajien, kuten EU:n (maailman suurin talous) ja Intian (väkiluvultaan toiseksi suurin valtio ja neljänneksi suurin talous PPP:lla² mitattuna) täytyy globaaleina toimijoina ja kumppaneina tehdä yhteistyötä uhkien vähentämiseksi ja mahdollisuuksien optimoimiseksi.”³

”Sekä Intiaan että EU:in kohdistuu yhteisiä globaalien tason haasteita, jotka velvoittavat meidät [EU:n ja Intian] työskentelemään yhdessä globaaleina kumppaneina. Haasteita, kuten ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja tarve reilulle ja säännellylle maailmankaupalle.”⁴

Muuttuvalla maailmanjärjestyksellä on siis yhteys Euroopan unionin identiteettiin: maailma on alati muuttuva areena ja EU on kansainvälisten suhteiden dynaaminen toimija, joka omalla toiminnallaan pyrkii aktiivisesti viemään maailmaa oikeaan suuntaan. EU perustele muuttuvalla maailmanjärjestyksellä dynaamisen toimijan positiotaan. Vaikka intialaiset näkevät EU:n usein ainoastaan kauppakumppaninaan, tämä ei EU:n mielestä pidä paikkaansa. EU pyrkii korjaamaan tämän intialaisten virhearvion tai ainakin todistamaan, että koska maailma muuttuu, EU ei ole enää ainoastaan kauppakumppani Intialle.

”Intiassa monet pitävät EU:a merkittävänä ainoastaan kaupan ja talouden alalla. Tämä on kuitenkin vakava väärinkäsitys. Maailma on alati muuttuva areena. Ja EU on yksi kansainvälisten suhteiden dynamiikan parhaista esimerkeistä.”⁵

Mielenkiintoisen riitasoinnun identiteettitarinaan luo kuitenkin muun muassa Prodi sanoessaan, että Intiaa kutsutaan ottamaan suurempi rooli kansainvälisellä areenalla, kun taas Euroopan oletetaan ottavan suurempia kansainvälisiä vastuualueita. Eurooppa siis tarkastelee

¹ “The EU and India are longstanding partners, too. India was amongst the first countries to set up diplomatic relations with the European Community. However, this was a relationship dominated by trade and cooperation matters until recently. Both India and EU took some time to realise that we are important partners in the shaping of a multipolar world.” Patten 29.1.2001.

² Taloustieteessä purchasing power parity (PPP) on arvio ostovoimien eroista, jotka määritellään pitkältä ajalta tarkastelluista vaihtokursseista tietyissä maissa. On syytä muistaa, että jonkin toisen kansantaloudellisen mittarin mukaan tulos voisi olla erilainen. Ostovoimaa kuitenkin mitataan usein juuri PPP:lla, koska PPP huomioi paikalliset hintatason vaihtelut.

³ “World leaders such as the EU (world’s biggest economy) and India (the second most populous nation and fourth largest economy in purchasing power parity terms) must cooperate as global players and partners to reduce the threats and and optimise the opportunities.” The European Union in partnership with India.

⁴ “Finally, both India face common challenges of a global scale which require us to work together as global partners. Challenges, such as climate change, sustainable development and the need for a fair, rules-based system of world trade.” Prodi 23.11.2001a.

⁵ “In India the EU is seen by many as important by only in terms of trade an economic matters. However, this is a serious misconception. The world is an ever-changing arena. And the EU is one the best examples of the dynamics of the international relations.” Prodi 29.11.2003.

Intiaa jollain tavoin yläpuolelta tai ainakin näkee itsensä osana kuviteltua kansainvälistä yhteisöä, jolla on valta kutsua (ja olla kutsumatta) toimijoita ottamaan suurempaa roolia kansainvälisellä areenalla. EU antaa itselleen aseman maailmanjärjestyksen muokkaajana tai antaa vähintään ymmärtää, että sillä on suurempi valta vaikuttaa maailmanjärjestykseen kuin Intialla.

”Tämä voimakkaampi EU, jota olemme rakentamassa, tulee olemaan johtava toimija kansainvälisissä suhteissa. Aivan kuten Intiaa kutsutaan ottamaan suurempi rooli kansainvälisellä areenalla, Euroopan oletetaan ottavan itselleen uusia kansainvälisiä vastuualueita.”¹

Maailma muuttuu ja samalla muuttuu myös Euroopan unioni. EU tiedostaa oman aktiivisemmän roolinsa ja katsoo, että uudessa maailmanjärjestyksessä sillä on entistä enemmän annettavaa Intialle. EU:n mukaan maailmanjärjestyksen muutoksen myötä Euroopan unionin ja Intian kahdenvälinen suhde voi kehittyä tasavertaiseksi suhteeksi.

”Haluaisin nähdä EU:n ja Intian suhteen tasavertaisena suhteena. Aivan kuten me [EU] muutimme nopeasti, arvostamme myös sitä, miten Intia kehittyy.”²

EU kasvaa sisäisesti, kun se ottaa mukaan uusia jäsenvaltioita, mutta sisäistä kehitystä tärkeämpää on EU:n kasvava ’kypsyys’ ja kyky toimia kansainvälisellä areenalla.³ EU:n ja Intian tulevaisuus riippuu niiden kyvystä tehdä yhteistyötä. Suhteiden rajoittuminen vain kauppapoliittiselle tasolle olisi EU:n mukaan virhe.

”Meidän ei tulisi tehdä sitä virhettä, että rajaisimme ne [EU-Intia suhteet] vain kysymyksiin taloudesta ja investoinneista, vaikka näillä aloilla olemmekin saavuttaneet merkittävimmät tulokset tähän mennessä. Tulevaisuus riippuu kyvystämme sitoutua työskentelemään yhdessä yhteisten uusien haasteiden edessä. Yhteiset kulttuuriset juuremme auttavat meitä tässä yhteistyössä.”⁴

¹ “This stronger European union we are building is leading player in the international relations. Just as India is called on to play a major role on the world stage, Europe is increasingly expected to assume new international responsibilities.” Prodi 29.11.2003.

² “The special relationship I would like to see is one of equals. Just as we are changing fast, we appreciate that India herself is evolving.” Patten 17.2.2004.

³ “The growing maturity of the Union and its capacity to play a role on the world stage.” Patten 17.2.2004.

⁴ “We should not make a mistake of limiting them to trade and investment, even if these are the fields where the greatest progress has been made so far. The future depends on our capacity to work together with shared determination to deal with all the other common challenges we face. And drawing on our common cultural roots will help us to do so.” Prodi 29.11.2003.

”Sekä EU että Intia ovat nyt merkittäviä toimijoita globaalilla areenalla, joten suhteen ydin on siirtymässä kohti laajempaa poliittista ulottuvuutta. Koska EU:a ja Intiaa pidetään enenemässä määrin vakauttavina voimina maailmassa, ja koska EU ja Intia pitävät toisiaan merkittävinä toimijoina, kumppanuuden tärkeimmän prioriteetin tulee olla rauhan, turvallisuuden ja demokratian edistäminen maailmassa.”¹

”Intialaisilla ja eurooppalaisilla on historiallinen mahdollisuus vahvistaa suhteitaan. Tekemällä niin, me voimme muokata maailmasta turvallisemman ja vauraamman. Olkaamme määrätietoisia ja tähdätkäämme korkealle.”²

Euroopan unionin identiteettitarina on siis alusta asti tähdännyt johonkin ja muutoksen korostaminen on vahvasti läsnä aineistossa. Muutosta perustellaan maailmanjärjestyksen muutoksella ja laajentuvan EU:n kasvavalla maailmanlaajuisella merkityksellä.

”Kuluvalla vuosikymmenellä meidän olisi keskityttävä vahvistamaan EU:n poliittinen ja taloudellinen läsnäolo Aasiassa tasolle, joka vastaa laajentuvan EU:n kasvavaa maailmanlaajuisuutta merkitystä.”³

Narratiivin keskikohdan päätteeksi on aika siirtyä kohti loppuhuipennusta. Tai kuten Patten toteaa, *”on aika aloittaa uusi kappale suhteessamme.”⁴*

5.4. Strateginen kumppanuus: ”EU on tullut jäädäkseen”

EU:n identiteettitarina on kulkenut sivilisaatioiden samankaltaisuudesta, taloudellisen yhteistyön kautta poliittiseen kumppanuuteen, jota perustellaan maailmanjärjestyksen muutoksella. EU:n rooli Intiassa ei ole enää olla vain taloudellinen toimija tai markkina-alue. EU pyrkii aktiivisesti tuomaan esiin EU:n ja Intian suhteiden poliittisuutta, joka pitää sisällään maailmanlaajuisen vakauden keskeisen edistäjän roolin. Identiteettitarinan myötä EU antaa itselleen merkittävän toimijan position, jota ei kyseenalaisteta, joka on tässä ja nyt ja tulee olemaan myös tulevaisuudessa. Muutos kulminoituu EU:n ja Intian välillä solmittavaan strategiseen kumppanuuteen.

¹ “Both India and the EU are now important actors on the global stage, so the focus of their relationship is shifting towards a wider political dimension. Given that the EU and India are increasingly regarded as forces for stability in the world and see each other as major players, the key priority for their partnership must be promoting peace, security and democracy in the world.” Annex to the Communication from the Commission “An EU-India Strategic Partnership”.

² “Indians and Europeans have a historic opportunity to strengthen and build on their relations. By doing so, we can help shape a more secure and prosperous world. Let us be ambitious and aim high.” Prodi 29.11.2003.

³ Komission tiedonanto 4.9.2001.

⁴ “The time is right for a new chapter in our relationship.” Patten 17.2.2004.

”Koska EU:n ja Intian rooli maailmanlaajuisen vakauden keskeisinä edistäjinä on voimistumassa, suhteiden painopiste on siirtynyt kaupankäynnistä laajempiin poliittisiin kysymyksiin.”¹

”Mutta EU:n kumppanuus Intian kanssa on enemmän kuin kehitysapuun ja kaupankäyntiin nojaavat suhteet. Se on myös poliittinen kumppanuus. Yksi Euroopan unionin päämääristä on edistää vakautta ja demokratiaa kaikkialla maailmassa. Intia, joka on vakaa, kypsä ja eläväinen demokratia, on avainkumppani tässä prosessissa ja luonnollinen kulmakivi EU:n suhteille Etelä-Aasian kanssa.”²

Aineiston perusteella voidaan sanoa, että strateginen kumppanuus³ Intian kanssa on se, mihin EU on tähdännyt. Strategisen kumppanuuden myötä EU:n ja Intian välisissä suhteissa alkaa uusi aikakausi. Strateginen kumppanuus ja siihen liittyvä konkreettisen politiikan yhteistyöaluetta sisältävä *yhteinen toimintaohjelma*⁴ hyväksyttiin Delhissä 7.9.2005 järjestetyssä huippukokouksessa. Jainin mukaan käytännön tasolla EU:n ja Intian välisen strategisen kumppanuuden ongelma on kuitenkin se, että yhteisestä toimintaohjelmasta huolimatta EU:lla ja Intialla ei ole selkeää visiota siitä, mitä strategisella kumppanuudella konkreettisesti tarkoitetaan.

Euroopan unionin pyrkimykset solmia niin sanottuja strategisia kumppanuuksia viittaa EU:n tahtoon luoda itselleen positio merkittävänä maailmanpoliittisena toimijana. Strategisen kumppanuuden solmimisen jälkeen Intiasta on tullut yksi Euroopan unionin strategisista partnereista Yhdysvaltain, Kanadan, Japanin, Venäjän ja Kiinan rinnalle⁵. Strategisen kumppanuuden myötä EU antaa itselleen position strategisena toimijana ja samalla tunnustaa Intian kasvavan roolin maailmassa. Jälleen EU tarkastelee Intiaa ikään kuin yläpuolelta käsin ja korostaa omaa merkitystään suhteessa Intiaan. EU:lla on valta ottaa tai olla ottamatta Intia strategisten kumppaneidensa joukkoon. EU ilmoittaa, että se *”valitsee huolellisesti strategiset*

¹ Komission tiedonanto 16.6.2004.

² “But the EU’s partnership with India is about more than aid and trade. It is also a political partnership. One of the goals of the European Union is to promote stability and democracy around the globe. India, as a stable, mature and vibrant democracy, is a key partner in this process and the natural cornerstone of the EU’s relationship with South Asia.” Prodi 23.11.2001a.

³ Madsen kirjoittaa, että strateginen kumppanuus käsitteenä on tuskin kymmenen vuotta vanha. Termiä ei juurikaan käytetä Yhdysvaltain poliittisessa retoriikassa, sillä USA:ssa termi strateginen assosioituu ydinaseeseen. Madsenin mukaan strategiset kumppanuudet ovat sopimuksia, jotka valtiot tai valtioryhmät solmivat erilaisiin päämääriin liittyen. Nämä päämäärät eivät ole ensisijaisesti sotilaallisia, vaan voivat olla esimerkiksi taloudellia. Madsen vertaa strategista kumppanuutta avioliittoon: strategisen kumppanuuden odotetaan olevan pitkäikäinen ja toista osapuolta kunnioittava. Toisaalta strateginen kumppanuus voidaan solmia hänen mukaansa sellaisten yritysten välillä, jotka eivät halua solmia virallisempia tai kattavampia sopimuksia. Madsen 18.6.2008.

⁴ Joint Action Plan: http://www.delind.ec.europa.eu/en/political_dialogue/summits/sixth/joint_action_plan.pdf.

⁵ Strategisten kumppanuuksien solmimisvuodet: Yhdysvallat 1995, Japani 2001, Kiina 2003, Kanada 2004, Venäjän 2004, Intia 2005.

kumppaninsa” ja katsoo itse jo kuuluvansa ”maailman merkittävimpien toimijoiden kerhoon”¹.

”Päätös lanseerata EU-Intia strateginen kumppanuus vuonna 2004 oli kulminaatiopiste Lissabonin huippukokouksesta kesäkuussa 2000 alkaneelle suhteiden nousujohteiselle kehitykselle. Komission tiedonannossa ”EU-Intia strateginen kumppanuus” tunnustettiin Intian potentiaali tulla yhdeksi maailman merkittävimmistä toimijoista ja Intia pääsi EU:n huolellisesti valittujen strategisten kumppaneiden ’kerhoon’ USA:n, Kiinan, Kanadan ja Venäjän rinnalle.”²

Euroopan unionilla ja Intialla on EU:n mukaan ollut paljon yhteistä läpi identiteettitarinan. Nyt, strategisen kumppanuuden myötä, EU katsoo että sillä on enemmän kuin koskaan yhteistä Intian kanssa. EU on identiteettitarinassaan ottanut Intian tarinan osaksi omaansa ja tämä tarjoaa molemmille osapuolille niin paljon etuja, että osapuolilla ei ole varaa jättää kumppanuutta huomioimatta.

”[Intian] suhde erityisesti Euroopan unionin kanssa on kehittynyt eksponentiaalisesti viime vuosina. Intialla ja Euroopalla on pitkä yhteinen historia, mutta meillä ei ole koskaan ollut enemmän yhteistä mitä tulee jaettuihin visioihin, päämääriin ja haasteisiin, kuin mitä meillä on nyt. EU:n turvallisuusstrategia määrittää Intian yhdeksi niistä viidestä maasta, joiden kanssa EU:n tulisi pyrkiä kehittämään strateginen kumppanuus tulevaisuudessa.”³

”Kuten tämä analyysi osoittaa, Intia ja EU edustavat huomattavaa mahdollisuuksien potentiaalia toinen toiselleen kaikilla aloilla. Kummallakaan osapuolella ei ole varaa olla ottamatta huomioon niitä valtavia etuja, jotka tiiviimmällä suhteella saavutetaan.”⁴

EU:n identiteettitarinassa EU siis lopultakin ottaa paikkansa maailmanpolitiikan merkittävänä toimijana. EU ei ole vain taloudellinen jättiläinen vaan myös kansainvälistä politiikkaa ja maailmanjärjestystä muokkaava toimija. EU antaa sekä itselleen että Intialle ’maailman johtajan’ position ja korostaa sekä omaa että Intian roolia maailmanjärjestyksessä – sekä talouden että politiikan saralla. Identiteettitarina on saanut onnellisen lopun ja päämäärä on

¹ Press Release (European Commission) 2.9.2005.

² “The decision to launch an EU-India Strategic Partnership in 2004 was the culmination of an important up-swing in relations starting with the first Summit held in Lisbon in June 2000. The Commission Communication “An EU-India Strategic Partnership” acknowledged India’s potential to be one of the world’s most important international actors and India entered the ‘club’ of the EU’s carefully selected strategic partners, along with the US, China, Canada and Russia.” Press Release (European Commission) 2.9.2005.

³ “The relationship with the EU, in particular, has developed exponentially in scope and intensity in recent years. India and Europe have a long shared history but have never had more in common, in terms of shared vision, goals, and challenges than we do today. The EU Security Strategy paper identifies India as one of five countries with which the EU should endeavour to develop a future strategic partnership.” Annex to the Communication from the Commission “An EU-India Strategic Partnership”.

⁴ “As this analysis shows, India and the EU present impressive potential opportunities for each other in all areas. Neither side can afford to ignore the huge benefits deriving from an evercloser relationship.” Annex to the Communication from the Commission “An EU-India Strategic Partnership”.

saavutettu. Euroopan komissio toivoo, että strategisen kumppanuuden myötä ”hyvien ystävien välillä käyty vuoropuhelu muuttuu kahden merkittävän kansainvälisen politiikan toimijan väliseksi todelliseksi strategiseksi kumppanuudeksi”¹. Strategisen kumppanuuden eteen tullaan Euroopan unionin mukaan tulevaisuudessa tekemään töitä, jotta siitä tulee suuri menestys.

*”Jaettuihin arvoihimme sekä yhteiseen sitoutumiseemme vapauteen ja demokratiaan perustuen, me tulemme ajamaan entistä tiiviimpää suhdetta ja tekemään strategisen kumppanuuden valtavaksi menestykseksi.”*²

*”Uskon, että tänään lanseeraamamme strategisen kumppanuuden myötä olemme edistyneet valtavasti. Tässä kulminoituu aiemmin tehty työ ja tämä on uuden ajanjakson alku. Seuraavalla ajanjaksolla tulemme työskentelemään yhä tiiviimmin yhdessä ajaaksemme tärkeimpiä strategisia päämääriämme. Ensimmäinen niistä on multilateralismi. [...] Toinen on yhteistyömme parantaminen monissa konkreettisissa kysymyksissä.”*³

Tulevaisuudessa siis riittää vielä haasteita sekä Intialle että EU:lle, mutta yksi asia on silti EU:n mielestä varmaa: EU on itsenäinen ja yhtenäinen globaali toimija, joka on tullut jäädäkseen.

*”EU on itsenäinen globaali toimija: EU on enemmän kuin jäsenvaltioidensa summa. Yksi asia johon voitte luottaa on EU:n ulkosuhteiden vahvistuminen; mikä tahansa muu strategia, joka perustuisi vastakkaiseen johtopäätökseen olisi vakava väärinarvio. EU on tullut jäädäkseen.”*⁴

5.5. Euroopan unionin ulkopoliittinen identiteetti suhteessa Intiaan

Kuten metodiosiossa olen esittänyt, narratiivisen identiteetin tutkiminen perustuu ajatukseen, että sen tietäminen kuka tai mikä olen, mikä minulle on tärkeää ja mihin olen matkalla edellyttää menneisyyden kertomista tarinaksi. Tarina taas tuottaa toimijan sellaiseksi kuin se on. Kertomus siis toimii välittäjänä elämän ja identiteetin välillä (ks. luku 4.1.). Olen tässä

¹ “The Commission therefore hopes that this strategy will be the starting point of a joint reflection that leads to a firm and visible up-grading of the EU-India relationship from the existing dialogue between good friends to a truly strategic partnership between two major international players.” Annex to the Communication from the Commission “An EU-India Strategic Partnership”.

² “Based on our joint values, on our shared commitment to freedom and democracy, we will forge an ever closer relationship and make the strategic partnership a huge success.” Press Release (EC) 12.10.2006.

³ “I think that we had a great progress with the strategic partnership that we launched today. It is a culmination of the initial work and the starting of a new period. In the next period we shall work more closely together in support of our main strategic goals. The first one is multilateralism. [...] Second is improving our cooperation in a number of concrete issues.” Prodi 8.11.2004

⁴ “The EU is a global actor in its own right: The EU represents more than the sum of its member states. One thing you can rely on is a further strengthening of its external policy; any strategy based on the opposite conclusion would be a serious miscalculation. The EU is here to stay.” Prodi 29.11.2003.

luvussa narratiivin auktorin ominaisuudessa rakentanut Euroopan unionille aineistosta nousevan identiteettitarinan. Identiteettitarinan kautta Euroopan unioni pyrkii vaikuttamaan tulevaisuuteen ja muuttamaan tulevaisuutta itselleen suotuisaksi. Euroopan unionin suhde Intiaan on aineiston valossa mielestäni 'hitaasti kypsyvä suhde', jonka puitteissa EU on pyrkinyt nostamaan omaa kansainvälisen politiikan toimijan statustaan. Komissaari Erkki Liikanen vertaa suhdetta maratonin juoksemiseen: olennaista ei ole vauhti vaan se, että koko ajan pyritään kohti maalia.

*"Vaikka minun täytyy tunnustaa, että tietämykseni kriketistä on niukkaa, vierailuani täällä voisi kutsua krikettiin viitaten "lyhyiksi vuoropareiksi", mutta luotan siihen että vierailu tulee olemaan hyvä, ja se vie matkaa eteenpäin EU-Intia suhteiden maratonilla. Maratonin juokseminen on urheilulaji, jonka tunnen paremmin. Siinä tärkeämpää kuin vauhti jolla liikut on kohti maalia eteneminen. Ja tällä tavoin suhteemme ovat epäilemättä viime aikoina kehittyneet ja tulevat varmasti kehittymään myös tulevaisuudessa."*¹

Koska analyysini on kaksiosainen, kokoan tässä kappaleessa yhteen Euroopan unionin narratiivisen identiteetin ominaispiirteet eli analyysin ensimmäisen osan tutkimustulokset.

5.5.1. Narratiivinen identiteetti: mikä olen?

Euroopan unioni antaa aineistosta nousevassa identiteettitarinassaan itselleen erilaisia positioita. Korostaessaan toimijoiden samankaltaisuutta EU asettaa itsensä samalle tasolle Intian kanssa. EU pitää Intiaa vanhana mutta silti modernina sivilisaationa. Sama pätee EU:n mielestä Euroopan unioniin. EU katsoo, että sillä on kulttuurinen ja kielellinen yhteys Intiaan. Toisaalta EU katselee Intiaa myös ylhäältä käsin, vaikka pyrkiikin suhtautumaan Intiaan nöyryydellä ja näkemään sen tasavertaisena kumppanina. Ikään kuin EU olisi paremmassa asemassa kuin Intia. EU ottaa roolikseen Intian kehityksen tukemisen, vaikka tunnustaakin sen, että Intia ei ole enää ainoastaan kehitysmää. Globaalissa kontekstissa EU katsoo olevansa yhä hieman merkittävämmässä asemassa kuin Intia

Euroopan unioni siis antaa itselleen identiteettitarinan etenemisen myötä position merkittävänä toimijana maailmanjärjestyksessä. EU on myös merkittävä talousalue ja

¹ "Although I must confess that my knowledge about cricket is scarce, my stay here will be what you might refer to as "a short innings" but I trust it will be a good one and that it will be a continuation of the marathon of EU India relations. Marathon running is a sport I know better and here, what is important is the fact that you keep moving to reach the finishing, rather than the speed by which you move. And that is certainly what our relations have been doing for some time now and will surely continue to do so in the future." Liikanen 25.3.2004.

taloudellinen toimija, joka puhuu multilateralismin puolesta. Tarinan edetessä EU ei omasta mielestään ole enää sanonnan mukaisesti taloudellinen jättiläinen ja poliittinen kääpiö, vaan antaa itselleen aseman kansainvälisten suhteiden dynaamisena toimijana, jolla on mahdollisuus vaikuttaa muun muassa Intian tulevaisuuteen. EU on maailmanlaajuisen vakauden edistäjä, jolla on moraalinen velvollisuus pelastaa maailma ja puolustaa yhteisiä arvoja. EU antaa Intialle position merkittävänä toimijana ja pyrkii sitomaan Intian pyrkimykset omiin pyrkimyksiinsä antamalla Intialle EU:n strategisen kumppanin position.

5.5.2. Narratiivinen identiteetti: mikä minulle on tärkeää?

EU näkee itsensä myös niin sanottuna moraalin vartijana, jonka tehtävänä on puolustaa tärkeitä arvoja. Intian tavoin EU on ylpeä suvaitsevaisuudestaan ja siitä, että on kaikessa monimuotoisuudessaan yhtenäinen. Euroopan unionille tärkeät arvot kumpuavat eurooppalaisesta sivilisaatiosta, mutta EU:n mukaan myös Intia jakaa nämä arvot. Yhteisiä aineistosta nousevia arvoja ovat demokratia, oikeusvaltion periaate, lehdistönvapaus, kansallinen integraatio, sekularismi, kansainvälinen yhteisymmärrys, ihmisoikeuksien suojeleminen sekä kulttuurien, kielten ja kansojen monimuotoisuuden hyväksyminen.

5.5.3. Narratiivinen identiteetti: mihin olen matkalla?

Aineistosta nouseva identiteettitarina on tulevaisuuteen suuntaava. Luonnollinen EU:n ja Intian sivilisaatioiden samankaltaisuuteen perustuva yhteys kasvaa taloussuhteiden kautta strategiseksi kumppanuudeksi. Läpi tarinan EU on ollut matkalla kohti merkittävää toimijuutta. Samalla EU on antanut Intialle merkittävän toimijan position. Tulevaisuudessa EU aikoo ratkaista haasteita ja ongelmia yhdessä Intian kanssa. EU on identiteettitarinassaan kietonut Intian tulevaisuuden osaksi omaa tulevaisuuttaan ja samalla rakentanut sekä EU:lle että Intialle merkittävän roolin uudessa maailmanjärjestyksessä. EU kuitenkin näkee itsensä kansainvälisen politiikan *sui generis* toimijana, joten yhteys Intiaan ei ole aukoton. EU tunnustaa Intian tulevaisuuden potentiaalin ja povaa menestystä myös itselleen.

6. AINEISTON ANALYYSI OSA 2: IDENTITEETIN TUNNUSTAMINEN JA TURVALLISUUDEN ONGELMA

Edellisessä luvussa olen analysoinut Euroopan unionin ulkopoliittisen identiteetin rakentumista suhteessa Intiaan. Tutkimuksen teoreettisen lähestymistavan mukaan kollektiivisen identiteetin rakentumiseen kuuluu oleellisena osana tunnustuksen saaminen ja antaminen osana toimijoiden välistä identiteettisuhdetta (ks. luku 2.3.). Tässä luvussa tarkastelen, tunnustaako tutkimuksen merkittävä toinen eli Intia EU:n identiteettitarinan. Tunnustuksen antamisen tutkimisella tarkoitan käytännössä sitä, onko Intia tutkimuskirjallisuuden valossa hyväksynyt aiemmin esittämäni Euroopan unionin ulkopoliittisen identiteetin vai näkeekö Intia EU:n jollain muulla tavalla. Teoreettisen lähestymistapani mukaan tunnustuksen saamisella on vaikutusta Euroopan unionin turvallisuudelle. Intian mahdollisen tunnustuksen antamisen vaikutuksia EU:n turvallisuudelle käsittelemän tämän luvun alaluvussa 6.3.

Identiteetin rakentuminen on vuorovaikutteinen prosessi, jossa yksilö tai yhteisö suhteuttaa itsensä muihin toimijoihin. Olennaista on, että nimetyn yksilön olemassaolo tunnustetaan ja tunnustetaan objektiivisesti kuvatunkaltaisena, eli että merkityksellisen toinen tunnustaa rakentumisvaiheessa olevan identiteetin. Identiteetin muodostumisen ehtona siis on, että niin sanotut merkitykselliset toiset näkevät toimijan identiteetin sellaisena kuin toimija sen itse esittää. Tunnustaminen on eräänlainen vahvistus omalle identiteetille. Kuten olen esittänyt, Ringmar lähestyy toiseuden merkitystä identiteetin rakentumisessa narratiivisesta näkökulmasta ja väittää, että toimijuuden ja identiteetin tunnustaminen perustuu toimijan kykyyn kertoa uskottava tarina itsestään. Jotta merkityksellinen toinen voi tunnustaa identiteetin, on toimijuudesta ja identiteetistä luotava uskottava tarina. EU:n ulkopoliittisen identiteetin rakentumisen kannalta olisi tärkeää, että Euroopan unionin identiteettitarina olisi sellainen, jonka Intia tunnustaisi.

Identiteetin tunnustaminen ei tapahdu yksittäisissä tilanteissa, jotka voidaan määritellä ajassa ja paikassa. Identiteetin tunnustamisen kannalta olennaista on, miten hyvin toimija tekee identiteettiään tunnetuksi merkittävälle toiselle. Tämän vuoksi tunnustuksen saamista ei ole mielekästä tutkia vain Intian ulkopoliittisen hallinnon virallisista asiakirjoista ja poliittisen johdon pitämistä puheista, sillä tunnustus ei synny vain retoriikan tasolla virallisessa

diskurssissa. Tunnustaminen on pikemminkin pitkäaikaisen 'neuvotteluprosessin' tulos ja tarkoittaa sitä, että toimijan väitetyt ominaisuudet hyväksytään olemassa oleviksi. Tämän vuoksi tutkin tunnustuksen saamista Intian ulkoministeriön julkisten EU:a käsittelevien dokumenttien ja Intian ulkopoliittisen hallinnon pitämien puheiden lisäksi myös akateemisesta aineistosta. Intialaiseen Euroopan unionia käsittelevään aineistoon liittyvä huomio on, että aineisto käsittelee suurilta osin kauppapolitiikkaa. Tästä voidaan päätellä, että tunnustuksen saaminen EU:n merkittävän maailmanpoliittisen toimijan identiteetille on hataralla pohjalla.

6.1. Intian ulkopoliitiikan kehitys

Intian ulkopoliitiikka on kokenut suuria muutoksia viimeisten viidentoista vuoden aikana. Mohan listaa viisi merkittävää kylmän sodan jälkeistä muutosta, jotka ovat hänen mukaansa mitä todennäköisimmin tulleet jäädäkseen. Ensimmäinen merkittävä muutos on Intian muutos sosialistisesta yhteiskunnasta moderniksi kapitalistiseksi yhteiskunnaksi. Yhdeksi tärkeimmistä kansallisista päämääristä on tullut sopeutua globalisaatioon ja vastata sen tuomiin haasteisiin. Toinen merkittävä muutos on, että Intia on alkanut kiinnittää huomiota omaan taloudelliseen potentiaaliinsa osana ulkopoliitiikkaa. Talouden liberalisoinnin seurauksena Intia on alkanut rohkaista ulkomaisia sijoittajia tekemään suoria sijoituksia Intiaan ja pyrkinyt itse kehittyneiden talouksien markkinoille. Mohanin mukaan taloudellinen aktivoituminen näkyy Intian agendalla suhteessa sekä suurvaltoihin ja alueellisiin kilpailijoihin että myös naapurivaltioihin yleisesti. Kolmas Mohanin esiin nostama muutos Intian ulkopoliitikassa on Intian identiteetin muutos. Intia ei enää miellä omaa rooliaan niin sanotuksi kolmannen maailman johtajaksi vaan antaa itselleen position toimijana, jolla on mahdollisuus ja tarvittava potentiaali nousta itsenäiseksi suurvallaksi. Neljäs merkittävä muutos Intian ulkopoliitikassa liittyy Neuvostoliiton hajoamiseen ja Kiinan nousuun alueelliseksi suurvallaksi. Historiallinen kehitys on pakottanut Intian hylkäämään kylmän sodan aikaisen länttä vastustavan ajatusmallin.¹

Intian ulkopoliitiikan paradigman muutos idealismista realismiin on viides Mohanin nimeämä muutos. Idealismi Intiassa juontaa juurensa kolonialismin vastustukseen ja erityisesti Mahatma Gandhin väkivallattomuuden ihannointiin. Rauhanomaisen rinnakkaiselon

¹ Mohan 2006a, 3-5.

periaatteet ja monenkeskisyyden korostaminen ovat osa aiempaa Intian idealistista ulkopolitiikkaa. Kylmän sodan päättymisen jälkeen Intia kuitenkin on huomannut realismin mukaisen lähestymistavan olevan välttämätön, jotta Intia säilyttäisi suhteellisen merkityksensä maailmanjärjestyksessä^{1,2} Paradigman muutos idealismista realismiin suuntaan on ollut selvintä Intiaa maaliskuusta 1998 toukokuuhun 2004 hallinneen Kansallisen demokraattisen allianssin (NDA) ulkopolitiikassa. NDA näkee kansallisen edun periaatteen tärkeimpänä ulkopolitiikan johtimena. Selkeää muutosta ovat tällä ajanjaksolla edustaneet Intian vuonna 1998 tekemä ydinkoe, Intian haaveet YK:n turvallisuusneuvoston pysyvästä jäsenyydestä sekä kahdenvälisen suhteiden vahvistaminen suurvaltoihin.

Intian nykyinen ulkopolitiikan strategia jakaa maailman kolmeen strategiseen kehään, jossa lähin naapurisuusalue on tärkeimpänä kehänä. Ensimmäinen kehä käsittää Pakistanin, Bangladeshin, Nepalín, Bhutanin, Malediivit ja Sri Lankan. Myös Kiina luetaan ensimmäiselle kehälle kuuluvaksi. Toinen strateginen kehä kattaa laajemmat lähialueet, jonka tärkeimmät valtiot ovat Venäjä ja Australia. Lisäksi siihen kuuluvat Afganistan, Iran ja Keski-Aasian valtiot. Intian ulkopolitiikassa EU:lla on merkitystä yhtenä navoista kolmannella, globaalilla strategisella kehällä, joka kattaa loput maapallosta. Tällä alueella Intian kunnianhimoisimpana tavoitteena on tulla merkittäväksi toimijaksi kansainvälisen vakauden ja turvallisuuden saralla sekä nousta yhdeksi maailman suurvalloista.³

6.2. Identiteetin tunnustaminen

Identiteettitarinan perusteella EU pyrkii merkittäväksi toimijaksi uudessa maailmanjärjestyksessä ja antaa samalla tunnustusta Intian nousevalle roolille. EU korostaa omaa dynaamista toimijuuttaan ja antaa globaalissa kontekstissa ymmärtää olevansa merkittävämpi toimija kuin Intia. Intian suhteita Eurooppaan määrittää Mohanin mukaan kuitenkin se, että Intia ei ole vakuuttunut Euroopan roolista globaalina poliittisena toimijana. Intia näkee EU:n kanssa solmimansa strategisen kumppanuuden ensisijaisesti omasta näkökulmastaan. Intialle on tärkeää, että EU:n kanssa solmimansa strategisen kumppanuuden myötä se on hyväksytty samaan joukkoon USA:n, Japanin, Kanadan, Kiinan ja Venäjän

¹ Kuten Den Xiaoping korosti pragmatismia Kiinassa, Intian johtajat alkoivat painottaa käytännön toimia vallan ja vaurauden saavuttamiseksi.

² Mohan 2006a, 3-5.

³ Mohan 2006b, 17-18.

kanssa. EU:lta saatu tunnustus vahvistaa Intian pyrkimystä suurvallaksi muiden merkittävien toimijoiden joukkoon.¹ Euroopan unioni ei kuitenkaan täysin saa Intialta tunnustusta merkittävän toimijan identiteetilleen, vaikka virallisen retoriikan tasolla Intia selvästi pitääkin EU:a tärkeänä toimijana moninapaisessa maailmassa ja antaa samankaltaisen position myös itselleen.

Vaikka EU ja Intia intialaisen professori Rajendra K. Jainin² mukaan jakavat yhteiset arvot ja ovat samaa mieltä monista asioista, on EU:n ja Intian välillä hänen mukaansa kuitenkin perustavanlaatuisia erimielisyyksiä. EU:n ajama Euroopan unionin ja Intian 'luonnollinen kumppanuus' ei Intian mielestä toteudu, vaan suhteen ydin on ja tulee tulevaisuudessakin olemaan kauppapoliittisissa kysymyksissä.³ Taloussuhteissa EU on Intialle tärkeä kumppani. Euroopan unionin ja Intian välinen kaupankäynti on kasvanut merkittävästi 2000-luvulla. Kaupankäynti on kaksinkertaistunut 29 miljardista eurosta vuonna 2003 yli 55 miljardiin euroon vuonna 2007. EU:n suorat investoinnit Intiaan taas ovat kolminkertaistuneet 760 miljoonasta eurosta vuonna 2003 2,4 miljardiin euroon vuonna 2003.⁴ Kauppapoliittisena toimijana Intian voidaan katsoa antavan tunnusta EU:n identiteetille.

On syytä kuitenkin huomata, että vaikka EU:n ja Intian välinen kaupankäynti on kasvanut ja EU oli pitkään Intian tärkein kauppakumppani, on Itä-Aasia noussut Euroopan unionia merkittävämmäksi kauppakumppaniksi Intialle⁵. Muutoksen taustalla on etenkin Intian ja Kiinan välisen kaupan kasvu. Lisäksi Intian uuden itään katsovan *Look East -politiikan* myötä Intia on tietoisesti pyrkinyt vahvistamaan suhteitaan itään.⁶

Toinen kahdenvälistä Euroopan unionin ja Intian kahdenvälistä taloudellista yhteistyötä varjostava tekijä on, että Intian kauppapolitiikka nojaa voimakkaasti Maailman kauppajärjestöön (World Trade Organisation, WTO). Jainin mukaan Intia lähestyy Euroopan unionia mielellään WTO:n kautta ja pitää EU:a merkittävänä toimijana, kun on kyse

¹ Saran 24.2.2005.

² Professori Rajendra K. Jain toimii Eurooppa-opintojen laitoksen johtajana ja professorina Jawaharlal Nehru -yliopistossa New Delhissä. Lisäksi hän toimii Intian Eurooppa-opintojen järjestön (Indian Association for European Union Studies, IAEUS) pääsihteerinä. Ks. lisää professori Jainin verkkosivusto: <http://www.jnu.ac.in/Faculty/rkjain/>.

³ Jain 2006, 91.

⁴ ks. esim. http://ec.europa.eu/trade/issues/bilateral/countries/india/index_en.htm.

⁵ Vuonna 2005.

⁶ Jaffrelot 2006, 1.

monenvälisistä kauppaneuvotteluista¹.² Toisaalta Intia on kritisoinut Euroopan unionia 'double standard -käyttäytymisestä', kun on kyse WTO:sta ja vapaakaupasta. Erityisesti intialaisessa mediassa³ EU:n on toistuvasti väitetty pelaavan kapitalismin sääntöjen mukaan ainoastaan silloin, kun se hyödyttää EU:a itseään. EU nähdäänkin Intiassa usein protektionistisena linnakkeena.⁴

Intia on pyrkinyt luomaan suhteita Itä- ja Kaakkois-Aasiaan kylmän sodan päättymisen jälkeen. Uuden itään päin katsovan Look East -politiikan myötä Intia on nostanut profiiliaan ei ainoastaan taloudellisena vaan myös poliittisena alueellisena toimijana Aasiassa. Look East -politiikalla viitataan perinteisesti aasialaiseen ideologiaan, jonka tarkoituksena oli toimia vastaiskuna länsimaille. Ideologian mukaan on olemassa aasialainen identiteetti, joka perustuu yhteisille arvoille. 1800-luvun alussa nationalistit Intiassa kiinnostuivat Aasiasta. Jawaharlal Nehrun ajatuksena oli luoda yhteisiin arvoihin pohjaava suur-Intian alue. Intian ja Kaakkois-Aasian taloudellisten mahtien Japanin, Taiwanin ja Etelä-Korean tiet kuitenkin erosivat kylmän sodan aikaan ja Intia joutui vuosikymmeniksi marginaaliseen rooliin alueellisissa instituutioissa kuten Kaakkois-Aasian yhteistyöjärjestö ASEAN:issa.⁵

Uusi Look East -politiikka lanseerattiin 1990-luvun alussa, kun Intian nykyinen pääministeri Manmohan Singh toimi valtiovarainministerinä. Uuden itään katsovan politiikan myötä vuosikymmeniä eristyksissä ollut ja aiemmin omavarainen Intia alkoi 1990-luvulta lähtien avautua Itä- ja Kaakkois-Aasiaan päin ja on siitä lähtien kasvattanut merkitystään suhteessa ASEAN:iin, Itä-Aasian huippukokoukseen (East Asian Summit), GCC:n (Gulf Cooperation Council) ja Shanghain yhteistyöjärjestöön (Shanghai Cooperation Organisation, SCO) sekä myös Afrikan Unioniin.⁶ Jaffrelotin mukaan tämä länsimaiden vastainen Aasiaan sekä Lähi-itään ja Afrikkaan suuntautuvan yhteistyön tiivistäminen liittyy Intian pyrkimykseen luoda luonnollista jatkumoa omalle sivilisaatiolleen ja korostaa ei-länsimaalaista modernisaation

¹ Intia on solminut verrattain vähän kahdenvälisiä ja alueellisia kauppasopimuksia. EU aloitti kahdenväliset vapaakauppasopimusneuvottelut (Free Trade Agreement, FTA) Intian kanssa kesäkuussa 2007. FTA-vapaakauppasopimuksen päämääränä on edesauttaa tavaroiden, palvelujen ja investointien liikkumista.

² Jain 2006, 91.

³ Suhteellisen tuore tapaus, jossa Euroopan komissio sai paljon negatiivista julkisuutta intialaisessa mediassa oli teräsyhtiö Mittalin aikeet ostaa teräsjätti Arcelor. Ks. esim. Mittal and EU's axis of evil: <http://timesofindia.indiatimes.com/articleshow/1899463.cms>.

⁴ Jaffrelot 2006, 4.

⁵ Jaffrelot 2003, 35.

⁶ Aasian talouskriisi ja Intian vuoden 1998 ydinkokeet tosin ovat luoneet säröjä suhteeseen.

mallia¹.² EU sen sijaan rakentaa identiteettitarinassaan yhteyden Euroopan ja Intian sivilisaatioiden välille. Identiteettitarinan olennainen osa on suhteiden 'luonnollisuuden' korostaminen. Tässä suhteessa Intia ei siis tunnusta EU:n identiteettiä.

Intia on varma omasta yhtenäisyydestään kaikessa monimuotoisuudessaan, mutta ei näe Euroopan unionia samankaltaisena kokonaisuutena.³ "Moninaisuudessaan yhtenäinen" on kuitenkin osa Euroopan unionin identiteettiä suhteessa Intiaan. Euroopan unionin mieltäminen yhtenäiseksi poliittiseksi toimijaksi Intiassa on ongelmallista monesta eri syystä. Luonnollisesti taustalla vaikuttavat EU:n sisäiset ongelmat. Euroopan unioni ei ole täysin kykenevä puhumaan yhdellä äänellä eikä sillä pyrkimyksistään huolimatta ole koherenttia, toimivaa ulkopoliittikkaa.⁴ Esimerkiksi Teivainen on pistänyt merkille, että EU ei käytännössä toimi moninaisuudessaan yhtenäinen -periaatteen edellyttämällä tavalla. EU ei esimerkiksi YK:ssa puhu yhdellä äänellä vaan pitää kiinni niin sanotusta neokolonialistisesta asenteesta, jonka mukaan sillä tulee olla useita paikkoja turvallisuusneuvostossa.⁵ Ristiriitoja aiheuttaa myös se, että EU ei ole kannoissaan yhtenäinen. Euroopan unionilla ei esimerkiksi ole yhtenevää kantaa liittyen Intian pyrkimykseen YK:n turvallisuusneuvoston pysyväksi jäseneksi.

EU:n esittäytyminen yhtenäisenä poliittisena toimijana Intiassa on ongelmallista myös siksi, että Intia ei tunnu näkevän EU:a osiensa summana vaan lähestyy mielellään kokonaisuutta sen osista käsin. Jainin mukaan Intia näkee EU:n 'pieninä ympyröinä', joista ensimmäiseen kuuluvat ne valtiot, joilla on perinteisesti vahvat kahdenväliset suhteet Intiaan eli Iso-Britannia, Ranska ja Saksa. Toinen ympyrä pitää sisällään ne jäsenmaat, jotka toimivat tietyllä yksittäisellä sektorilla. Kolmannen sektorin muodostavat Pohjoismaat, joita Intia pitää 'moraalisina supervaltoina'.⁶

Toisaalta taustalla vaikuttaa ideologinen ero. Intia katsoo, että ulkopoliittikka kuuluu suvereenille valtiotoimijoille. Intian mielestä EU ei ole toimija, jolla on mahdollista olla

¹ Taustalla vaikuttaa vahvasti hindunationalismi. Vuosina 1998-2004 vallassa olleen NDA-koalition suurimman puolueen BJP:n vaalikampanjassa BJP nimesi ulkopoliittikan päämääräkseen 'aasialaisen solidaarisuuden edistämisen'. BJP:tä kutsutaan länsimaisessa mediassa usein hindunationalistiseksi puolueeksi, koska se katsoo, että Intian tulisi olla perustuslailtaan sekulaarisen valtion sijaan hindulainen valtio.

² Jaffrelet 2003, 36.

³ Chaturvedi (puhelinkeskustelu) 29.5.2007.

⁴ Annex to the Communication from the Commission "An EU-India Strategic Partnership".

⁵ Teivainen 17.6.2008.

⁶ Jain 18.6.2008.

yhtenäinen ulkopolitiikka. Lisäksi ristiriitaa aiheuttaa Jainin mukaan se, että EU instituutiona esittäytyy Intiassa hajanaisena. Hänen mukaansa Intian tulisi tehdä aktiivisemmin yhteistyötä myös muiden Euroopan unionin instituutioiden kuin komission kanssa, esimerkiksi Euroopan neuvoston kanssa.¹ Intia ei siis kykene näkemään EU:a yhtenäisenä poliittisena toimijana, joten tässäkin suhteessa Intia ei täysin tunnusta EU:n identiteettiä.

Intia korostaa virallisessa diskurssissaan monenkeskisyyden merkitystä ja tunnustaa EU:n roolin monenkeskisyyden ajajana. Jainin mukaan Intian multilateralismi eroaa kuitenkin EU:n multilateralismista. Intia lähestyy maailmanjärjestystä kansallisvaltiota ja omaa suvereniteettiaan korostaen. EU:n näkemys monenkeskisyydestä taas pohjaa kansainvälisille regiimeille, kuten WTO:lle ja YK:lle ja suvereniteettikaan ei ole absoluuttinen arvo². Jainin mukaan vastakkain ovat EU:n postmoderni ja Intian moderni käsitys suvereniteetista. Hänen mukaansa kuvaavaa on esimerkiksi se, että Intia vaikuttaa kannattavan YK:n läsnäoloa kaikkialla muualla paitsi omalla maaperällä.³ Jaffrelotin mukaan EU kuvittelee, että Intia ja EU jakavat yhteisen vision monenkeskisestä maailmanjärjestyksestä. Näin ei kuitenkaan ole. Intian multilateralismia ja moninapaisuutta korostava diskurssi on ainakin tiettyyn pisteeseen asti 'savuverho', joka on suunniteltu Euroopan tarpeita varten.⁴ Uudessa muuttuvan maailmanjärjestyksen tilanteessa Intia varjelee ensisijaisesti toimintansa itsenäisyyttä. Tässä suhteessa Intian voidaan katsoa tunnustavan EU:n identiteetin osittain.

Kuten Mohan on todennut, Intia on pyrkinyt vahvistamaan kahdenvälisiä suhteitaan suurvaltoihin. Erityisesti Kiinan ja Intian väliset suhteet ovat parantuneet 2000-luvulla⁵. Toisaalta taas Yhdysvallat, johon Intia on vahvistanut suhteitaan huomattavasti 2000-luvun kuluessa, on noussut Intian ulkopolitiikan keskiöön⁶. Myös Jaffrelot kiinnittää huomiota Intian ja Yhdysvaltain välisen poliittisen yhteistyön tiivistymiseen ja toteaa, että joka vuosi Intian ja Yhdysvaltain kahdenvälisissä suhteissa tapahtuu merkittävää lähentymistä⁷.

¹ Jain 18.6.2008.

² Esimerkiksi Javier Solana kiinnitti Euroopan unionin turvallisuuspoliittisen instituutin (EU Institute for Security Studies, EUISS) vuosikonferenssissa Pariisissa 22.11.2007 pitämässään puheessa huomiota suvereeniuden ja vastuun välisen suhteen muuttumiseen: suvereenisuutta ei voida pitää absoluuttisena vaan siitä on tullut ehdollinen.

³ Jain 18.6.2008.

⁴ Jaffrelot 2006, 5.

⁵ Intia-Kiina -suhteiden läpimurtona pidetään pääministeri Vajpayeen vierailua Kiinaan kesäkuussa 2003.

⁶ Yleinen mielipide Intiassa suhtautuu myönteisesti Yhdysvaltoihin. Esimerkiksi yleistä mielipidettä mittaavan Pew Global Attitudes -kyselyn mukaan intialaisten positiivinen suhtautuminen Yhdysvaltoihin nousi vuosien 2002 ja 2005 välillä 54 prosentista 71 prosenttiin. Mohan 2006b.

⁷ Jaffrelot 2006, 1.

Viimeisimpänä saavutuksena toimijoiden kahdenvälisessä suhteessa on niiden välinen ydinteknologian kauppasopimus, joka hyväksyttiin ydintuottajamaiden järjestö NSG:ssä¹ syyskuussa 2008². Jain kirjoittaa, että vaikka Intian ja Euroopan suhteet ovatkin yli 400 vuotta vanhat, suhteessa ei ole samanlaista ”jännitystä ja intohimoa” kuin Intian suhteessa Yhdysvaltoihin. Jain muun muassa kuvaa Eurooppaa ”hitaaksi vanhaksi rouvaksi”. Hänen mukaansa Intian suhde Yhdysvaltoihin on rakkaussuhde – vaikkakin vaikea – kun taas Euroopasta ainoastaan pidetään ilman sen suurempia intohimoja. On luonnollista, että suhteiden verkostossa toiset ovat läheisempiä kuin toiset ja Jainin mukaan tämä luontainen kumppani Intialle on Yhdysvallat.³

Intian lähentyessä Yhdysvaltoja vaikuttaa siltä kuin Intia ja Eurooppa olisivat vaihtaneet osia suhtautumisessaan Yhdysvaltoihin: Euroopalla on ollut vaikeuksia hyväksyä George W. Bushin hallinnon⁴ politiikkaa, kun taas Intia on samaan aikaan luopunut roolistaan Washingtonin kritisoijana.⁵ Jainin mukaan Yhdysvallat on intialaisten mielestä Euroopan unionia yhteistyökykyisempi kumppani⁶. Lisäksi Intia katsoo, että Intia ja Yhdysvallat jakavat samankaltaiset intressit.⁷ Euroopan unioni sen sijaan näkee identiteettitarinassaan EU:n ja Intian intressit samankaltaisina. Jos osaksi EU:n identiteettiä tulkitaan vastavoimana Yhdysvalloille toimiminen⁸, ei Intia tässä suhteessa anna tunnustusta EU:n identiteetille.

EU:n moninaisuudessaan yhtenäinen -identiteetti perustuu ensisijaisesti sivilisaatiosta kumpuaviin arvoihin, jotka EU katsoo jakavansa Intian kanssa. Jaffrelotin mukaan Eurooppa näkee itsensä normeihin ja kansainväliseen oikeuteen ja monenkeskisyyteen perustuvan maailmanjärjestyksen eli niin sanotun ’pehmeän vallankäytön’ sanansaattajana. 2000-luvun Intia sen sijaan uskoo niin sanottuun ’kovaan vallankäyttöön’, vaikka Jawaharlal Nehru ja Mahatma Gandhi sitä ennen uskoivatkin arvojen merkitykseen. Intialaisten strategian asiantuntijoiden mielestä Intian rooli ”maailman suurimpana demokratiana” merkitsee Intialle

¹ Nuclear Suppliers Group.

² Pääministeri Singh oli saman vuoden heinäkuussa voittanut äärimmäisen niukasti Intian parlamentin tuen sopimusluonnokselle.

³ Jain 2006, 89.

⁴ Tätä kirjoittaessa demokraatti Barack Obama on juuri valittu Yhdysvaltain uudeksi presidentiksi. Nähtäväksi jää, mihin suuntaan transatlanttiset suhteet kehittyvät tulevaisuudessa.

⁵ Mohan 2006b.

⁶ Verrattuna Yhdysvaltoihin Eurooppa saa intialaisessa mediassa merkittävästi vähemmän huomiota. Intialainen diaspora on Yhdysvalloissa huomattavasti suurempi kuin Euroopassa. Euroopan imago on Yhdysvaltoihin verrattuna sulkeutunut ja rasistinen.

⁷ Jain 2006, 89.

⁸ Käkönen 2006.

vähemmän kuin Intian vuonna 1998 tekemät ydinkokeet. Toisin sanoen Intian mielestä 'kova vallankäyttö' voittaa 'pehmeän vallankäytön'.¹

Euroopan unionin mukaan yhteisistä arvoista nousevat yhteiset uhkat ja haasteet muuttuvassa maailmanjärjestyksessä. Intian näkökulmasta Intian ja Euroopan turvallisuusympäristöt eivät kuitenkaan kohtaa ja näin ollen Intiaan ja EU:in kohdistuvat uhkat eivät ole samankaltaisia. Intiaan kohdistuvat uhkat ovat ennen kaikkea perinteisiä turvallisuusuhkia, kuten alueellisen koskemattomuuden säilyttäminen, rajakontrollin pitävyys ja separatistiset liikkeet. Sen sijaan Eurooppaan kohdistuvat uhkat ovat pääasiassa niin sanottuja uusia turvallisuusuhkia, kuten järjestäytynyt rikollisuus ja terrorismi². Jainin mukaan EU:n ja Intian toimintaympäristöjen erilaisuus vaikuttaa toimijoiden pyrkimyksiin ja päämääriin ja näin ollen EU:n ja Intian välillä on vaikeaa nähdä merkittävää yhteistyötä muilla kuin 'pehmeän turvallisuusyhteistyön' – kuten teknologisen yhteistyön, tiedonvaihdon ja rahanpesun estämisen – aloilla.³ Tässäkään suhteessa Intia ei siis täysin tunnusta EU:n identiteettiä.

EU antaa identiteettitarinassaan itselleen position kehityksen edustajana. Suhteessa Intiaan EU:n rooliksi muodostuu kehityksen tukeminen ja kehitysavun toimittaminen. Intia on perinteisesti ollut suuri kehitysavun vastaanottaja. Intian kehityspolitiikka kuitenkin muuttui merkittävästi vuonna 2003, kun entinen ulkoministeri Jaswant Singh ilmoitti useista Intian kehitysapuun ja kehitysyhteistyöhön vaikuttavista linjamuutoksista.⁴ Muutoksista merkittävin oli päätös vastaanottaa jatkossa kehitysapua ainoastaan kuudelta kumppanilta: Euroopan unionilta, Iso-Britannialta, Venäjältä, USA:lta, Saksalta ja Japanilta. Päätöksen myötä yhteistyösuhteen ulkopuolelle jäi 22 bilateraaliahjoittajaa.⁵ Intia on siis eksplisiittisesti hyväksynyt EU:n kehitysavun antajaksi eli tässä suhteessa Intia antaa tunnustusta EU:n identiteetille kehityksen tukijana. Intian kehityspolitiikan muutoksen tavoitteena on ollut viedä ulkomaille kuvaa Intian voimakkuudesta.

Vaikka Intia hyväksyy EU:n yhdeksi kehityksen tukijoistaan, EU on identiteettitarinassaan varovainen niin sanottujen neokolonialististen ajatusten välittämisestä ja pyrkii ennen kaikkea

¹ Jaffrelot 2006, 5-6.

² Viimeistään Mumbain terrori-iskut marraskuussa 2008 kuitenkin osoittavat, että terrorismi on myös yksi Intian merkittävistä turvallisuusuhkista.

³ Jain 2006, 90.

⁴ Singh 2003-2004.

⁵ "The India Development Initiative brought to the recipient country an awareness of the strenght of India." India Daily 27.9.2004.

tarkastelemaan Intiaa tasavertaisena kumppaninaan. Vaikka EU identiteettitarinassaan osoittaa suhtautuvansa nöyrästi Intiaan ja pyrkii välttämään entisen siirtomaaisännän puhetapaa, on identiteettitarinassa kuitenkin havaittavissa sivujuoni, jossa EU tarkastelee Intiaa ylhäältä käsin. Jaffrelotin mukaan tällainen asenne aiheuttaa eittämättä ongelmia EU:n ja Intian välille, sillä nousevana maailmanpolitiikan toimijana Intia ei halua olla kenenkään käskettävänä. Tämän voidaan olettaa kulminoituvan Euroopan unionin ja Intian välisessä suhteessa. Kolonialismin kaudella Iso-Britannia pyrki lisäämään vaikutusvaltaansa Intiassa. Siirtomaavallan aikana Intia kuitenkin vaali omaa, lännestä erottuvaa identiteettiään. Intialaiset nationalistit pitivät yllä diskurssia Intian lännestä erottuvasta identiteetistä esimerkiksi seuraavalla tavalla:¹

”Uskon, että Intian sivilisaatiota ei tule mikään maailmassa voittamaan. Mikään ei voi olla samanveroinen kuin ne siemenet, jotka esi-isämme ovat istuttaneet. Rooma tuhoutui, Kreikka koki saman kohtalon, Faaraoiden mahti tukahtui, Japani on länsimaalaistunut, Kiinasta ei voida sanoa mitään, mutta Intia on yhä, tavalla tai toisella, perustaltaan vakaa.”²

Tämän tutkielman perusteella Euroopan unioni näkee identiteettitarinassaan suhteen Intiaan hitaasti kypsyvänä. EU antaa itselleen sekä Intialle roolin vastuunkantajana ja korostaa Euroopan ja Intian yhteistä tulevaisuutta. Jainin mukaan EU:n ja Intian välillä solmittu strateginen kumppanuus perustuu pitkän tähtäimen visioille. Intia tunnustaa ne edut, jotka se saa läheisestä suhteesta Brysseliin, mutta Intian mukaan strateginenkin suhde perustuu suurelta osin kauppapolitiikkaan. Jain kuitenkin ennustaa, että strategisen kumppanuuden myötä hidasta edistymistä on luvassa myös poliittisissa ja strategisissa kysymyksissä. Ongelmana kuitenkin on, kuten jo turvallisuusympäristöihin viitattaessa totesin, että yhteiset arvot eivät riitä syvän yhteistyön perustaksi. Yhteistyön tulisi perustua ensisijaisesti yhteisille intresseille.³

6.3. Euroopan unionin ulkopoliittinen identiteetti ja turvallisuus

Kuten olen luvussa 3.2. esittänyt, poliittisen turvallisuuden näkökulmasta tunnustuksen saaminen on tärkeää poliittiselle yksikölle, kuten Euroopan unionille. Poliittisten yksiköiden

¹ Jaffrelot 2003, 41.

² “I believe that the civilization India has evolved is not to be beaten in the world. Nothing can equal the seeds sown by our ancestors. Rome went, Greece shared the same fate, the might of the pharaohs was broken, Japan has become westernized, of China nothing can be said, but India is still, somehow or other, sound at the foundation.” Gandhi.

³ Jain 2006, 91.

tulee saada tunnustusta omalle toimijuudelleen ja niitä tulee kohdella poliittisina yksikköinä, jotta ne voivat olla olemassa. Tunnustuksen saaminen omalla identiteetillä on ensiarvoisen tärkeää. Jos identiteettiä ei tunnusteta tai jos ulkopuolinen näkee sen jonain muuna kuin sinä minä se on haluttu esittää, syntyy toimijan kollektiiviseen identiteettiin kohdistuva vakava turvallisuusuhka. Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuuden logiikan mukaan tällainen uhka vaarantaa koko poliittisen yksikön olemassaolon. Olemassaololla viitataan Euroopan unionin toimijuuteen ja kansainväliseen statukseen muuttuvassa maailmanjärjestyksessä.

Euroopan unionin ja Intian suhteet ovat perinteisesti perustuneet kaupankäynnille. Tässä tutkielmassa rakentuvassa EU:n identiteettitarinassa EU on kuitenkin pyrkinyt merkittäväksi maailmanpolitiikan toimijaksi ja lopulta näkeekin itsensä muuttuvan maailmanjärjestyksen tärkeänä toimijana, jolla on yhdessä Intian kanssa mahdollisuus vaikuttaa maailman tulevaisuuteen. Intia tunnustaa EU:n ja Intian välisten suhteiden kasvavan merkityksen, mutta toisaalta EU:n ohitse menee muun muassa Yhdysvallat. EU lähestyy Intiaa samankaltaisuutta ja sivilisaatioiden yhteyttä korostaen, mutta Intia ei samaistu tällä tavoin Eurooppaan. Intia ei myöskään täysin hyväksy EU:n ajatuksia yhteisistä arvoista ja haasteista.

Intia näkee Euroopan unionin ensisijaisesti yhä kauppamahtina, joka tukee Intian kehitystä toimittamalla Intialle kehitysapua. Tässä suhteessa voidaan päätellä, että EU ei ole onnistunut identiteettitarinansa kertomisessa. Vaikka EU on pyrkinyt esittäytymään merkittävänä globaalina toimijana, ei Intia näe tätä vaan lähestyy EU:a omista intresseistään käsin: kauppakumppanina ja kehityksen tukijana. EU ei siis täysin kykene lunastamaan itselleen haluamaansa paikkaa Intian silmissä. EU:n olemassaolo maailmanpolitiikan toimijana on uhattuna, kun se ei saa Intialta tarvitsemaansa tunnustusta identiteetilleen. EU:lle olisi tärkeää juuri Intialta saatu tunnustus, koska EU on tunnustanut Intian merkitykselliseksi toiseksi. Koska näin ei ole, Euroopan unionin ulkoinen legitimitetti on uhattuna.

Turvallisuusuhka syntyy teorian mukaan myös silloin, jos merkityksellinen toinen ei tunnusta kyseessä olevaa poliittista yksikköä itsenäiseksi toimijaksi vaan pitää sitä ainoastaan osiensa summana ja lähestyy yksikköä sen yksittäisten osien kautta. Euroopan unionin identiteettiprojekti liittyykin Euroopan unionin yhtenäisen profiilin luomiseen erityisesti kansainvälisellä arenalla. Tällainen turvallisuusuhka on tämän tutkielman perusteella selvästi nähtävissä EU:n tapauksessa. EU pyrkii lähestymään Intiaa yhtenäisenä, merkittävänä toimijana. Intia sen sijaan käsittelee EU:n jäsenvaltioita sektoreittain ja ylläpitää vahvoja

kahdenvälisiä suhteita EU:n yksittäisiin jäsenvaltioihin. Toisaalta EU on itse syyllinen omaan hajanaisuuteensa eikä käytännössä toimi moninaisuudessaan yhtenäinen -periaatteen edellyttämällä tavalla.

Kuten olen teoriaosuudessa esittänyt, identiteetin tunnustamisen kannalta olennaista on, miten hyvin toimija tekee identiteettiään tunnetuksi merkittävälle toiselle. Euroopan unioni on pyrkinyt tekemään identiteettitarinaansa tunnetuksi Intiassa, mutta yleinen Eurooppa-tietous on Intiassa kuitenkin yhä hataralla pohjalla^{1,2}. Jos EU ylipäänsä tunnetaan, se nähdään muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta usein epämääräisenä ja rajoittavana toimijana, joka muun muassa määrää tekstiilien enimmäiskiintiöitä ja asettaa polkumyyntitulleja^{3,4}. Tämän tutkielman perusteella EU ei ole kyennyt tekemään identiteettiään tunnetuksi Intialle siinä määrin, että Intia tunnustaisi Euroopan unionin identiteetin ja näin ollen EU:in kohdistuu olemassaolon vaarantava turvallisuusuhka.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Euroopan unioni on tunnustanut maailmanjärjestyksen muutoksen ja alkanut kasvattaa painoarvoaan suhteessa niin sanottuihin nouseviin toimijoihin kuten Intiaan. Esimerkiksi Euroopan unionin vuoden 2003 turvallisuusstrategia korostaa EU:n globaalia roolia ja peräänkuuluttaa EU:lta vastuunottoa maailmanlaajuisen turvallisuuden puolesta. Tämän tutkielman tutkimustulokset tukevat tätä kehityssuuntaa. Tutkielmastani käy ilmi, että Euroopan unioni on vuosina 1999-2005 rakentanut itsestään kuvaa suhteessa Intiaan ei ainoastaan markkina-alueena ja kauppakumppanina vaan myös merkittävänä maailmanpolitiikan toimijana. EU on pyrkinyt näyttäytymään tärkeänä kumppanina Intialle. EU toivoo Euroopan unionin ja Intian välisten suhteiden yhä tiivistyvän tulevaisuudessa.

¹ Euroopan komissio on korkea-arvoisten vierailujen lisäksi muun muassa järjestänyt säännöllisesti seminaareja intialaisille toimittajille, pyrkinyt tuottamaan laadukkaita julkaisuja EU-Intia -suhteista ja järjestänyt rakentavia tiedotustilaisuuksia erityisesti 4. huippukokouksen aikoihin.

² Jain 2006, 91.

³ Annex to the Communication from the Commission "An EU-India Strategic Partnership".

⁴ Euroopan komission mukaan neljännessä EU-Intia -huippukokouksessa Delhissä oli kuitenkin havaittavissa parannusta. Erityisesti Intian hallitus oli tuolloin kiinnostuneempi Euroopan unionin poliittisesta roolista. Lisäksi huippukokouksesta uutisointi oli sekä määrällisesti että laadullisesti huomattavasti parempaa kuin aiemmin. Annex to the Communication from the Commission "An EU-India Strategic Partnership".

Aineistosta nouseva Euroopan unionin identiteettitarina on tulevaisuuteen suuntaava. EU katsoo, että maailmanjärjestys on muutoksen tilassa, minkä vuoksi EU:lla ja Intialla ei ole vain mahdollisuus vaan myös velvollisuus ottaa suurempi rooli maailmanpolitiikan näyttämöllä. EU näkee itsensä maailmanlaajuisen vakauden edistäjänä, jolla on moraalinen velvollisuus puolustaa yhteisiä arvoja. EU kietoo identiteettitarinassaan Intian tulevaisuuden osaksi omaa tulevaisuuttaan ja rakentaa samalla sekä EU:lle että Intialle merkittävän roolin uudessa maailmanjärjestyksessä. EU pyrkii sitomaan Intian pyrkimykset omiin pyrkimyksiinsä solmimalla Intian kanssa strategisen kumppanuuden. EU:lle on tärkeää, että EU ja Intia ovat läheisiä kumppaneita. EU tunnustaa Intian tulevaisuuden potentiaalin ja povaa identiteettitarinassaan menestystä myös itselleen.

Tutkimallani ajanjaksolla Euroopan unioni on rakentanut kollektiivista identiteettiään ensisijaisesti inklusiivisen identiteetin rakentumisen mallin mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että merkittävä toinen eli Intia on pyritty ottamaan osaksi EU:n omaa identiteettitarinaa toimijoiden samankaltaisuutta korostamalla. Samankaltaisuudesta johtuen yhteistyö olisi EU:n mukaan luonteva tapa toimia. Aineistosta nousevan identiteettitarinan perusteella EU:lle rakentuu positio kauppamahdista merkittäväksi maailmanpolitiikan toimijaksi. Euroopan unionin ja Intian välisten suhteiden kehitys puhtaasti taloudellisista suhteista poliittisiin suhteisiin kulminoituu EU:n ja Intian välillä solmittavaan strategiseen kumppanuuteen.

Euroopan unioni antaa aineistosta nousevassa identiteettitarinassaan itselleen erilaisia positioita. Korostaessaan toimijoiden samankaltaisuutta EU asettaa itsensä samalle tasolle Intian kanssa. EU pitää Intiaa vanhana mutta silti modernina sivilisaationa. Sama pätee EU:n mielestä Euroopan unioniin. EU katsoo, että sillä on kulttuurinen ja kielellinen yhteys Intiaan. Toisaalta EU katselee Intiaa myös ylhäältä käsin, vaikka pyrkiiikin suhtautumaan Intiaan nöyryydellä ja näkemään sen tasavertaisena kumppanina. Globaalissa kontekstissa EU katsoo olevansa yhä hieman merkittävämmässä asemassa kuin Intia. EU ottaa roolikseen Intian kehityksen tukemisen, vaikka tunnustaakin, että Intia ei ole enää ainoastaan kehitysmaa.

EU on myös merkittävä talousalue ja taloudellinen toimija, joka puhuu monenkeskisen kauppajärjestelmän puolesta. Tarinan edetessä EU ei omasta mielestään kuitenkaan ole enää sanonnan mukaisesti taloudellinen jättiläinen ja poliittinen kääpiö vaan antaa itselleen aseman kansainvälisten suhteiden dynaamisena toimijana, jolla on mahdollisuus vaikuttaa muun muassa Intian tulevaisuuteen. EU:lle tärkeä osa uutta kansainvälistä järjestystä on

monenkeskisyys. Monenkeskisyyttä korostetaan EU:n vuoden 2003 turvallisuusstrategiassa¹, jonka mukaan yksi EU:n prioriteeteista on tehokkaaseen monenvälisyyteen perustuva kansainvälinen järjestys. EU:n ja Intian näkemykset monenkeskisyudesta tosin poikkeavat toisistaan.

Tämän tutkielman ensimmäinen tehtävä oli selvittää, millaista kollektiivista identiteettiä Euroopan unioni on rakentanut itselleen suhteessa Intiaan vuosina 1999-2005. Tutkimuskysymyksen toinen osa käsitteli sitä, onko Euroopan komission edustajien puheissa ja komission Intia-asiakirjoissa rakentuva Euroopan unionin identiteettitarina nähtävissä Intian EU-diskurssissa. Tutkielman teoreettisen lähestymistavan mukaan Euroopan unioni tarvitsee Intian tunnustusta identiteettitarinalleen. Jos Intia ei tunnusta Euroopan unionin identiteettiä, eli jos EU:n ulkoinen legitimitetti on uhattuna, kohdistuu Euroopan unioniin turvallisuusuhka. Olennaista siis on, antaako Intia tunnustusta EU:n identiteetille vai näkeekö Intia EU:n jollain muulla tavoin.

Aineiston valossa Intia ei ole täysin tunnustanut Euroopan unionin roolia merkittävänä maailmanpolitiikan toimijana. Intia näkee EU:n yhä ensisijaisesti taloudellisena toimijana ja markkina-alueena. Intia hyväksyy EU:n kehitysavun antajaksi. Intian on vaikea nähdä Euroopan unioni yhtenäisenä toimijana, joka voisi harjoittaa ulkopolitiikkaa. Intia tunnustaa, että EU:n ja Intian yhteistyö on syventynyt 2000-luvulta lähtien. Toisin kuin Euroopan unioni, Intia ei näe EU:a niin sanottuna luonnollisena kumppanina itselleen. Intialle Eurooppaa tärkeämpiä kumppaneita ovat Yhdysvallat ja Kiina sekä Itä- ja Kaakkois-Aasian toimijat. EU on rakentanut identiteettiään suhteessa Intiaan Euroopan ja Intian sivilisaatioiden samankaltaisuuden ympärille. Intia kuitenkin näkee itsensä enemmän lännestä erottautuvan aasialaisen sivilisaation edustajana.

Tutkielman perusteella Intia ei siis täysin hyväksy EU:a sellaisena toimijana kuin EU haluaisi tulla nähdyksi. Näin ollen EU:n turvallisuus – ja teoreettisen lähestymistavan mukaan käytännössä koko olemassaolo – on uhattuna. Teorian mukaan Intia ei tunnusta EU:n identiteettiä, koska EU ei ole kyennyt kertomaan itsestään uskottavaa identiteettitarinaa. Jotta

¹ Eurooppa-neuvostossa 13.-14.12.2007 hyväksyttiin turvallisuusstrategian uudistamista koskevat päätelmät: niissä todetaan, että vuonna 2003 hyväksytty turvallisuusstrategia on hyödyllinen ja tarjoaa relevantin viitekehyksen unionin ulkoiselle toiminnalle.

toimija onnistuisi kertomaan itsestään uskottavan identiteettitarinan, sen tulisi kyetä tekemään identiteettiään tunnetuksi merkittävälle toiselle.

Tämän tutkielman perusteella yksi merkittävistä ongelmista EU:n identiteettiin liittyen onkin, että vaikka EU retoriikan tasolla näkee itsensä yhtenäisenä toimijana ja vaikka EU:n identiteettitarina on johdonmukainen, EU ei saa Intialta tunnustusta identiteetilleen. Tämä johtopäätös tukee luvussa 2.3. esittämäni Flora Kurikkalan väitettä siitä, että Willem Frijhoffin kolmivaiheinen identiteetin rakennusprosessi on riittämätön. Kurikkalan mukaan Frijhoffin malliin tulee lisätä neljäs vaihe: aktiivinen toimiminen. Tämä tarkoittaa sitä, että identiteetin tunnetuksi tekeminen toiminnan kautta on välttämätöntä, jos haluamme saada sille tunnustusta. Vain sellaiselle identiteetille, joka on tuotu merkityksellisen toisen tietoisuuteen toimimisen kautta, on mahdollista antaa tunnustusta.

Johtopäätökseni siis on, että Intia ei tunnusta EU:n identiteettiä, sillä EU ei ole tuonut identiteettiään toimimisen kautta Intian tietoisuuteen. Vaikka EU retoriikan tasolla ja eisitovia sopimuksia solmimalla tiivistäisi suhteitaan Intiaan ja esittäytyisi merkittävänä toimijana, ei Intia tunnusta tällaista toimijuutta ellei EU toimi Intiassa identiteettinsä edellyttämällä tavalla. Tämä tutkielma siis todistaa, että Willem Frijhoffin kolmivaiheinen identiteetinrakentumisprosessi todellakin on riittämätön ja Flora Kurikkala on oikeassa väittäessään, että tunnustuksen saaminen identiteetille edellyttää myös aktiivista toimimista, mikä tarkoittaa identiteetin tunnetuksi tekemistä aktiivisen toiminnan kautta.

Näkemykseni mukaan merkittävä Euroopan unionin toimijuuteen liittyvä ongelma on, että sisäisen legitimitettiin vajeensa vuoksi Euroopan unioni ei käytännössä kykene toimimaan yhdellä äänellä puhuvana toimijana, jolla olisi koherentti ulkopolitiikka¹. Niin kauan kuin EU on sisäisesti hajanainen, eikä pysty käytännön tasolla toimimaan identiteettinsä edellyttämällä tavalla suhteessa nouseviin toimijoihin, Euroopan unionin identiteettiä ei teoreettisen lähestymistavan mukaan tulla tunnustamaan. EU:n suurimpia haasteita suhteessa Intiaan ovat mielestäni koherentin ulkopolitiikan rakentaminen sekä Eurooppa-tietoisuuden edistäminen Intiassa.²

¹ EU:n jo kaatuneessa perustuslakiluonnoksessa pyrittiin puuttumaan tähän ongelmaan.

² Euroopan komissio on aikonut toteuttaa tutkimusprojektin analysoidakseen kuvaa Euroopan unionista Intiassa ja löytääkseen keinoja EU:n näkyvyyden edistämiseksi ja ennakkokäsitysten korjaamiseksi.

Oma tulkintani identiteetin rakentumisesta on, että EU lähestyy identiteettitarinassaan Intiaa väärästä lähtökohdasta. Euroopan unioni näkee Intian samankaltaisena toimijana kuin EU. Tämä tarkoittaa niin sanottua pehmeää vallankäyttöä ja monenkeskisyyden korostamista. EU muun muassa muistuttaa, että EU:n ajamat arvot ovat juuri niitä, joita Jawaharlal Nehru on Intiassa puolustanut. Ongelma syntyy siitä, että Euroopan unioni ei identiteettitarinassaan näe Intiaa realistisesti. Vaikka rauhanomaisen rinnakkaiselon periaatteet ja monenkeskisyyden korostaminen olivat osa aiempaa Intian idealistista ulkopoliittikkaa ja Jawaharlal Nehru ja Mahatma Gandhi sitä ennen uskoivatkin arvojen merkitykseen, uskoo 2000-luvun Intia niin sanottuun kovaan vallankäyttöön.

EU ei siis ole omassa Intia-diskurssissaan ottanut huomioon Intian ulkopoliittisen paradigman muutosta idealismista realismiin. Näin ollen sillä, että Intia ei tunnusta Euroopan unionin identiteettiä, voidaan tulkita olevan yhteys Intian ulkopoliittikkaan. Kylmän sodan päättymisen jälkeen Intia on huomannut realismin olevan välttämätöntä, jotta Intia yhtäältä säilyttäisi suhteellisen merkityksensä maailmanjärjestyksessä ja toisaalta voisi yhä lisätä painoarvoaan. Uuden ulkopoliittikkansa myötä Intia solmii tiiviitä suhteita niihin toimijoihin, jotka tukevat sen kasvupyrkimyksiä. Intian tilanteessa samankaltaiset kumppanit löytyvät kahdesta suunnasta: Yhdysvalloista ja Itä-Aasiasta.

Millaista politiikkaa Euroopan unionin sitten tulisi harjoittaa suhteessa maailmanjärjestyksen nouseviin toimijoihin? Strategisessa ulkopoliittisessa mielessä EU:n tulee valita puolustuksellisen ja aktiivisen strategian välillä. Selvää on, että EU:lla ei ole varaa olla ottamatta Intiaa huomioon. Olennaista on, pyritäänkö nousevien suurvaltojen voimaa patoamaan vai ratkaisemaan niiden kanssa yhdessä globaaleja ongelmia. Tämän tutkielman valossa EU panostaa yhteistyöhön ja monenkeskisyyteen. Eurooppalainen idealismi ja EU:n arvojohtajuus eivät kuitenkaan ole merkittäväksi maailmanpolitiikan toimijaksi pyrkivän Intian kannalta houkuttelevia vaihtoehtoja.

Tutkimustulokset viittaavat siihen, että EU on niin sanotusti löytänyt Intian ja havahtunut siihen, että Intia tulee lisäämään painoarvoaan uudessa maailmanjärjestyksessä. Intia ei kuitenkaan vaikuta löytäneen Euroopan unionia samassa mielessä. Euroopan unionin ja Intian väliset suhteet ovat strategisen kumppanuuden myötä kuitenkin alkaneet hahmottua taloudellisen kumppanuuden ulkopuolelle. On siis mahdollista, että jos EU tulevaisuudessa kykenee aktiivisesti toimimaan Intiassa identiteettinsä mukaisesti, Intia tunnustaa Euroopan

unionin toimijuuden. Toisaalta EU:n tulisi pitää huolta siitä, että Intia kokisi Euroopan niin houkuttelevaksi, että se näkisi EU-Intia kahdenväliseen suhteeseen panostamisen tärkeänä. Euroopan unionin niin sanottu houkuttelevuus Intian kannalta liittyy mielestäni EU:n kilpailukyvyn ylläpitämiseen, kulttuuriseen avoimuuteen sekä aktiiviseen toimimiseen kansainvälisellä areenalla.

Se, että Euroopan unioni *itse pitää itseään* maailmanpoliittisena suurvaltana ei enää riitä, kun moninapaistuvassa maailmassa useat toimijat havittelevat suurvalta statusta. Jotta EU välttäisi olemassaoloonsa kohdistuvan turvallisuusuhkan, sen tulisi saada tunnustusta identiteetilleen merkittävilta toisilta. Kuten esimerkiksi Yhdysvaltain uudessa tiedusteluraportissa todetaan, edessä on moninapaisuuden aika, jolloin valtaa jaetaan uudelleen ja se jaetaan useampien toimijoiden kesken¹. EU:n tulisi siirtyä sanoista tekoihin, jotta Suomen ulkoministeri Alexander Stubbin ennustus Euroopan unionin tulevaisuudesta toteutuisi: ”*EU on maailmanpoliittinen suurvalta kauppapolitiikassa ja kehitysyhteistyössä ja tulee olemaan myös maailmanpoliittinen suurvalta ulko- ja turvallisuuspolitiikassa*”².

¹ Neljän vuoden välein laadittavassa katsauksessa kootaan Yhdysvaltain 16 tiedustelupalvelun arviot maailman kehityksestä. Vuoden 2008 katsauksessa arvioitavana oli maailman tila vuonna 2025. Raportin salainen versio on laadittu ohjaamaan Yhdysvaltain uuden presidentin Barack Obaman päätöksentekoa.

http://www.dni.gov/nic/NIC_2025_project.html

² Helsingin Sanomat kysyi Suomen ulkoministeri Alexander Stubbilta, mitkä ovat kolme johtavaa valtaa tai valtablokkia 10 vuoden kuluttua. Stubbin mukaan ”*nyt olemme menossa kohti moninapaista maailmaa, jonka kolme kirkkainta johtotähteä tulevat olemaan Yhdysvallat, EU ja Kiina, ja niiden perässä vahvoina toimijoina Venäjä, Intia ja Brasilia*.” HS 7.12.2008.

LÄHTEET

PRIMÄÄRIAINEISTO

Puheet

Caillouët, Michel: "European Unions Vision for India - Meeting On Destination West Bengal" (Bengal Chamber Of Commerce & Industry, Kolkata) 9.11.2002. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008. <http://www.delind.ec.europa.eu/en/pressandinfo/speeches.htm>

Caillouët, Michel: "Inaugural address at International Seminar On India, Europe And The Changing Dimensions Of Security" (Jawaharlal Nehru University, New Delhi) 21.11.2002. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008. <http://www.delind.ec.europa.eu/en/pressandinfo/speeches.htm>

Caillouët, Michel: "India, EU and South Asia in the post Cold War era" (School of International Studies, Jawaharlal Nehru University, New Delhi) 20.2.2003. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008. <http://www.delind.ec.europa.eu/en/pressandinfo/speeches.htm>

Lamy, Pascal: "The EU-India Economic Relations" (EU-India Business Summit) 22.11.2001a. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008. http://www.delind.ec.europa.eu/en/political_dialogue/summits/second/lamy_business_summit.htm

Lamy, Pascal: "India and the EU: Bilateral and Multilateral Partners on the Road from Doha" (Indian Institute of Foreign Trade) 22.11.2001b. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008. http://www.delind.ec.europa.eu/en/political_dialogue/summits/second/lamy_iift.htm

Liikanen, Erkki: "The competitiveness of EU Industry in a global economy: implications for our relationship with India" (European Business Group Lunch Meeting, New Delhi) 25.3.2004. (WWW-dokumentti) Luettu 17.9.2008. http://www.delind.ec.europa.eu/en/political_dialogue/visits/2004_liikanen/speech_liikanen_2004_ebg.htm

Liikanen, Erkki : "India-EU: Information Society Co-operation" (Euro India Co-operation Forum on the Information Society, New Delhi) 26.3.2004. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008. http://www.delind.ec.europa.eu/en/political_dialogue/visits/2004_liikanen/speech_liikanen_2004_information_society_cooperation.htm

Mandelson, Peter: "Address by European Trade Commissioner at the EU-India Business Summit" (New Delhi) 7.9.2005. (WWW-dokumentti). Luettu 23.4.2008. http://www.delind.ec.europa.eu/en/pressandinfo/press_releases_2005/022.htm

Mandelson, Peter: "The Global Economic Agenda: Europe and India's Challenge" (Confederation of Indian Industry Partnership Summit, Kolkata) 13.1.2005. WWW-dokumentti) Luettu 19.10.2008.

http://www.delind.ec.europa.eu/en/pressandinfo/press_releases_2005/004.htm

Patten, Chris: "Inauguration of India-EU Round Table" (Hyderabad house, New Delhi) 29.1.2001. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008.

http://ec.europa.eu/external_relations/news/patten/speech_01_37.htm

Patten, Chris: "The relationship between the EU and Asia – one or many?" (Chatham House, London) 6.9.2002. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008.

http://ec.europa.eu/external_relations/news/patten/sp02_368.htm

Patten, Chris: "The role of the European Union on the world stage" (India Habitat Centre, Jawaharlal Nehru University) 25.1.2001. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008.

http://ec.europa.eu/external_relations/news/patten/speech01_23.htm

Prodi, Romano: "Drawing the world together" (Jawaharlal Nehru University - Conference on 'Global Challenges') 23.11.2001b. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008.

http://www.delind.ec.europa.eu/en/political_dialogue/summits/second/jnu_prodi.htm

Prodi, Romano: "EU-India Relations in a changing global matrix" (FICCI Auditorium, New Delhi) 29.11.2003. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008.

http://www.delind.ec.europa.eu/en/political_dialogue/summits/fourth/108-prodi-speech.htm

Muut

Annex to the Communication from the Commission "An EU-India Strategic Partnership", Commission staff working document 16.6.2004. (WWW-dokumentti) Luettu 1.12.2008.

http://www.delind.ec.europa.eu/en/political_dialogue/official_documents/2004_communication_annex.pdf

Barroso, Jose Manuel. Joint Press Conference by Prime Ministers of India and United Kingdom and President of the European Commission. 7.9.2005. (WWW-dokumentti) Luettu 17.9.2008. <http://meaindia.nic.in/>

The European Union in partnership with India. October 2004. (WWW-dokumentti) Luettu 23.1.2008. http://ec.europa.eu/external_relations/india/index_en.htm

Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle "EU:n ja Intian strateginen kumppanuus" 16.6.2004. (WWW-dokumentti) Luettu 1.12.2008.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0430:FIN:FI:PDF>

Komission tiedonanto "Eurooppa ja Aasia: strateginen toimintakehys kumppanuuksien edistämistä varten" 4.9.2001. (WWW-dokumentti) Luettu 1.12.2008.

eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0469:FIN:FI:PDF

Patten, Chris: "EU and India – natural partners." Opinion. The Hindu 17.2.2004. (WWW-dokumentti) Luettu 1.11.2008.
http://www.delind.ec.europa.eu/en/political_dialogue/visits/2004_patten/article_patten_hindu.htm

Press Release (European Commission): "President Barroso to attend EU-India Summit in New Delhi on 7 September." 2.9.2005. (WWW-dokumentti) Luettu 17.9.2008.
http://www.delind.ec.europa.eu/en/pressandinfo/press_releases_2005/020.htm

Prodi, Romano: "Heal the World - EU and India have a moral duty." Edit page article. The Times of India 23.11.2001a. (WWW-dokumentti) Luettu 23.4.2008.
http://www.delind.ec.europa.eu/en/political_dialogue/summits/second/article_prodi.htm

Prodi, Romano. Joint Press Conference by Prime Minister Dr. Manmohan Singh, Prime Minister of The Netherlands and President of the European Council, Jan Peter Balkenende and President of European Commission Dr. Romano Prodi. 8.11.2004. (WWW-dokumentti) Luettu 17.9.2008. <http://meaindia.nic.in/>

TUTKIMUSKIRJALLISUUS

Kirjallisuus ja artikkelit

Abhyankar, Rajendra M. (2007), "India and the European Union: non-associable to strategic partner". Teoksessa Sinha, Atishh – Madhup Mohta (toim.), *Indian Foreign Policy: Challenges and Opportunities*. New Delhi: Academic Foundation, Foreign Service Institute.

Adler, Emanuel (1997), "Seizing the middle ground: Constructivism in world politics". *European Journal of International Relations*, 3(3): 319-363.

Aggestam, Lisbeth – Adrian Hyde-Price (ed.) (2000). *Security and Identity in Europe. Exploring the New Agenda*. Great Britain: Macmillan Press Ltd.

Apunen, Osmo (1991), *Kansainvälisen politiikan metodologiset perusteet*. Tampere: Tampereen yliopisto.

Aristoteles (1997), *Retoriikka Runousoppi*. Helsinki: Gaudeamus.

Bretherton, Charlotte – John Vogler (2005), *The European Union as a Global Actor*. London: Routledge.

Burr, Vivien (2003), *Social Constructionism*. London: Routledge.

Buzan, Barry (1995), "Security, the State, the "New World Order", and Beyond". Teoksessa Lipschutz, Ronnie D. (toim.), *On Security*. New York: Columbia University Press.

Buzan, Barry (1991), *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*. New York: Wheatsheaf.

Buzan, Barry – Ole Waever – Jaap de Wilde (1998), *Security: A New Framework For Analysis*. London: Lynne Rienner Publishers.

Carr, David – Charles Taylor – Paul Ricoeur (1991), "Discussion: Ricoeur on Narrative. Teoksessa Wood, David (toim.), *On Paul Ricoeur: Narrative and Interpretation*. London and New York: Routledge.

Castells, Manuel (1997), *The Power of Identity*. Oxford: Blackwell Publishers Inc.

Forsberg, Tuomas (1996), "Laaja vai suppea turvallisuus?". *Kosmopolis*, Vol. 26:3, 5-25.

Giddens, Anthony (1990), *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press.

Grant, Charles (2006), "India and the EU: Strategic partners?", *CER Bulletin*, Issue 46, January-February.

Guzzini, Stefano (2000), "A Reconstruction of Constructivism in International Relations". *European Journal of International Relations*, Vol. 6 (2), 147-182.

Harle, Vilho (2000), *The Enemy with a Thousand Faces: the Tradition of the Other in Western Political Thought and History*. Westport (Conn.) : Praeger.

Hast, Susanna (2006), "Euroopan unionin toimijuus ja diskurssi Venäjältä". *Kosmopolis*, 3/2006, 7-26.

Hill, Christopher – Michael Smith (toim.) (2005), *International Relations and the European Union*. Oxford: Oxford University Press.

Huru, Jouko (2004), "Mitä tekemistä identiteetillä on turvallisuuden kanssa? – McSweeney vastaan Buzan ja Waever". *Kosmopolis*, Vol. 34:3, 29-50.

Inoguchi, Takashi – Ian Marsh (toim.) (2008), *Globalisation, Public Opinion and the State: Western Europe and East and Southeast Asia*. London: Routledge.

Jaffrelot, Christophe (2003), "India's Look East Policy: An Asianist Strategy in Perspective". *India Review*, Vol. 2:2, 35-68.

Jain, Rajendra K. (2006), "India and the European Union – Building a Strategic Partnership". Teoksessa Mitra, Subrata K. – Bernd Rill (toim.), *India's New Dynamics in Foreign Policy*. Munich: Hans-Seidel-Stiftung e.V.

Katzenstein, Peter J. (toim.) (1996), *The Culture of National Security*. New York: Columbia University Press.

Kaufmann, Chaim (1996), "Possible and Impossible Solutions to Ethnic Civil Wars". *International Security*, 20 (4), 136-175.

Kaunismaa, Pekka – Arto Laitinen (1998), ”Paul Ricoeur ja narratiivinen identiteetti”, Teoksessa: Kuhmonen, Petri – Seppo Sillman (toim.), *Jaettu jana, ääretön raja*. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto.

Keisala, Katja (2004), *European Union as an international actor: Strengths of the European civilian power*. Tampere : Tampere University Press.

Keohane, Robert O. (1989), *International Institutions and State Power: Essays in International Relations Theory*. Boulder (Col): Westview.

Kukla, André (2000), *Social Constructivism and the Philosophy of Science*. London: Routledge.

Kurikkala, Flora (2003), *Representation of a Changing Self: An EU Performance in the Middle East*. Tampere: Tampere University Press.

Käkönen, Jyrki (2006), *The EU in the Eurasian space – an alternative for the USA*. Draft paper presented at the University of Tampere in August 2006. Tutkielman tekijän hallussa.

Lapid, Yosef (1989), “The Third Debate: On the Prospects of International Theory in a Post-Positivist Era”. *International Studies Quarterly*, 33 (3), 235-255.

Lapid, Yosef – Friedrich Kratochwil (toim.) (1996), *The Return of Culture and Identity in IR Theory*. London: Boulder.

Larsen, Henrik (2004), “Discourse analysis in the study of European Union Foreign Policy”. Teoksessa Tonra, Ben (toim.), *Rethinking European Union Foreign Policy*. Manchester: Manchester University Press.

Lieblich, Amia – Rivka Tuval-Mashiach – Tamal Zilber (toim.) (1998), *Narrative Research: Reading, Analysis and Interpretation*. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.

Lucarelli, Sonia – Ian Manners (toim.) (2006), *Values and principles in European Union Foreign Policy*. London: Routledge.

Löyttyniemi, Varpu (2004), *Kerrottu identiteetti, neuvoteltu sukupuoli*. Tampere: Tampere University Press.

Madsen, Stig Toft (2008), *EU-India Relations: An Expanded Framework of Interpretation*. Draft paper presented at the seminar organised by Ministry of Foreign Affairs of Finland on 17-18.6.2008. Tutkielman tekijän hallussa.

Mohan, C. Raja (2006b), “India and the Balance of Power”. *Foreign Affairs*, July/August Vol. 85(4), 17-32.

Neumann, Iver B. (1999), *Uses of the Other: “The East” in European Identity Formation*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Nicholas Greenwood, Onuf (1989), *World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations*. Columbia: University of South Carolina Press.

Onuf, Nicholas (1998), "Constructivism: A User's Manual". Teoksessa Kubálková, Vendulka – Nicholas Onuf – Paul Kowert (toim.), *International Relations in a Constructed World*. New York: M.E. Sharpe.

Posen, Barry R. (1993), "The Security Dilemma and Ethnic Conflict". *Survival* 35(1): 27-47.

Ricoeur, Paul (1984), *Time and Narrative I*. Chicago: University of Chicago Press.

Ricoeur, Paul (1987), *Time and Narrative III*. Chicago: University of Chicago Press.

Ricoeur, Paul (1991a), *From Text to Action. Essays in Hermeneutics II*. Evanston: Northwestern University Press.

Ricoeur, Paul (1991b), "Life in Quest of Narrative". Teoksessa Wood, David (toim.), *On Paul Ricoeur: Narrative and Interpretation*. London and New York: Routledge.

Ricoeur, Paul (1991c), "Narrative Identity". Teoksessa Wood, David (toim.), *On Paul Ricoeur: Narrative and Interpretation*. London and New York: Routledge.

Ricoeur, Paul (1992), *Oneself as Another*. Chicago: University of Chicago Press.

Ringmar, Erik (1996), *Identity, interest and action: A cultural explanation of Sweden's intervention in the Thirty Years War*. Cambridge: Cambridge University Press.

Saukkonen, Pasi (1996), "Identiteetti ja kansallinen identiteetti". *Kosmopolis*, Vol. 26:4, 5-19.

Tajfel, Henri (1981), *Human Groups & Social Categories*. Cambridge: Cambridge University Press.

Waever, Ole (2002), "Identity, Communities and foreign policy: discourse analysis as foreign policy theory". Teoksessa Hansen, Lene ja Ole Waever (toim.), *European integration & national identity: the challenge of Nordic States*. London: Routledge.

Wendt, Alexander (1992), "Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics". *International Organisation*, 46 (2), 391-425.

Wendt, Alexander (1994), "Collective identity formation and the international state". *American Political Science Review*, 88, 384-396.

Wendt, Alexander (1999), *Social Theory of International Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wiessala, Georg (2006), *The European Union and Asian Countries*. London and New York: Sheffield Academic Press.

Whitebrook, Maureen (2001), *Identity, Narrative and Politics*. London: Routledge.

Zalewski, Marysia – Cynthia Enloe (1995), “Questions about identity in international relations”. Teoksessa Booth, Ken – Steve Smith (toim.), *International relations theory today*. University Park (Pa): Pennsylvania State University Press.

Verkkomateriaali

Gandhi, Mahatma, *Hind Swaraj and Indian home rule*. Luettu 10.11.2008.
<http://www.mkgandhi.org/swarajya/coverpage.htm>

Euroopan unionin turvallisuuspoliittisen instituutin (EUISS) vuosikonferenssi 2007 Pariisissa. Luettu 23.4.2008.

[http://www.euiss.serveur-host.fr/index.php?id=215&no_cache=1&tx_ttnews\[cat\]=26&tx_ttnews\[pS\]=1167606000&tx_ttnews\[pL\]=31535999&tx_ttnews\[arc\]=1&tx_ttnews\[tt_news\]=932&tx_ttnews\[backPid\]=106&cHash=2c8544db83](http://www.euiss.serveur-host.fr/index.php?id=215&no_cache=1&tx_ttnews[cat]=26&tx_ttnews[pS]=1167606000&tx_ttnews[pL]=31535999&tx_ttnews[arc]=1&tx_ttnews[tt_news]=932&tx_ttnews[backPid]=106&cHash=2c8544db83)

European Commission: Country Strategy Paper 2007-2013. Luettu 23.4.2008.
http://ec.europa.eu/external_relations/india/csp/07_13_en.pdf

Hyvärinen, Matti (2006), *Kerronnallinen tutkimus*. Luettu 3.10.2008.
http://www.hyvarinen.info/material/Hyvarinen-Kerronnallinen_tutkimus.pdf

Jaffrelot, Christophe (2006) : *India and the European Union: The Charade of a Strategic Partnership*. CERI. Luettu 17.9.2008.
http://www.ceri-sciencespo.com/archive/mars06/art_cj.pdf

Löytönen, Teija, *Narratiivinen tutkimusote*. Luettu 4.10.2008.
<http://www.xip.fi/tutkija/0402b.htm>

Mohan, C. Raja (2006a), “India’s New Foreign Policy Strategy 2006”. Draft paper presented at a Seminar in Beijing Beijing by China Reform Forum and the Carnegie Endowment for International Peace, Beijing, May 26, 2006.
<http://www.carnegieendowment.org/files/Mohan.pdf>

Saran, Shri Shyam, *Opening Remarks at the Meeting on India-EU Strategic Partnership 24-25.2.2005*. Luettu 24.9.2008.
<http://meaindia.nic.in/speech/2005/02/24ss01.htm>

A Secure Europe in a Better World: European Security Strategy, 12.12. 2003. Luettu 23.2.2008.
<http://ue.eu.int/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>

Singh, Jaswanth, *Union budget speech 2003/4*. Luettu 10.11.2008.
<http://indiabudget.nic.in/ub2003-04/bs/speecha.htm>

Muut

Chaturvedi, Sanjay (professori). Puhelinkeskustelu 29.5.2007.

China and India as the European Union's Strategic Partners. Suomen ulkoministeriön järjestämä seminaari 17-18.6.2008. Esitelmät tutkielman tekijän hallussa: Teivainen, Teivo, professori, Helsingin yliopisto; Jain, Rajendra K., professori, Centre for European Studies, Jawaharlal Nehru University, India; Madsen, Stig Toft, vanhempi tutkija, NIAS – Nordic Institute of Asian Studies.

”Haastattelu: Alexander Stubb.” Helsingin Sanomat 7.12.2008.

“The India Development Initiative brought to the recipient country an awareness of the strenght of India.” Pääkirjoitus. India Daily 27.9.2004.